

Ն.Ս.Ը.Ս.

ԲԱՅ ՄԱՐՄԵՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴԴԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
 • ԲԻՄԵՍԱԼ 1918 ԽՆ •

HOMENETMEN – Haï Scout –

REVUE MENSUELLE DE SCOUTISME
 ET DE CULTURE PHYSIQUE
 Organe de l'U. G. Arménienne

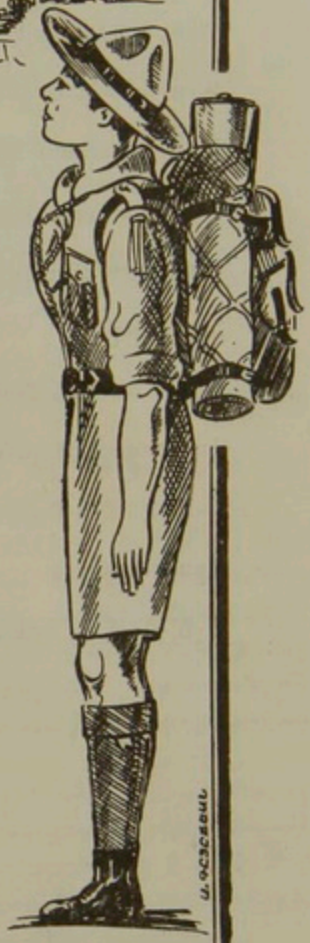

ԹԻՒ 4-5 Յուլիս - Օգոստոս — 1946 — Juillet - Août N° 4-5

Ն.Ս.Ը.Ս.

ԲԱՅ ՄԱՐՄԵԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴԴԱՆՈՒԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
 • ԲԻՄԵՍԸ 1918 Խ •

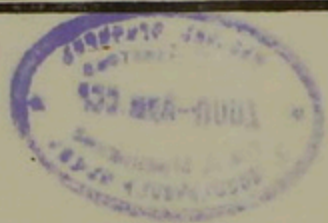

HOMENETMEN — Hai Scout —

REVUE MENSUELLE DE SCOUTISME
 ET DE CULTURE PHYSIQUE

Organe de l'U. G. Arménienne

ԹԻԻ 4-5 Յուլիս - Օգոստոս — 1946 — Juillet - Août N° 4-5

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր ԽՕՄՔԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.ը վահան չէ

Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.է՞ն քէ Դաշնակցութենէն

Երէկն ու Այսօրը

Ա. ԿԱՊԵՆՑ

Սկառտիմ՝ Առաջնորդը

Պէտքն Բառլի կեանքն ու գարծը

Բնախօսական ցուցատախտակ

Ժ. Ա. Մ.

Մեր բարեկամ կրակը

Ք. ԺՊՏՈՒՆԻ

Ի՞նչպէս ազնուացնել մեր ցեղը

Գ. ՄԵՐ ՃԱՆՕՅ

Դասընթացք անմիջական խնամքներու

Ֆուրպօլ

ԳՆԴԱՍԷՐ

Սկառտական քայլերք մը

ԺՊՏՈՒՆԻ

Հայաստանէն լուրեր

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Յուշատետրէն

Գրախօսական

Հ.Մ.Ը.Մ.ի ծրագիրը

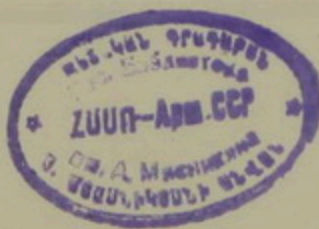
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՍԿԱՌԻՏՆԵՐԸ

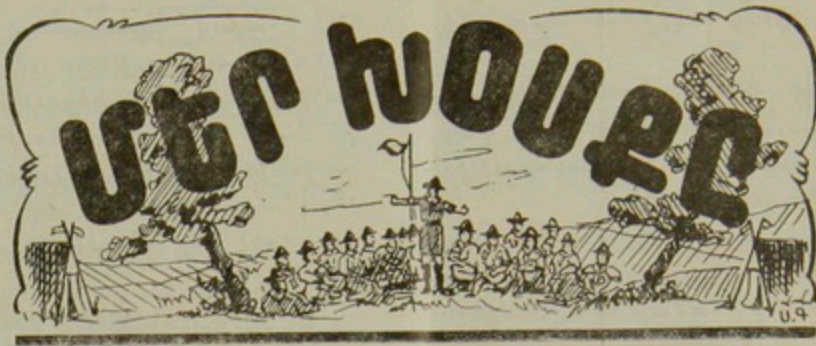
Սէն Վիտտիւ-Մերի բանակումէն
տեսարաններ

Տիկին Մարթա Տիպեֆիբեան

Սերժ Կարէն Տէր Ստեփանեան

4306-57

Հ. Մ. Ը. Մ. Ը ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻՐԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Մեր ընթերցողները ծանօթ ըլլալու են Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի լիբանոս-սուրիական շրջանին շուրջ յարուցուած աղմուկին, որուն խառնուած ատելութեան կանչերը՝ պէտք է շուրջ խորհրդածութեան մղեն ամէն անկեղծ հայրենասէր:

Ամուր հիմերու վրայ դրուած լայն շրջանէ մը, որ կրնայ իրաւամբ պարծենալ իր մարզական բեղուն գործունէութեամբ, յանկարծ կը բարձրանայ խժալուր աղմուկ մը, ուր, Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի երկարամեայ պատմութեան ծանօթ մը, շուշանար յըստակօրէն դանազանելու, իր բազմաթիւ ելեւէջներուն մէջ՝ խորք ձայնեք...

Դուրսէն՝ Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի հետ թել ու կապ չունեցող մարդիկ են դարձեալ, որ կը փորձեն քանդել, ինչ որ չեն կրնար իրենց կալուածը դարձնել:

Իրօք, գործուած են սխալներ, Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի ընդհանուր ուղղութեան, հայրենասիրական հանրածանօթ սկզբունքին դէմ շեղումներ, որոնց հանդէպ անդամներու արդար բողոքը ուրիշ համեմատութիւններ կ'առնէ, խառնուելով զիտումնաւոր գըր-գոութիւններու:

Եւ այդ գրգռութիւնները, իրենց բովանդակութեամբ, ոգիով եւ թելադրու-թիւններով, մէկ նպատակ կը հետապնդեն, — քանդել Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ը Սուրիոյ շրջանին մէջ, — վերջին բռնադատեալ տարագրութենէն հայ ժողովուրդին աւանդ մնացած ՄԻԱԿ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ՝ Հայ Մարմնակրթական Ընդհ.

Միութիւնը փոշիի վերածել:

Այս է բարձրացող աղմուկին յետին միտքը:

Եւ այս տեսակ միտք մը միայն կու-տակցական կիրքը կրնայ յղանալ:

Գիտենք այդ՝ տարիներու փորձառու-թեամբ, գիտենք մանաւանդ, մինչեւ այս օր՝ օրինակներ ունինք մեր աչքերուն առջեւ, թէ կուտակցական ազդեցութեան պայ-քարը ի՞նչ քայքայիչ հետեւանք կրնայ ու-նենալ Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի ընդհանուր գործին ու նաեւ կազմին վրայ:

Ահա թէ ինչու, չպիտի դադրինք ան-վարան յայտարարելէ.

— Ոճիր կը գործեն Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի, այս ինքն՝ հայ նորահաս սերունդին մարմնա-կան ու բարոյական առողջութեան դէմ, բոլոր անոնք որ Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի մէջ՝ իրենց դիրքը կը շահագործեն՝ պատուանդան պատրաստելու համար իրենց քաղաքական հակումներուն:

Ոճիր կը գործեն անոնք որ մնալով դուրսը՝ իրենց կուտակցական հաշիւներուն հող կը ջանան պատրաստել Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ի մէջ: Ըսած ենք և չպիտի դադրենք կըրկ-նելէ, քանի որ կը հարկադրուինք:

Հ. Մ. Ը. Մ. Ը-ը իր բարենասիրական կազմակերպութիւն մը՝ որ իր ուժերը ի սպաս կը դնէ հայ ժողովուրդին ամենէն կենսական մէկ պահանջին գոհացման, հակա-կուտակցական չէ:

Ազատ կը թողու իր անդամները ընդ-գրկելու որեւէ քաղաքական դաւանանք,

որդեղրելու որեւէ ընկերային վարդապետութիւն:

Բայց էպպէս անկուսակցական, իր նպատակին ու գործին բնոյթովն իսկ, կ'արգելէ որեւէ անդամի կուսակցականութիւն մտցնել ու խաղալ իր մէջ:

Ներսէն, մեր եղբայրները որոնք որեւէ կուսակցութեան կը պատկանին (ու բազմաթիւ են անոնք, համայնավարէն մինչեւ ուսմակավարը, հնչակեանն ու դաշնակցականը) գիտեն թէ այս է ճշմարտութիւնը:

Գիտեն նաեւ դուրսէն՝ մեր կուսակցական բարեկամներն ու հակառակորդները:

Գիտեն բոլորը:

Կը մեկնինք այս կէտէն, յանդիլ փորձելու համար անաչառ եղբակացութեան մը՝ չափանիչ ունենալով Հ.Մ.Բ.Մ.ի հիմնական սկզբունքները:

Ի՞նչ մեղադրանքներ կ'ուղղուին Սուրբիոյ մեր շրջանին դէմ:

Որ Եռագոյն դրօշ պարզուած է մարդական ելոյթի մը ընթացքին:

Որ, ինկած՝ դաշնակցական ղեկավարութեան մը ձեռքը, հակահայաստանեան ուղղութիւն կը վարէ:

ԵՌԱԳՈՅՆԻ ՄԱՍԻՆ

Երբ Սփիւռքի հայկական կարծիքը առաջնորդելու եւ վարելու յաւակնութիւնն ունեցող անձնաւորութիւններ սորվին Աստուծոյ տալ ինչ որ Աստուծոյ կը պատկանի եւ կայսեր՝ ինչ որ կայսեր կը պատկանի, այն ատեն միայն՝ կրնանք վստահ ըլլալ թէ հայութեան մէջ բարի փոփոխութեան մը դարաշրջանը բացուած է:

Երկու տասնեակ տարիներու ընթացքին, չէ մնացած գաղութ մը որ չարձանաբէ ցաւալի պատմութիւն մը՝ Եռագոյնի շուրջ:

Անաչառ միտքը պիտի փորձէ այդ պատմութեան խորքը թաղուած տեսնել թաքուն ըղձանք մը: Հայր տարտղնուած աշխարհի չորս անկիւնները, իբր աղգային ամբողջութիւն՝ կորսնցուցած միջազ. իրաւական, քաղաքական թէ ընկերային անհրաժեշտ ստորոգելիները, գուրգուրանքով կը սնուցանէ յաւակնութիւն մը, որ

մեծ չափով նպաստած է ցարդ՝ զինքը փրկելու՝ օտարութեան ամենակուլ ձուլարաններու արագ ազդեցութենէն.— Սփիւռքի Հայը՝ այդ յաւակնութեամբ ազգ է տակաւին, ինքզինքը դեռ կը նկատէ ազգ, ինչպէս որեւէ օտար ազգ որ կ'ապրի ու կը գործէ իր սեփական սահմաններուն մէջ:

Եւ իբր այդպիսին, ունի ազգային — հայրենասիրական կարօտներ՝ որոնց դահցումը կը փնտռէ ինչ միջոցներով որ իրեն կը տրամադրուին տեղական պայմաններէն:

Այսպէս է որ իր հրապարակային ելոյթները՝ ներքին, թէ օտարներու առջեւ, կը փորձուի դարդարել ազգ. դրօշի մը վեհութեամբը, անկէ քաղելու համար ազգային հպարտութեան փշուր մը:

Ու կը պարզէ ինչոր իրեն թոյլատրուած է, ինչ որ այլեւս, որեւէ վտանգ չի սպառնար իրեն — Եռագոյնը...

Բայց, ահա՛, հոս է որ ջուրը կը պղտորի, հոս է որ քաղաքական կիրքը եւ ոմանց սնամտութիւնը կը խառնակեն գաղթական հայ հողիին ջինջ ակունքը:

Պէտք է, քիչ մը դոնէ, իրատես ըլլալ, եթէ ո'չ հեռատես:

Եռագոյնի դէմ այսօրուան պայքարը, որքան ալ մեկնի արդար նկատումներէ եւ դրուած ըլլայ ամուր հիմերու վրայ, չի կրնար զայն ջնջել Հայոց ժամանակակից պատմութենէն:

Որոշ շրջան մը կը յատկանշէ: Եւ այդ շրջանը՝ իր բոլոր առաւելութիւններով ու թերութիւններով էջեր արձանադրած է մեր պատմութեան մէջ:

Եռագոյնի հաւատաւորները, որքան ալ խանդով ու տենդով փորձեն անոր տալ կենդանի իմաստ մը, չեն կրնար իրականութիւնը փոխել:

Մեռածը մեռած է: Եռագոյնը իբրեւ Հայոց ամենէն փոթորկալի, այլ եւ յուսատու երկունքին խորախորհուրդ շրջանին նշխարը, իր յատուկ տեղն ունի, յարգանքի եւ երկիւղած խորհրդածութեան տեղ մը:

Պէտք չէ մոռնալ թէ անոր շուրջին տակ մղուեցան ազատադրութեան եւ հայրենա-

կան վերակառուցման պայքարներ՝ ուր հայ ժողովուրդը, իր ամենէն առոյգ ու թարմ տարրերով՝ հերոսական արիւնոտ զբուսակներ արձանադրեց՝ յանուն Հայրենիքի:

Հայաստանը կերտուեցաւ այդ պայքարներով:

Եռագոյնի հակառակորդները՝ չեն կըրնար մոռնալ այս պարագան, ինչպէս անոր հաւատարիմները՝ առանց բան մը պակասեցնելու անոր պատմական վեհութենէն, չեն կրնար քաղաքական բովանդակութիւն մը տալու ելլել անոր:

Եռագոյնը պարզել ազատ օրէնքներու տակ ղեկավարուած երկիրներու մէջ, անշուշտ մեծ քաջութիւն մը չի պահանջեր:

Բայց, զայն դարձնել ուրիշ վարչաձեւի մը խորհրդանիշը եւ իբր այն պարզել, կուսակցութիւն մը միայն կրնայ ինքզինքին թոյլ տալ նման արարք մը:

Եւ այսօր, պէտք է իրականութիւնը տեսնել բաց աչքով ու յայտարարել որքան ալ ախորժ չպատճառէ.— կուսակցական հակամարտութիւն ու սնամտութիւն Եռագոյնին տուած են նաեւ քաղաքական բովանդակութիւն:

Եթէ, կուսակցութիւն մը ուզէր իր բոլոր հաւաքոյթները սարքել Եռագոյնի շուքին տակ, մենք մեզ թոյլ չպիտի տայինք խառնուիլ բողոքարկու կարաւանին: Բայց երբ Հ.Մ.Բ.Մ.ի որեւէ մէկ հաւաքոյթ կը դրուի անոր հովանիին տակ, վճռապէս կը յայտարարենք,

Ա.— Եռագոյնը ունի պատմական արժէք մը, որուն առջեւ կը խորնարհինք:

ԲԱՅՅ, ԻԲՐ ԱԶԳ. ԴՐՕՇ ՉԵՆՔ ԿՐՆԱՐ ՊԱՐԶԵԼ:

Բ.— Սխալ կամ ճիշտ, Եռագոյնին տըրուած է քաղաքական բովանդակութիւն մը որ ըլլալով հակահայաստանեան, խորթ է մեզ համար:

ԽՈՐԹ՝ որովհետեւ, ճիշտ թէ սխալ, զժողովեան ցոյցի խորհրդանշան դարձուցած են:

Գ.— Եթէ Սփիւռքի քաղաքական պայմանները թոյլատու ըլլային, ամբողջ հա-

յութեան հետ, Հ.Մ.Բ.Մ.ը պիտի պարզէր միակ դրօշ մը՝ իբրեւ ազգ. կազմակերպութիւն,— այն որ կը ծածանի Երեւանի պետական պաշտօնատան ճակատէն:

ՃԱՄԲԱՆ ԲԱՅ Է

Սուրիոյ հայ թերթերը հրատարակուած են տունն Հ.Մ.Բ.Մ.է բազմաթիւ հրատարականներ:

Չպիտի ուզէինք մանրամասն քննութեան ենթարկել անոնց բովանդակութիւնը, որովհետեւ եզրակացութիւնը կրնայ շատ աննպաստ կարծիք մը ըլլալ հրատարակութեան շատերուն նկարագրին ու դատողութեան մասին:

Ներողամտութեամբ կը նայինք այդ ելոյթներուն, որովհետեւ, կը զգանք թէ բարեմիտ հայրենասիրութիւն մըն է անոնց տուն տուողը:

Կը ցաւինք միայն որ ուշ արթնցած գիտակցութիւն մը զիրենք կը մղէ, սխալ ճամբու մը մէջ՝ Հ.Մ.Բ.Մ.ը թիրախ դարձնելու սպանիչ նշանառութեան մարզանքներու:

Եթէ, ինչպէս անոնցմէ շատերը կ'ըսեն, Հ.Մ.Բ.Մ.ի մէջ դործիք դարձած էին կուսակցութեան մը... Հ.Մ.Բ.Մ.էն դուրս՝ նոյն գործիքները չէ՞ որ կը մընան... այս անգամ, ուրիշներու ձեռքին տակ... Գ

Որովհետեւ, գործիք այս կողմէն թէ այն կողմէն՝ միշտ յանցաւորը իրենք են, — իրենք՝ գիտնալով թէ Հ.Մ.Բ.Մ.ը կուսակցական կազմակերպութիւն մը չէ, իրենք՝ (եթէ իսկապէս Սուրիոյ մէջ՝ Հ.Մ.Բ.Մ.ը կ'օժանդակէր կուսակցութեան մը, կամ ինկած էր անոր ազդեցութեան տակ) իրենց տարիներու երկարատեւ լուծեամբ, եթէ ոչ յօժարութեամբ իրենք նորէն՝ իրենց ուշացած ելոյթին բնոյթովը:

Պիտի ծանրանանք երկու գլխաւոր պարագաներու վրայ:

Եթէ զժողովեանը կ'ուղղուի Հ.Մ.Բ.Մ.ի վարիչներուն դէմ, բոլոր Սուրիոյ ՀՄԲՄ-ականներուն ծանօթ անձնաւորութիւններ եղած են անոնք, իրենց անցեա-

լով, իրենց զգացումներովն ու մտածումներովը: Միաձայնութեամբ եւ դրեթէ տեսակ մը բարոյական ճնշումի տակ, Պատգամաւորական ժողովէն ընտրուած են ո՛չ թէ իբրեւ կուսակցական, այլ իբր հին ու փորձառու, վստահելի ՀՄԸՄ-ականներ:

Շեղա՞ծ են Հ.Մ.Ը.Մ.ի ուղղութեանէն, անոր պարտադրելով հակազգային քաղաքականութիւն մը: Այդ պարագային բողոքի եւ նոյն իսկ քառութեան վայրը՝ հրապարակը չէ, ուր միութարող եւ դարմանող բարեկամը կը բացակայի եւ ուր միմիայն՝ հակառակորդին քրքիջները կը բարձրանան ի տես սպառնացող փլուզման, փլուզում՝ որուն համար նիւթեր էին երկար ատեն հաւանաբար եւ ահա ներկայացած պատրուակը այժմ կ'օգտագործեն հրճուանքով:

Եւ այդ պատրուակը՝ ցաւալի է հաստատել, Հ.Մ.Ը.Մ.ականներն են որ կը հայթայթեն...

Իսկ առի՞թը.— Ներգաղթի նման համազգային կենսական ձեռնարկ մը, որուն լիակատար յաջողութիւնը կը պահանջէ բոլորին մասնակցութիւնն ու օժանդակութիւնը:

Ներգաղթի պէտք էր ուրեմն, կոյրերուն աչքը բանալու, տեսնելու համար որ Սուրբիոյ Հ.Մ.Ը.Մ.ը ինկած է կուսակցական ղեկավարութեան տակ:

Ներգաղթի պէտք էր արթննալու եւ նշմարելու համար՝ թէ Սուրբիոյ մէջ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ը կը վարէ հակահայաստանեան քաղաքականութիւն...

Եթէ կայ որեւէ հիմնաւոր մեղադրանք այս վերադրումներուն մէջ, պարկեշտութիւնը եւ անկեղծութիւնը կը պահանջէին ներգաղթէն առաջ, շատ առաջ, բողոքի եւ ներքին մաքրագործան ազդանշանը տալ:

Ուշ արթնցած այս գիտակցութիւնը, կասկածելի կը դառնայ իր ապստամբ, կամ աւելի ճիշտը որոշ դէպքի մը կամ թուականի մը կապով եւ այդ կապով ալ կը մատնէ բարձրացող աղմուկին ամբողջ գաղտնիքը.—

ԱՅԳ. ԱՂՄՈՒԿԸ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՀՈՏԻ

Կուսակցականութիւն որ քաջութիւն չունի իր անունով եւ դէմքով հրապարակ նետուելու, որ ղիմակով եւ գողցուած անձնագրով փողոց կ'իջնայ ու կը գործէ, եւ յանուն նուիրական յայտարարուած սկզբունքներու, չի վարանիր ամենէն վարչելի սրբապղծութիւնը գործելու:

Այն պարագան միայն որ ներգաղթի նրման սրբազան ձեռնարկ մը առիթ կուտայ ոմանց զայն խափանել ելլելու կամ անոր դէմ դաւելու, իսկ ուրիշներու ալ կուսակցական հաշիւներ մաքրելու, միշտ Հ.Մ.Ը.Մ.ի անունով կամ անոր շուրջը, բաւական է զաղափար մը տալու ամէն մէկուն բարոյական տարողութեան ու խղճին մասին:

Այդ խիղճը չվարանեցաւ կուսակցական հաշուեյարդարի բաժնին մէջ՝ քառութեան նոխազ դարձնելու Հ.Մ.Ը.Մ.ը:

Անդրադարձա՞ւ դուն է թէ իսկապէս Խալահայ հարուած մըն է որ կը փորձէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի դէմ, միակ կազմակերպութիւնը տարագիր հայութեան, որ ծնունդ առած հայ ժողովրդային զանգուածէն՝ անոր պատմական ամենէն խորհրդաւոր մէկ պահուն, տարազրուած անոր հետ, կը մնայ անոր իսկապէս եւ միակ համազգային կազմակերպութիւնը՝ իր նպատակով, ոգիով, փր գործունէութեան դաշտով:

Քանզե՞լ կ'ուզեն Հ.Մ.Ը.Մ.ը՝ կուսակցական իրենց կրքին յազուրդ տալու գոհունակութեան համար:

Դժուար թէ յաջողին: Հայ ժողովուրդին բոլոր խաւերուն մէջ ամբօրէն արմատ նետած տխտանը մեռած չէ. մեռնելու միտք ալ չունի: Փոթորիկներ կ'անցնին իր գլխէն՝ քանի մը փտուկ ճիւղեր թափութիւնով: Ինքը կը մնայ կանգուն:

Կը յաջողին միայն, (կուսակցական մոլեռանդութիւնը լոկ ատիկա կրնայ ընել) քանի մը անվարժ խումբեր կազմել. մարդիկ զանոնք՝ անոնց սորվեցնել վաղը, լող, նետում, զնդակ, եւայլն, ճիշդ ինչպէս մեր տղաքը: Բայց ՈԳԻՆ որ Հ.Մ.Ը.Մ.ինն է, կը մնայ Հ.Մ.Ը.Մ.ինը: Այսօրէն խտ-

բութիւնն դնել չի դիտեր Հայէ Հայ: Այդ Ոգին քանի մը Հայաստան չի ճանչնար: Այդ Ոգին կը սիրէ իր մայրը, որովհետեւ իր մայրն է: Անոր զոյնին չի նայիր:

Ազանդաւորի ձեր հայրենասիրութիւնը կրնայ վաղը զոյն փոխել, տաճկընալ, անգլիանալ, չինանալ՝ նոյնիսկ:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ոգին, խառք Հայու Ոգին, կը մնայ միշտ նոյնը՝ այսօր եւ վաղը, ինչ որ էր երէկ, հայրենիքի եւ հայ ժողովուրդին հրաւերին պատասխանելու համար ամէն տեղ եւ ամէն ժամ:

— Միշտ պատրաստ:

Քիչ անդին Սուրբոյ Շրջ. Վարչու-թեան յայտարարութիւնը. կա՞յ հոն որեւէ տող որ չհամապատասխանէ որեւէ Հայու բաղձանքին, կա՞յ որեւէ տող զոր որեւէ Հայ չուզէ ստորագրել: Այդ յայտարարութիւնը բացայայտ եւ վճռական ժխտումը կը բերէ Հ.Մ.Ը.Մ.ուղղուած վերադրումներուն, եւ ատով փսկ, կը պարզէ բարձրացած ազմուկին ներքին ծաւ-քերը:

Այդ գրութիւնը նաեւ, (եթէ հակառակորդներուն մէջ կան իսկապէս անկեղծ, անչահախնդիր հայրենասէր տարրեր), անոնց առջեւ կը բանայ փոխադարձ հասկացողութեան ու զործակցութեան ճամբան:

Ճամբաներէն ուրկէ անցանք իբր հայ ժողովուրդ՝ վերապրելու բախտն ունենալով, պայմաններուն մէջ, ուր իբր ժողովուրդ՝ տոկալու դժբախտութեան մէջ կը տուայտինք, կ'արժէ որ քիչ մը սորվինք իրարու լեզու հասկնալ: Կ'արժէ որ ճիշդ մը կատարենք, իրարու մօտենալու: Եւ այն ատեն, յօգուտ հայութեան եւ հայրենիքին, պիտի տեսնենք թէ մեր ամէն զոյնի հայրենասէրները իրարմէ շատ չեն տարբերիր... , շատ ալ իրաւունք չունին թշնամարար զիրար դիտելու...:

Հ.Մ.Ը.Մ.

Հ.Մ.Ը.Մ. ՍՈՒՐԻԱ - ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՁ

ԽՄԻ. — Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սուրբա-Լիբանանի Շրջ. Վարչութիւնը հետեւեալ շրջաբերակներ հաղորդած է մամուլին. —

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Վարչութիւնը ցաւով ահանատես կ'ըլլայ եւ կը նկատէ թէ ներգաղթի առթիւ քաղաքական կուսակցութեան մը դէմ շղթայազերծուած պայքարին մէջ Հ.Մ.Ը.Մ.ը թիրախ կը հանդիսանայ կարգ մը անարդար եւ անտեղի վերադրումներու: Իբրեւ հետեւանք ասոր, Երկիր վերադառնալ փախաքող իր եղբայրներուն կը պարտադրուին հրաժարականներ, որոնց մէջ անընդունելի բաւերով կ'որակուին Միութեանս իր անդամներուն ջամբած հայեցի կրթութիւնը, եւ որոնք ենթականերուն անհատականութիւնը եւ արժանապատուութիւնը վիրաւորելու հանգամանք ունին:

Մեր համոզումով, Մայր Հայրենիքը, լայն բացած իր դռները բոլորին, նախանձախնդիր պիտի ըլլայ իր զաւակները տեսնելու նկարագրի եւ բարոյական ուժեղ կազմակերպութեամբ:

Շրջանային Վարչութիւնս կուզայ անգամ մը եւս հաստատել թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ը իր հիմնադրութեան թուականէն իսկ եղած է ու կը մնայ այսօր ալ հեռու բոլոր քաղաքական հոսանքներէ եւ պայքարնէրէ, դերազանցապէս համազգային կազմակերպութիւն մը եւ ազգապահպանման անժխտելի ու թանկազին ազդակ մըն է Սփիւռքի մէջ, իբր հիմնական առաջադրութիւն ունենալով իր խնամքին վստահուած հայ երտասարդութիւնը կրթել Քիչքապէս եւ բարոյապէս, որպէսզի ան առեւելադոյն հնարաւորութիւններով օժտուի, ծառայելու համար Մայր Հայրենիքին:

Կ'աւելցնենք նաեւ թէ, իբր ազգային մարմնակրթական կազմակերպութիւն, Հ.Մ.Ը.Մ.ը ոչ մէկ ատեն դէմ եղած է ներգաղթին եւ կրնայ մտածել դէմ ըլլալ անոր: Մեր եղբայրներն ու քոյրերը արձանագրուած են արդէն, ոմանք մեկնած եւ ուրիշներ պատրաստ մեկնելու: Շրջանա -

Հայ թերթերէն մէկ քանին, դարձեալ օրակարգի նիւթ դարձուցած են կուսակցութեանց գոյութեան հարցը, որ ըստ էութեան չի կրնար մեզ հետաքրքրել եւ խորհրդածութեան նիւթ դառնալ այս սիւնակներուն մէջ:

Բայց եթէ կուսակցութիւնները կը շարունակեն իրենց գոյութիւնը եւ կը յամառին իրենց գոյութեան անխախտ իրաւունքին վրայ, կ'ենթադրեմ թէ ատիկա չի կրնար ըլլալ ի վնաս ուրիշ ոչ-կուսակցական կազմակերպութիւններու:

Կը նշանակէ նաեւ թէ ունին իրենց որոշ ընելիքը, իւրաքանչիւրը իր դաւանանքին կամ իր տեսակէտներուն համաձայն, որոնց շուրջ, պարզ է որ պիտի ջանան համախմբել առաւելագոյն բազմութիւնը հայ ժողովուրդին:

Մինչեւ հոս ոչինչ ունինք ըսելիք. բնական է որ, ընդունելէ յետոյ կուսակցութեանց գոյութիւնը, չենք կրնար մերժել անոնց հակամարտութեան իրաւունքը՝ նոյն ժողովուրդի ծոցէն՝ իրենց ապահովելու համար «Չայն բազմաց»:

Այդ «ձայն»երը կրնան իրենց կարգին միացած ըլլալ զանազան խմբաւորումներու մէջ՝ որոնք ոչ-կուսակցական թէեւ, բայց, իրենց նպատակին իսկ բնոյթով, կրնան կէս-քաղաքական հանգամանք ներկայացնել եւ իբր այն զօրավիզ կամ օժանդակ հանդիսանալ ի հարկին՝ այս կամ այն կուսակցութեան:

Կ'ընդունինք ուրեմն, նաեւ որ, կուսակցութիւններ կրնան իրենց ազդեցութեան պայքարը մղել նման կազմակերպութիւններու շուրջ: Բայց, երբ կարգը կուզայ այն տեսակ կազմակերպութիւններու, որոնք իրենց նպատակին իսկ բնոյթովը, ո'չ կուսակցական կրնան ըլլալ, ո'չ քաղաքական եւ ո'չ իսկ որեւէ կերպով ընկերային-դաւանական, այլ լոկ կը ներկայացնեն մասնազիտական հանգամանք, կազմակերպութիւն մը որուն նպատակին հետապնդումը կը պահանջէ ամենէն առաջ՝ համազգային դետին, ինչ որ ժխտումն է կուսակցութեան - հատուածին - կ'ենթադրենք թէ, կուսակցութիւնները պէտք է իրենք զիրենք պարտաւոր զգան յարգելու

յին Վարչութիւնս մեկնողներուն սրտանց բարի ճանապարհ եւ յաջողութիւն կը մաղթէ: Ան վստահ եւ համոզուած որ անոնք Մայր Հայրենիքին մէջ լիովին պիտի արժեցնեն իրենց չլլացուած խնամքը, որուն փոխարէն պիտի հատուցանեն իրենցմէ ակնկալուած բարոյական տուրքը աւելիով, հանդիսանալով տիպար քաղաքացիներ եւ առաւելագոյն չափով նպաստելով Երկրին գեղեցիկ վերելքին:

Հարկ կը զգանք նաեւ աւելցնել թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ը ցարդ անհաղորդ չէր եւ չուզեր մնալ ազգային որեւէ կարեւոր ձեռնարկի եւ իր մասնակցութիւնը բերել համապատասխան այն մեծ վարկին որ իբր եղած է գաղթաշխարհին մէջ: Գաղափարի այս զուգորդութեամբ է որ Միութիւնս փափաքեցաւ իր մասնակցութիւնը բերել ներգաղթի աշխատանքներուն ու դիմեց առ

որ անկ է, բայց, մեր այս փափաքին ընթացք չտրուեցաւ այն պատճառարանութեամբ թէ ներդաղթը արդէն իսկ կազմակերպուած, լաւագոյնս կ'ընթանայ:

Վարչութիւնս սակայն իր առաքելութիւնը վերջացած չի նկատեր ու կը հաւատայ թէ, ժամանակի ընթացքին կը փարատի իրերամերժ պայքարին ստեղծած ծանր ու ճնշիչ մթնոլորտը եւ հնարաւորութիւն կը տրուի ամէն անկեղծ հայրենասէրի իր մասնակցութիւնը բերելու ներգաղթի գործին: Ու այս անգամ եւս Հ.Մ.Ը.Մ.ը իր եղբայրական ճիգերը ի սպաս դնելով, թեւ ու թիկունք կը հանդիսանայ իր միւս եղբայրներուն, համերաշխ մթնոլորտի մը մէջ զլուխ հանելու համար սկսուած պատմական ու հայրենասիրական մեծ գործը:

նման կազմակերպութեան մը անկախութիւնը, պէտք է զգուշանան անոր շուրջ ստեղծելէ ազդեցութեան որեւէ ձեւի պայքար, որմէ վնաս եւ վտանգ միայն կը ծնի:

Այս կարգէն է Հ.Մ.Բ.Մ.ը, որուն շուրջ Սուրբոյ մէջ բարձրացող աղմուկը, եւ Յրանսայի մէջ ալ կարգ մը երեւոյթներ՝ դարձեալ մեզ՝ հարկին տակ կը զընեն Հ.Մ.Բ.Մ.ը՝ կուսակցական նոր արշաւներէ պաշտպանելու մտահոգութիւններէն տարուելու, փոխանակ լծուելու արդիւնաւէտ աշխատանքի:

Երեւոյթը ուշադրաւ է անով մանաւանդ որ պայքարը՝ ծպտուած՝ կը մղուի յանուն Հ.Մ.Բ.Մ.ի, իսկ պայքարին հեղինակները կը մնան անուանապէս անյայտ: Քաջութիւնը կը պակսի իրենց անունը տալու հրապարակաւ: Կը վախնա՞ն իրենց հարազատ դիմագծով երեւան գալու: Եթէ կուսակցական կամ խմբակցական հաշիւ մը կայ մաքրելիք, չենք հասկնար թէ ինչո՞ւ Հ.Մ.Բ.Մ.ը կրկէս կը դառնայ, կամ ինչո՞ւ ամէն մէկը Հ.Մ.Բ.Մ.ը վահան կը ծառայեցնէ ինքզինքին՝ ընդդէմ միւսին հարուածներուն:

Եւ յետոյ, ո՞վ ի՞նչ կը շահի: Պայքարէն որ կը մղուի, ո՞վ կը յաւակնի շահ մը արձանագրել իր տոմարին մէջ:

Կայ միայն վնասի եւ կորուստի գլուխ մը Հ.Մ.Բ.Մ.ի անուան:

Արդէն Սուրբոյ մէջ քանի մը հարիւր հոգի պակսեցան Հ.Մ.Բ.Մ.ի շարքերէն՝ վաղը վստահ ենք, նորեր կը լեցնեն անոնց պարապը, ինչպէս հոս Յրանսայի մէջ, վերջին մէկ քանի ամիսներու վերակազմութեան շրջանին միայն՝ աւելի քան 600 անդամներ արձանագրուեցան:

Կը հարցնենք սակայն, Սուրբոյ մէջ Հ.Մ.Բ.Մ.էն պակսած քանի մը հարիւրը ո՞ր կազմակերպութեան շարքերը դացին ստուարացնել:

Ո՞վ ինչո՞վ կ'օգտուի պառակտումէն՝ զոր կ'ուզեն զարգացնել Հ.Մ.Բ.Մ.ի մէջ:

Պարզ է թէ տւրիչ ոչ մէկ կազմակերպութիւն կրնայ Սփիւռքի մէջ կատարել զերը, զոր պատմական բոպէի մը մէջ՝ վիճակեր է Հ.Մ.Բ.Մ.ին:

Նախընտրելի չպիտի՞ ըլլար ուրեմն — եթէ կը հաւատանք անոր համազգային դերին մեծութեան եւ օգտակարութեան — յարգել Հ.Մ.Բ.Մ.ի անկուսակցական գիրքն ու կազմակերպական անկախութիւնը, յօգուտ նպատակին զոր կը հետապնդէ, տոկայով հազար մանր ու մեծ դժուարութիւններու:

Եւ նոյն իսկ, եթէ իրօք Հ.Մ.Բ.Մ.ը ինկած էր կուսակցութեան մը ազդեցութեան տակ, ինչպէս կը յաւակնին ոմանք, նախընտրելի չպիտի ըլլա՞ր սպասել որ ներսէն սկսի հակազդեցութիւնը — որովհետեւ Հ.Մ.Բ.Մ.ը էպպէս անկուսակցական, երբեք չէ հանդուրժած որեւէ կուսակցութեան տիրապետութեանը իր մէջ — կամ քաղցրութեամբ, փոխադարձ համաձայնութեան հիման վրայ, ելք մը փնտրուէր, փոխանակ հրահրելու պառակտում մը, որմէ միայն համազգային այս կազմակերպութիւնը կը վնասուի եւ որմէ Ո՛ջ Ո՛Ք կրնայ օգտուիլ:

ՄԵՐ ՎՆԱՍԸ ՕԳՈՒՏ ԶԷ ՈՐԵՒԷ ՄԷԿՈՒՆ:

Պարագայ մը թերեւս կը վրիպի մըտածողութենէս: Կուսակցական չեմ եղած եւ եթէ կայ կուսակցական տրամաբանութեան յատուկ եղանակ մը, անոր նբրութիւնները հաւանաբար կը խուսափին ինձմէ: Այդ է թերեւս որ իմ մտքիս համար անհասկնալի կը դարձնէ կուսակցական պայքարի անհրաժեշտութիւնը Հ.Մ.Բ.Մ.ի շուրջ:

Կը հասկնամ միայն թէ կան մարդիկ որ չունենալով քաջութիւնը երեւան գալու եւ զէմ զէմի կոտուելու իրենց անունով, Հ.Մ.Բ.Մ.ը վահան կը ծառայեցնեն: Գիտեմ նաեւ թէ այդ պարոնները, ի՞նչ հոսանքի ալ պատկանին, կը սխալին չարաչար:

Հ.Մ.Բ.Մ.ը վահան չէ, չի կրնար ըլլալ, չուզեր: Իսկ անոնք որ կը յամառին զայն դորձածելու ելլել իրր այն, կրկին կը սխալին:

Մեր մէջ եւ մեր շուրջ յարուցուած կռիւէն, կը կրկնենք ոչ ոք կրնայ օգտուիլ:

Պէտք է մտածեն այդ կռիւներէն իրենք իսկ չփնասուելու մասին:

Որովհետեւ, Հ.Մ.Բ.Մ.ը որ երբէք չէ դադրած հաւատալէ իր առաքելութեան և կ'ուզէ ամբողջովին նուիրուիլ միմիայն իր դործին, կրնայ ի հարկին կանգնիլ եւ ծառանալ անոնց դէմ որ կը փորձեն իր աւերակներուն վրայ բարձրացնել իրենց չէնքը:

Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Հ.Մ.Բ.Մ.էն Թէ ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԵՆԷՆ

ԽՄԲ. — Սուրիոյ դէպքերուն անդրադարձումով, մեր նախագահը՝ Գ. Շահինեան, «Ժողովուրդ»ի մէջ հրատարակութեան տուած է հետեւեալ գրութիւնը. —

«Ժողովուրդ»ի մէկ քանի յաջորդական թիւերուն մէջ, Սուրիոյ թերթերէն արտատպուած շարք մը հրատարականներուն թերցումը, առհասարակ այն տպաւորութիւնը թողուց բազմաթիւ ընթերցողներու վրայ թէ «հրատարականներու տեղատարափը» ուղղուած է ո՛չ թէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, որուն դործիք ցոյց կը տրւի Հ.Մ.Բ.Մ.ը, այլ առաւելապէս այս վերջինին դէմ:

Կարգ մը հրատարակներ, առանց որեւէ պատճառաբանութեան քաշուելով Հ.Մ.Բ.Մ.էն, կը հրաւիրեն ուրիշները հետեւելու իրենց օրինակին:

Ուրիշներ՝ իբր պատճառաբանութիւն ցոյց կուտան կուսակցական ղեկավարութեան մը տիրապետութիւնը Սուրիոյ շրջանի Հ.Մ.Բ.Մ.ի վրայ:

Բացայայտ է թէ Հալէպի Հ.Մ.Բ.Մ.ին մէջ ծայր տուած հրատարականները հետեւանք են դժգոհութեան մը, որ կը բխի վերջիշուած իրողութենէն:

Սակայն, պատճառաբանեալ կամ ոչ, հրատարականներու այս եղանակը կը դառնայ ոչ թէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան կամ Սուրիոյ շրջանի Հ.Մ.Բ.Մ.ի ղեկավար դաշնակցական տարրերուն դէմ, այլ նոյնինքն Հ.Մ.Բ.Մ.ի դէմ:

Եւ այս՝ բազմաթիւ պատճառներով եւ

ամենէն առաջ, հարցին սխալ ըմբռնուած մովը:

Նախ, որ եթէ հրատարածան հիմնական դրդապատճառն է ներգաղթի կարաւաններու մասնակցութիւնն ազահոյակելու մը տահոգութիւնը, ոչ ոք պայման կը դնէ հրատարիլ Հ.Մ.Բ.Մ.էն եւ ամենէն առաջ Խ. Հայաստանի կառավարութիւնը որուն Ֆիզիկուլտուրայի վարչութիւնը մօտէն ծանօթ է Հ.Մ.Բ.Մ.ի անցեալ ու ներկայ դործունէութեան, իր բուն արժէքին մէջ զայն զնահատած ըլլալով մինչեւ այսօր:

Եւ յետոյ՝ Հ.Մ.Բ.Մ.ի համազգային առաքելութեան համոզուած անդամ մը, ինչ ալ ըլլայ.ինքնիրեն իրաւունք չի կրնար տալ անկէ հրատարելու որեւէ պատրուակով: Հրատարումը տեղատուութիւն է եւ տեղատուութիւնը՝ տկարութեան խոստովանութիւնն զօրաւորին առջեւ: Նաեւ մանաւանդ՝ պայքարէ խուսափում:

Եթէ Հ.Մ.Բ.Մ.ը Սուրիոյ մէջ շեղած էր իր հարազատ ուղեգծէն, պարտականութեան զխտակից որեւէ անդամ, չպիտի ուղէր իր խիղճը հանդարտեցնել քաշուելով եւ մանաւանդ քաշուելու հրաւէր պօտալով:

Կը մնան եւ կանոնաւոր պայքար կը մղեն՝ մինչեւ մարմինը վերադառնէ իր առողջութիւնը:

Եւ շատ պարզ տրամաբանութեամբ մը: Քաշուիլ կը նշանակէ իրաւունք տալ եւ ամէն ազատութիւն ձգել անոնց որոնք կը մեղադրուին թէ կազմակերպութիւնը կը հեռացնեն իր ճամբէն եւ դործիք կը դարձնեն կուսակցութեան մը:

Եթէ քիչ մը աւելի խորը դիտելու ըլլանք, պիտի չուշանանք մեր կարգին բացէ ի բաց եւ թերեւս շատ իրաւունքով մեղադրելու վերջին պահու հրատարակներէն շատերը, թէ տարիներ տեւող իրենց անդամակցութեան ընթացքին, իրենց լուրթեամբ, յօժարութեամբ եւ հաւանութեամբ, եւ հաւանաբար իրենց իսկ դործակցութեամբ, նեցուկ կանգնած են բոլոր անոնց որ այսօր կը մեղադրուին մարդական միութեան մը մէջ՝ կուսակցա-

կան ոգի մտցուցած ըլլալու աշխատանքով:

Մինչև հող չպիտի երթանք սակայն: Այլ պիտի դոհանանք ըսելով թէ այսօրուան հրաժարեալները, երէկ եւ մինչև իրենց հրաժարման պահը՝ գիտէին թէ Հ.Մ.Բ.Մ.ը չէ, չի կրնար ըլլալ և պէտք չէ որ ըլլայ որևէ կուսակցութեան գործիք եւ եթէ եղած է, յանցանքին մեծագոյն բաժինը կ'իյնայ իրենց վրայ. թէ Հ.Մ.Բ.Մ.ը միշտ եղած է անկուսակցական կազմակերպութիւն մը ու պիտի շարունակէ մերժել կուսակցական որևէ ազդեցութիւն ու գերակշռութիւն իր գործունէութեան մէջ:

Ձի նշանակեր թէ Հ.Մ.Բ.Մ.ը հակա-կուսակցական է: Կը յարգենք ամէն մէկ կուսակցութեան գոյութեան իրաւունքը և մեր ամէն մէկ անդամի ազատութիւնը՝ յարելու որևէ կուսակցութեան, որդեգրելու որևէ քաղաքական դաւանանք:

Մեր մէջ անկուսակցականին քով, հասարակապէս տեղ ունին համայնավարն ու հնչակեանը, դաշնակցականն ու ռամկավարը, լծուելու համար նոյն նպատակին հետապնդման, — հայ մանուկին ու երիտասարդին մէջ ներդաշնակօրէն զարգացնել հոգեկան կորովին հետ՝ մարմնական ուժը, զանոնք իբր ամբողջական եւ ո՛չ հատուածական հայեր պատրաստելու համար՝ ազգին եւ հայրենիքին ծառայութեան:

Պարզ է թէ այս նպատակը ինքնին իսկ կը ժխտէ որևէ կուսակցական գերակշռութիւն մեր կազմակերպութեան մէջ, եւ այդ է պատճառը որ մեր գիտակից զանգուածը ամէն առթիւ պայքարած է, նոյն իսկ իր կազմակերպական ամբողջութիւնը վտանգելու գինով, ընդդէմ կուսակցական որևէ ոտնձգութեան...

Եթէ Սուրբոյ մէջ կամ այլուր, ոմանց կողմէ նշմարուած ու հաստատուած է նրման իրողութիւն մը, մենք չէ որ պիտի ուրանանք բողոքարկուներու արդար զիտողութեան եւ նոյն իսկ նման ոտնձգութեան դէմ՝ պայքարի իրաւունքը:

Բայց չենք կրնար նաեւ թոյլ տալ որ կուսակցական ոտնձգութեան դէմ բողոք

ըր՝ գիտումնաւոր կերպով կամ նոյնիսկ պարզամտօրէն, ուրիշ համեմատութիւններ առնէ, դառնայ նոյնինքն Հ.Մ.Բ.Մ.ի դէմ՝ զայն հակահայաստանեան ցոյց տալու կամ կուսակցութեան մը հետ նոյնացնելու ձեւով եւ ծառայէ Հ.Մ.Բ.Մ.ը բացայայտօրէն քանդելու ձգտող յետին մտքերու:

Որովհետեւ, ինչ որ կը կատարուի այսօր հո՛գ կը ձգտի յանգիլ մարդոց կողմէ՝ որոնք իսկական հայու իրենց առաջին պարտականութեան — ամէն տեղ եւ ամէն ժամ հայրենիքի շահը գերադասել որևէ կազմակերպութեան շահէն — նոր է որ կը գիտակցին, ընդդէմ կազմակերպութեան մը, որ ստեղծուած է ըլլալու համար համազգային-հայկական, — ուրիշ բան չի կրնար ըլլալ — եւ որ բոլորէն առաջ, էր, է եւ պիտի մնայ Հայաստանեան՝ բառին ամենէն մաքուր եւ լայն առումով:

Հ.Մ.Բ.Մ.ը կուսակցութիւն չէ. որևէ կուսակցութեան օժանդակ կազմակերպութիւն ալ չէ և որևէ քաղաքական դաւանանքի ու նպատակի չի ծառայեր:

Իրմէ վեր եւ իրեն հրամայելու իրաւասու միակ հաստատութիւնը մեր կառավարութիւնը միայն կրնայ ըլլալ և որևէ գիտակից Հ.Մ.Բ.Մ.ական չպիտի վարանի յայտարարելու թէ հասարակապէս պիտարակելի են անոնք որ Հ.Մ.Բ.Մ.ի մէջ կուսակցութիւն կը խաղան եւ անոնք որ տարիներ ամբողջ խաղալիք դառնալէ եւ դարձնել յետոյ՝ իրենց աչքը կը բանան ուշ, շա՛տ ուշ, դառնալու համար այն Միութեան դէմ, որուն անկեղծօրէն, առանց յետին մտքերու ծառայելու յանձնառու եղեր էին:

Այսօրուան իրենց ընթացքը կասկածելի կը դարձնէ իրենց անկեղծութիւնը եւ գիտակցութիւնը, եթէ ոչ, առաջինը պիտի ըլլային Հ.Մ.Բ.Մ.ը զանազանել գիտցող կուսակցութեան:

Գ. ՇԱՀԻՆՅԱՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի կեդր. օրկանը վերահրատարակողները՝ երէց սկաուտներ՝ իրենց անմիջական մտահոգութիւնը ունին անշուշտ, նախ՝ պատանիներու համազգային միացում մը՝ Սկաուտիզմի խորհրդանշանին տակ, եւ յետոյ՝ լծուիլ օտար հոգեբու վրայ ցրուած մեր թանկագին տղոց ֆիզիքական թէ բարոյական բարձրացման, պատրաստել տղաքը նախ իրենց՝ եւ յետոյ՝ հայրենիքին համար:

Հ.Մ.Ը.Մ.ը լի մօտաւոր անցեալին ունեցած է՝ այժմ ցանկացուող համազգային միացումը: Ու երբ թափանցենք հոն լրջօրէն, պիտի կրնանք դտնել տասնեակներով չինիչ օրինակներ՝ մասնաւոր մեր սկաուտական պատմութիւնէն:

Երէկը՝ միշտ հիմնաքարն է այսօրուան: Բոլոր մարդկութիւնը կը հպարտանայ իր անցեալի պատմութեամբ:

Վա՛յ այն ժողովուրդին որ իր «երէկ»ը չէ ունեցած:

Ու մենք ինչպէս որ ունեցած ենք — եւ մեզ շրջապատող ազգերուն շատերէն ալ առաջ — մեր մշակոյթի ոսկեղարք, ունեցած ենք նաեւ ոսկեղարք Հայ Սկաուտիզմի պատմութեան: Ու ասիկա՝ իր հիմնարկութենէն անմիջապէս յետոյ: Վկայ՝ 1918էն 1922 Պոլսոյ մէջ ստեղծուած եղբայրական խանդավառ մթնոլորտը:

Ու այս խորհրդածութիւնը մեզ կը մղէ վերյիշում մը ընելու հոս: Ողբկոչում մը յիշատակելի օրուան մը, որուն հպարտ արձագանգը՝ մինչեւ դերեզման քանդակուած մնայ պիտի մեր ուսանողական յուշատետրին անջնջելի էջերուն:

Ու ուրիշներ, նորեր մասնաւոր, որոնք sportmanի ոգի եւ սկաուտի հոգի ունին իրենց մէջ, պիտի դտնեն հոն իրական համազգային միացում մը, որ ամէն բանէն վեր, ամէն բանէն առաջ կիրարկուած է սկաուտի երգումին ամենաբարձր տո-

ղերուն, «Սկաուտը կ'երգնու՝ ըլլալ հաւատարիմ իր դաւանանքին, եւ ծառայել հայրենիքին»:

Զինադադարէն տարի մը վերջ, Պոլիս եւ դեռ Համաձայնականները, ու Ֆրանսացիները պիտի տօնեն Յուլիս 14ը:

Յուլի'ս 14: Քանզումը Պատգիլի բունապետական պարիսպներուն: Համաշխարհային դաս մը՝ յեղափոխութիւններու, ազատագրութեան պատմութեան ամենապանծալի էջերուն:

Ու մեր երէցները՝ փշրած վերջապէս օղակները դարբերու սուլթաններուն մեղկաշկանդող շղթաներուն, սնած մասնաւորապէս Ֆրանսական մշակոյթի երակներէն, ուղած էին սկուտական համազգային տղանցքով մը մասնակցիլ Յուլիս 14ի ազատագրութեան տօնին համաշխարհային ժողովրդական երախտագիտութեան բուն արտայայտութեան:

Ու Կեդրոնը Հ.Մ.Ը.Մ.ի կը հրաւիրէ իր բոլոր մասնաճիւղերը մասնակցիլ 1919ի Յուլիս 14ի տղանցքին:

Ձենք կրնար, անշուշտ, էջեր յատկացնել այդ օրուան հանդէսի նկարագրութեան, բայց ամէն անոնք, որոնք ներկայ կամ ականատես եւ եղած յիշեալ տղանցքին, անկեղծ ըլլան պատմելու մեր նոր սերունդին, թէ՛ Շիշիէն թագսիմ երկարող հազարաւոր սկաուտներու հրակայ բանակը Ապրիլեան Սերունդի, ի՞նչ տպաւորութիւն էր ձգած մեր երեկուան ջարդարարներուն, ու յաղթական... բարեկամներուն վրան:

Տաճիկները անգամ մը եւս ըմբռնեցին թէ՛ «Հայոց ծառին» ճիւղերն էին միայն կոտորած, առանց արմատն անոր կարենալ խորտակելու...:

Համաձայնականները հաստատեցին թէ՛ — պիտի դաւաճանէին սակայն մեզ, բայց մեր դատը չէ վերջացած դեռ — մենք ալ՝ դաւակները քաղաքակիրթ ազգի մը, իրենց չափ կ'ըմբռնէինք արժէքը ազա-

տութեան, ու իրենց չափ արժանի՝ իրրև ազգ, պետութիւն, ապրելու մեր մայր հայրենիքին մէջ:

Եւ ինչ որ է՛ն յատկանշական գիծն էր, եւ ներկայիս ընդօրինակելի երեւոյթ այդ օրուան տողանցքին՝ որուն մէկ ծայրը հասած էր Թագսիմի հրապարակը՝ երբ միւս ծայրը կը շարժէր դեռ Շիշլիի դերեզմանատան առջեւ այն է թէ՛ «Քնար» Նուադախումբին ու սկաուտական դրօշին ետեւ՝ որուն երկու կողմերուն կը ծածանէին Փրանսական եւ հայկական եռագոյնները, (Օ՛, խնդրե՛մ, պատմութիւնը՝ պատմութիւն է): Հ.Մ.Ը.Մ.ը կուսակ - ցական կրկէս չէ՛, եւ պէտք չէ որ ըլլայ: Ձի կրնար: Անոր ճամբան յստակ է եւ պարզ) հաւաքուած էին անխտիր, առանց կուսակցական խտրութեան — չունէինք այն ատեն կուսակցութիւններ — «զաւակունքը՝ ամենա՛յն Հայոց»:

Հո՛ն էին, կողք կողքի, Ապրիլեան ջարդերէն ճակատագրականօրէն ազատուած Պոլսահայ երիտասարդները, — զլիաւորուած մեր մշակութային լաւագոյն մտաւորականներէն — խառնուած՝ Անատոլուէն, Տէրզօրի անապատներէն, հայկական դատարկուած նահանգներէն հրաշքով ազատուած ազգային-սաներուն: Ուր՝ կազմուած իրակա՛ն «Ազգային Ճակատը» հայոց ազգին, հպարտութիւն՝ Հայերուն, արժանաւորի զգացումը՝ Համաձայնականներուն, ու բարոյական ապտակ մը կուտար՝ ձեռքերուն արիւնը դեռ չչորցած՝ ջարդարա՛ր, բորենի՛, պարտուա՛ծ Տաճիկին:

Մեր այսօրը՝ շա՛տ աւելի փայլուն, շա՛տ աւելի պայծառ է մեր երէկէն: Կազմենք ուրեմն՝ անդամ մըն ալ մեր իրական համազգային ճակատը:

Մարմնամարզի, սկաուտիզմի ոգին ոչ

ֆէն ունի եւ ոչ հաշիւ...: Այսօր՝ երբ յառաջացած է կեանքը, և իրեն հետ քշած անիւնները համաշխարհային պատմու - թեան, տեղ քայլ պէ՛տք է ընենք մենք: Կը յառաջանայ ժամանակը, ու ամէն անոնք, որոնք՝ չունին ճկուն, դիմացկուն, սրունքներ՝ թաւալումին ընկերանալու, կ'իյնան շարժին ետին, չնչասպառ գերիներու պէս, որոնց 99%ը դատապարտուած են... անողորմ մահուան, ըլլայ անիկա բնական թէ անբնական...:

Երէկ՝ հաւաքուած էինք, կազմած էինք իրական հայկական ճակատը՝ Եռագոյնի ետին. այսօր կազմենք նոյն ճակատը Կարմիր դրօշին ետեւ: Ինչ փո՛յթ գոյնը խորհրդանշաններուն, երբ անոնք կը ներկայացնեն զոյութիւնը բարձրացո՛ղ, ծաղկո՛ղ Հայաստանին: Մնացեալը, երկրորդական, ներքին, աննշան հարց մըն է, որուն միտք չի յոգնեցներ իրական sportmanը, իրական սկաուտը:

Ամէն բանէ առաջ՝ հայրենասէր է Սկաուտը: Պատանի, կազմութեան, բարձրացումի շրջանին մէջ է դեռ անիկա, ու ոչ ժամանակ եւ ոչ ալ արտրոթակ ունի ան՝ գոյնի վէճերով զբաղելու...:

Անիկա՛ կը ճանչնայ միայն օրուան հետ քալող, չէնչո՛ղ, բոցավառո՛ղ հայրենիքն իր, ու միշտ հաւատարիմ անոր՝ կ'երգէ ան՝ ազնի՛ւ սիրտով, դատո՛ղ ուղեղով, ու առո՛ղջ թոքերով՝ քայլերգը մեր համակրելի Ժպտունիին:—

Յառա՛ջ, ով արի, հայ վըսեմ ցեղին, Յառա՛ջ կարօտովն հայրենի հողին, Միտքըդ մշտաբարուն, կամքըդ կորովի, Սիրտըդ յորդ աղբիւր սիրոյ, գորովի, Տիպար կենցաղով եղիւր դու կերտող Պատիւ հայութեան դափնեգարդ կորող Քեզմով պարծենայ ցեղը վարդամի, Իբրեւ հայ ուժին վրկայ կենդամի:

Ա. ԿԱՊԵՆՅ

ՏԱՅ ՍԿԱՈՒՄ

ՍԿԱՈՒՄԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

(Շարունակութիւն Գախարդ Թիւէն)

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Ափրիկէի հարաւը, Չուլու եւ Սուազի կոչուած վայրերի ցեղերուն մանչ զաւակները պզտիկուց կը վարժուին սկսուած դառնալ: Եւ ահա թէ ինչպէ՞ս: Երբ մանչ մը 15 կամ 16 տարու կ'ըլլայ, զիւզին տարեցները զայն կը մերկացնեն բոլորովին, եւ ոտքէն զլուխը ճերմակով կը ներկեն: Տղուն կը յանձնեն վաճան մը եւ նետ մը եւ զայն կը ճամբեն զիւզէն, յայտնելով իրեն թէ, քանի ճերմակ ներկը վրան կը մնայ, եթէ որեւէ մէկը զինքը տեսնէ, պիտի սպաննուի: Այնպէս որ մեր ստա - հակը միակ ելք մը ունի — քաշուիլ անմարդաբնակ, խիտ անտառները կամ լեռները, զգուշանալով որեւէ մէկուն հան - զիպելէ, քանի ճերմակ ներկը չէ սրբուած վրայէն, ինչ որ առնուազն ամիս մը կ'ուզէ: Այս մէկ ամսուան մէջ, պէտք է որ միս մինակը զլիսուն ճարը նայի, որսալ իր միակ նետով, որսը մորթել, կրակ վառել փայտ փայտի քսելով՝ միսը եփելու համար, անասունին մորթը առնել՝ անկից իրեն զգեստ պատրաստելու համար, ուտուելիք տերեւներ եւ արմատներ ճանչնալ: Եթէ չի կրնար այս բոլորը ընել, անթութեանէն պիտի մեռնի եւ կամ զազանի մը կեր ըլլայ: Եթէ ընդհակառակն, յաջողի ի կեանքը պահել եւ ճամբան գտնել՝ իր զիւզը վերադառնալու համար, երբ ներկը վրայէն սրբուած ըլլայ, այն ատեն, պիտի ըն-

դունուի մեծ խրախճանքով՝ իր ազգականներուն եւ բարեկամներուն կողմէ: Անկից յետոյ, ան յարզ կը վայելէ, քանի որ ապացոյցը սուա թէ կրնայ զլիսուն ճարը նայիլ:

Իսկ Հարաւային Ամերիկայի մէջ, Բաթակոնիոյ ցուրտ եւ անձրեւոտ շրջանները, Եազան կոչուած ցեղին տղաքը հագուած չեն կրեր, եւ իրր արժանաւոր մարդ նկատուելու իրաւունքն ունենալու համար, պարտաւոր են ենթարկուիլ քաջութեան փորձին, այսինքն՝ նիզակ մը մխրճել իրենց զիստին՝ որքան կարելի է խոր եւ առանց ժպտելէ զազրելու:

Անգութ փորձ մըն է. բայց ցոյց կու տայ թէ այս վայրենիները հասկցած են թէ տղոց համար որքան անհրաժեշտ է առնական եւ կորովի ըլլալ սորվիլ, թոյլ չտալ որ թշուառական դատարկագորտներ դառնան:

Մեզք որ մեր քաղաքակիրթ երկիրն էրու տղաքը չեն կրնար նման վարժութեան փորձերու ենթարկուիլ, իրենք զիրենք մարդ նկատելու իրաւունքը ունենալէ առաջ, եւ ճիշտ ու ճիշտ, այս պակասը գոցելու համար է, որ անոնց կը սորվեցնենք սկսուածութիւնը: Եթէ մեր տղաքը լաւ աշխատին, եթէ իրօք սորվին, ինչ որ կը ջանանք իրենց սորվեցնել, պիտի կրնան իրաւունքն ունենալ իրենք զիրենք կոչելու սկսուած եւ մարդ, եւ աւելի յետոյ, երբ զինուորական ծառայութեան կանչուին, պիտի տեսնեն թէ դժուարութիւն չպիտի կրնն եւ իրօք, պիտի կրնան

օգտակար դառնալ իրենց երկրին:

Ռուզվէլթ, որ փոխ-նախագահն էր Ամերիկայի սկաուտներուն, ջերմօրէն կը հաւատար բացօթեայ կեանքի օգուտներուն, եւ առիթը չէր փախցնել ամէն անգամ որ իր պարտաւորութիւնները թոյլ կուտային: Ահա թէ ինչ կը գրէր. — Կը հաւատամ բաց օդին կատարուած մարզանքներուն եւ ի՞նչ փոյթ, այդ մարզանքները կրնան երբեմն սաստիկ ըլլալ եւ ոմանց ծաղրն ու ծիծաղը հրաւիրել: Որեւէ համակրանք չունիմ այն զգացումին հանդէպ որ կը կայանայ տղաքը բամպակով մեծցնելու մէջ, կեանքի պայքարին մէջ՝ ազատ օդի մարզն է որ պիտի յաղթէ միշտ: Երբ կ'աշխատիք, աշխատեցէք եռանդազին, եւ երբ կը խաղաք, խաղացէք եռանդազին: Բայց, թող ձեր խաղը եւ ձեր մարզանքը չվնասեն ձեր աշխատանքին»:

Ծեր Պօէր մը ճանչցայ, որ պատերազմէն յետոյ, կ'ըսէր թէ չէր կրնար ապրիլ Անգլիացիներուն հետ, որովհետեւ, երբ իր հայրենիքը մտան, շատ անճարակ էին, չէին կրնար անտառին մէջ՝ իրենց դիտուն ճարը նայիլ, վրանին տակ տեղաւորուիլ հանդատաւէտ պայմաններ ստեղծելով, որսալ եւ որսէն կերակուր պատրաստել, կը կորսուէին խիտ անտառներու մէջ: Ընդհանրապէս, վեց ամիս յետոյ, եթէ ողջ մնացած ըլլային, անգլիացի զինուորները սորված կ'ըլլային դժուարութիւններու յաղթելու եղանակը, բայց շատերը կը մեռնէին՝ յաճախ իրենց անփորձութեան եւ գործուած սխալներու հետեւանքով:

Ճշմարտութիւնն այն է, որ քաղաքակիրթ երկիրներու բնակիչները երբեք չեն պատրաստուած անտառներու կեանքին: Հետեւանք այն կ'ըլլայ որ երբ գաղթավայր մը կ'երթան կամ դաշտ, երկարատեան, գինաթափ վիճակ մը ունին, մեծ գրկանքներու եւ դժուարութիւններու կ'ենթարկուին որոնցմէ պիտի կրնային խուսափիլ, եթէ իրենց պատանելութեան շրջանին սորված ըլլային:

Անոնք չեն վարժուած կրակ վառել կամ կերակուր պատրաստել: Որովհետեւ ու-

րիչներ ըրած են իրենց համար ինչ որ պէտք է: Տան մէջ, երբ ծարաւ զգան, կը բաւէ որ ծորակը բանան. երբեք գաղափար չունին թէ ի՞նչ պէտք է ընել ջուր գտնելու համար ամայի վայրի մը մէջ, խօտը կամ թուփերը դիտելով, կամ աւազը փորելով, մինչեւ որ խոնաւութեան հետքեր երեւան ելլեն: Երբ իրենց ճամբան կորսնցնեն, կամ ժամը պիտնալու պէտք ունենան, կը բաւէ որ քաղաքապահ ստիկանին դիմեն: Տուն, տեղ, անկողին, ամէն ինչ պատրաստ գտած են:

Ահա թէ ինչո՞ւ նորեկ մը կը դժգոհի բանակավայրի «դժնդակ կեանքէն»: Բայց վարժ սկաուտի մը համար, բանակավայրի կեանքը ծանր չէ: Ան հազար միջոց դիտէ իր շուրջ ստեղծելու հանդատաւէտ պայմաններ, եւ երբ վերադառնայ քաղաքակրթութեան կեանքին, շատ աւելի կը զնահատէ հակադրարար: Հոն եւս, բազմաթիւ առիթներու մէջ՝ իր վերակշիւթիւնը փայլուն կերպով երեւան կուզայ՝ անոնց վրայ որ չեն սորված իրենց պէտքերը գոհացնել իրենց միջոցներով: Մէկը որ վարժուած է ամէն գործ իր ձեռքով տեսնելու, ինչպէս սկաուտը բանակատեղիին մէջ, երբ քաղաքակիրթ կեանքին կը վերադառնայ, կը նշմարէ թէ իրեն համար դիւրին է գործ մը ճարել, որովհետեւ ի վիճակի է որեւէ աշխատանքի ձեռնարկելու:

ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆ

Դիւրաւ կազմակերպելի մարզանք մըն է, սկաուտները խմբովին զրկել հետախուզական շրջագայութեան, կամ երկուական, ինչպէս օրինակ, ասպետները կ'ընէին, երբ ճամբայ կ'ելլէին երկրէ երկիր, օգնութեան հասնելու համար անոնց, որ իրենց պէտք ունէին: Այս կարգի շրջագայութիւնները կարելի է կատարել նաև հեծանիւով:

Այս շրջագայութեանց բնթացքին, որքան կարելի է, սկաուտները պէտք է բոլորապէս տան մէջ պատկելէ. այսինքն՝ երբ գիշերը լաւ է, պէտք է բաց օդին պառկին ուր որ ալ ըլլայ, իսկ՝ գէշ օդը՝ րած պահուն, պէտք է թոյլտուութիւն

խնդրեն պառկելու խոտի դէզի մը տակ,
հանգարի մը մէջ:

Ամէն պարագայի մէջ, քարտէս մը ու-
նեցէք միշտ ձեր տրամադրութեան տակ
եւ ջանացէք ձեր ճամբան գտնել՝ առանց
գիմելու անցորդներուն: Աւելորդ է ըսել
թէ, ամէն անգամ որ առիթը ներկայա-
նայ, չպիտի խուսափիք ձեր առօրեայ քա-
րի գործը կատարելու, առկից զատ, մի
մտնաք ծառայութիւն մը մատուցանելու
սղարակատիրոջ կամ անոնց որոնք ձեզի
թյլ տուն օգտուիլ իրենց մէկ անկիւնէն
պառկելու եւ պատասպարուելու համար,
իրենց այս կերպով շնորհակալութիւն
յայտնած ըլլալու համար:

Ընդհանրապէս, այս բոլոր արշաւանք -
ները պէտք է նպատակ մը ունենան, ինչ-
պէս օրինակ, որոշ վայր մը քննարկել,
ինչպէս լիճ մը կամ լեռ մը, կամ ուղիմա-
րաչառ մը կամ ծովեզերք մը:

Այս մասը՝ քաղաքի սկառուներու
համար: Լեռնոտ վայրի մը սկառուները
պիտի երթան մեծ քաղաք մը՝ անոր պատ-
մական յուշարձանները այցելելու, կեն-
դանարանական պարտէզը, թանգարաննե-
րը, եւայլն: Ձանացէք ամէն ինչ գիտել,
ճամբուն վրայ՝ քալելով մէկտեղ: Ձանա-
ցէք յիշել ձեր ամբողջ ճամբորդութիւնը,
որպէսզի կարենաք օգտակար տեղեկու-
թիւններ տալ անոնց որ յետոյ այդ ճամ-
բաներէն պիտի քային: Դուք ձեզի քար-
տէս մը պատրաստեցէք: Աւելորդ է ըսել
թէ, շրջագայիկները օրատետր մը կը բռ-
նեն, ուր իրենց ամէն օրուան կեանքը կը
պատկերացնեն հակիրճ կերպով, տես-
նուած կարեւոր եւ շահեկան բաներուն
լուսանկարները կամ գծագրութիւններն
ալ կցելով:

ՆԱԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Սկառուներուն համար յանձնարարելի
է նաեւ նաւակով շրջագայութիւնը: Բայց,
որեւէ մէկուն որ լաւ լողալ չի գիտեր,
պէտք չէ թոյլ տալ որ նաւարկէ, որով-
հետեւ, արկածները յաճախողէս են: Ե-
թէ բոլորը լողալ գիտնան, արկածը կըր-
նայ վնաս չպատճառել որեւէ մէկուն, ընդ-
հակառակն, կրնայ լաւ փորձառութեան
առիթ մը դնանալ:

ԼԵՐԱՆ ՎՐԱՅ

Լեռնային շրջագայութիւնը հոյակապ
գրոս մըն է որ սկառուտին ամբողջ հնարա-
մտութիւնը շարժման մէջ կը դնէ. պէտք
է որ լեռներու մանուածապատ արահետ-
ներէն իր ճամբան գտնէ եւ իր հանդիսը
սպառնայ:

Լեռան վրայ, մարդ շուտով կը կորսն-
ցնէ իր ուղղութիւնը, որովհետեւ լեռան
մը կողերը ելլելով-իջնելով աչքէ կը փա-
խին սովորական նշանակէտերը: Գիտնա-
լու համար թէ ի՞նչ ուղղութիւն պէտք է
բռնել, անհրաժեշտ կը գտնայ գիմել ա-
րեւուն կամ կողմնացոյցին:

Երբեմն մառախուղն ալ լեռան վրայ
գէշ դեր կը կատարէ: Յաճախ սխալի կը
մատնէ մարդիկ, որոնք տեղը կը ճանչ-
նան քայլ առ քայլ, ինչ որ անգամ մը
պատահեցաւ ինծի: Լեռնականի մը հետ
կը գտնուէի, որուն վստահեք էի: Շատ
չանցած սակայն պէտք զգացի իրեն դի-
տել տալու թէ հովին ուղղութիւնը փոխ-
ուած էր: Մեկնումի պահուն, ձախէն կը
փշէր, իսկ այդ պահուն՝ աչքն: Մարդը
առանց գիտողութենէս վրդովուելու, շա-
րունակեց քալել: Քիչ յետոյ՝ կը դիտէի
թէ հովը մեր կոնակէն կը փշէր. կամ
հովն էր, կամ լեռը, կամ մենք իսկ որ կը
գառնայինք: Ինչ որ նախապէս ենթադրե-
ր էի, հաստատուեցաւ: Ոչ հովը, ոչ ալ լե-
ռը, այլ մենք էինք որ ամբողջ շրջան մը
ըրած էինք եւ մէկ ժամ յետոյ՝ կը դըռ-
նուէինք հոն՝ տւրկէ մեկներ էինք:

Լեռան վրայ, սկառուները պէտք է
վարժուին՝ պարաններով իրենք գիրենք
կապելու, ինչպէս կ'ընեն լեռնական ու-
ղեցոյցները՝ սառնարաններէն անցնելու
համար: Երկու մարդու մէջտեղը, մօտ 5
մեղր պարան պէտք է. պարանը կը կապ-
ուի մէջքէն՝ հանգոյցով մը, զոր ամէն
մէկ սկառու պէտք է գիտնայ. (տեսնել
Տրդ. բանակում). այս հանգոյցը պէտք է
ձախ կողմէն ըլլայ: Ամէն մէկը պէտք է
բաւական մը հեռու կենայ այն անձէն որ
իւր առջեւէն կը քալէ, որպէսզի պարանը
պրկուած մնայ: Այսպէս, երբ մէկը սա-
հելու ըլլայ, միւսները իրենց մարմնին

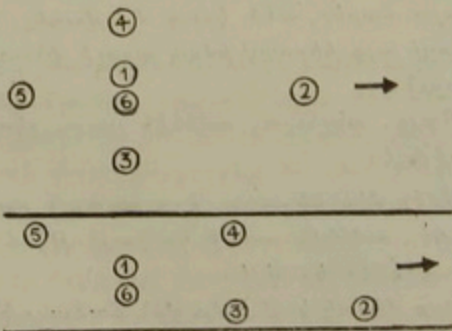
ամբողջ ծանրութեամբը քաշելով կը պրկեն պարանոց, մինչև որ սահողը ոտքի ելլէ: Հանդույց մը ընելու համար, մէկ ու կէս մեղր պարան պէտք է:

ԽՄԲԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏՆԵՐ

Շատ քիչ կը պատահի որ նոյն խումբին սկառուաները, չըջադալուութեան պահուն, իրարու քով մնան, ընդհակառակն, կը ցրուին, որպէսզի աւելի մեծ տարածութիւն մը տեսնեն, ատկից զատ, եթէ թշնամին զիրենք անակնկալի բերէ, բոլորը մէկ գերի շէն իյնար, մէկ քանինները կ'ազատուին եւ կը փութան լուր տալու ընկերներուն: Վեց հոգինոց սկառուական խումբ մը սովորաբար հետեւեալ կերպով կը քալէ —

ԽՈՒՄԲԸ ԲԱՅ ԳԱՇՏԻՆ ՄԷՁ

Թուուցիկի ձև: Մէջտեղէն կը քալէ խմբապետը: Փողոցին մէջը կամ ճամբուն վրայ, նոյն ձևը կը պահէ. կողէն քալող սկառուաները կը կենան ցանկապատերուն կամ պատերուն մօտ, թիւ 2 սկառուար առջեւէն, թիւ 3 եւ 4 աջէն ու ձախէն, թիւ 5ը հետեւէն. իսկ թիւ 6ը՝ մէջտեղէն՝ խմբապետին հետ:

Վերի մասը.— Խումբը բաց դաշտի մէջ
Վարի մասը.— Խումբը նամբու վրայ կամ փողոցին մէջ

Երբ խումբը ստիպուած է քալել բաց վայրէ մը, ուր կրնայ նշմարուիլ թշնամիին կողմէ, պէտք է կարգադրէ որ կարելի արագութեամբ ինքզինքը պատասպարէ, մէկ պատասպարանէն միւսը՝ փոխն ի

փոխ քալելով եւ վազելով:
Երբ պատասպարան մը հաւաքուած է, կրնայ հանդստանալ եւ շուրջը դիտել, ճամբայ ելլելէ առաջ: Եթէ յառաջապահ էք, կրնայ պատահիլ որ աչքէ կորսնցնէք ձեր խումբը: Երբ թուփերու մէջէն կ'անցընիք, պէտք է որ ճիւղեր կտորէք մէկ քանի մեղր իրարմէ հեռու, ուշադրութիւն ընելով որ այս ճիւղերուն ծայրերը դէպի առաջ ուղղուած ըլլան, որպէսզի այդ կերպով ցոյց տուած ըլլաք ձեր քալած ճամբան: Այս կերպով ալ կրնաք վերադառնալ, եւ եթէ խումբը կամ ուրիշ որեւէ մէկը այդտեղէն անցնի, անպատճառ պիտի դռնեն ձեր հետքերը եւ նայելով խոտին թարմութեան, պիտի կրնան գիտնալ թէ ո՞ր պահուն այդտեղէն անցած էք: Միշտ օգտակար է ծառերուն վրայ նշան ընել, այսինքն՝ տապարով կամ դանակով՝ ծառէն կեղեւ մը քաշել, կաւիճով նշաններ դնել պատերուն վրայ, դծել աւազին վրայ, քարեր տեղափոխել, մէկ խօսքով՝ ձեր անցքին հետքերը ձգել:

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԳՆԱՑՔՆԵՐ

Սկառուաները պարտաւոր են իրենց ճամբան դռնելու կարող ըլլալ՝ դիշեր թէ ցերեկ:

Բայց եթէ՝ երկար վարժութիւն մը կատարած չըլլաք, դիշեր ատեն կրնաք դիրաւ կորսուիլ: Յետոյ, դիշերային գնացքներու ընթացքին, աղմուկը աւելի յստակ կը լսուի, քարի կտորներու զարնուելով, կտորած փայտերու վրայ կոխկռտելով մեծ աղմուկ հանելու վտանդին կ'ենթարկուիք:

Երբ դիշեր ատեն, թշնամին կը լրտեսէք, ձեր աչքերէն աւելի, պէտք է վստահիք ձեր սկանջներուն եւ նաեւ քիթին, որովհետեւ սկառու մը որ մարդած է իր հոտառութիւնը և զայն չէ խաթարած ծխախոտի գործածութեամբ, կրնայ յաճախ թշնամիին հոտն առնել՝ նոյնիսկ բաւական հեռուէն:

Գիշեր ատեն, հետախոյզ խումբին ըսկառուաները իրարու աւելի մօտ կը քալին քան թէ ցերեկին, եւ շատ մութ վայրե-

բու մէջ, անտառին մէջ, ամէն մէկը պէտք է բռնէ իր մօտի սկառուտին դաւազանին ծայրէն:

Երբ սկառուտը մինակ է, իր դաւազանը շատ մեծ օգուտ ունի իրեն, մութին մէջ ճամբան գտնելու համար, չոր ճիւղերը մէկդի քշելու համար, եւայլն:

Այն սկառուտները որ գիշերը մինակ կը գործեն, իրարու հետ յարաբերութեան կը մտնեն, մերթ ընդ մերթ արձակելով իրենց խումբին խորհրդանիշ անասունին կանչը: Այս կեցւոյով՝ թշնամիին կասկածները չեն արթնցներ:

Սկառուտները պէտք է սորվին գիշերանց քամբայ գտնել՝ աստղերուն նայելով:

ԻՆՉՊԷՍ ԳՏՆԵԼ ԾԱՄԲԱՆ

Կարմրամորթ Հնդիկները «ճամբայ գտնող» անունը կուտան այն յառաջապահին որ գիտէ անձանօթ երկրի մը մէջ ուղեւորիլ եւ ատիկա, ամենէն պատուաւոր տիտղոսներէն մէկն է, որովհետեւ, սկառուտ մը որ չի գիտեր ճամբան գտնել, շատ օգտակար չի կրնար ըլլալ:

Բազմաթիւ նորակոչներ կորսուած են խիտ անտառներու մէջ, պարզապէս անոր համար որ անհրաժեշտը չեն սորված պատանեկութեան շրջանին, իրենց չէին սորվեցուցած աչք բանալ:

Մաթապէլէներու երկրին մէջ, օր մը, մէկը կառքէն վար իջաւ, քանի մը վայրկեան քալելու համար, մինչ ջորինները կը քակէին, անոնց տեղ նորեր լծելու համար: Խիտ մացառներուն մէջ քանի մը քայլ յառաջացաւ: Երբ կառքը պատրաստ եղաւ մեկնելու, ձայն տուին իրեն, ամէն կողմ փնտռեցին զինքը, բայց ապարդիւն: Ի վերջոյ, որովհետեւ այլեւս չէին կրնար սպասել, կառքը շարունակեց իր ճամբան, բայց անհրաժեշտ կարգադրութիւնները կատարուեցան, որպէսզի փնտռուածները շարունակուին: Խիտ անտառին մէջ, որքան որ կարելի էր, խուզարկուները հետե-

ւեցան մարդուն հետքերուն. բայց միայն շարաթներ յետոյ գտան անոր դիակը՝ մօտ 20 քիլոմետր հեռու այն կէտէն, ուրկէ մեկներ էր եւ ճամբուն ճիշտ մօտիկը:

Յաճախ կը պատահի որ, երբ մինակ կը թափառիք անտառին մէջ, կամ նոյն իսկ քաղաքին մէջ, ուշադրութիւն չէք ընել թէ ի՞նչ ուղղութեամբ կը քայլէք, կամ աւելի ճիշտը՝ յաճախ ուղղութիւն կը փոխէք, կը դառնաք արմատախիլ ծառի մը կամ ժայռի մը կամ ուրիշ արդեւքի մը շուրջ եւ այդ արդեւքը անցնելէ յետոյ, ճիշտ նոյն ուղղութիւնը չէ որ կը բռնէք (սովորաբար մարդիկ դէպի աջ կը հակին), եւ այսպէս է որ կարծելով թէ ուղիղ կը շարունակէք ձեր ճամբան, կը սխալիք. եւ եթէ արեւը դիտելու սովորութիւնը չունիք, ձեր կողմնացոյցը եւ կամ նշանակէտներ չէք նկատի ունենար, շատ չանցած պիտի նշմարէք որ մեծ շրջանակ մը դժած էք:

Այս տեսակ պարագաներու մէջ, նորեկ մը որ յանկարծ ինքզինքը կը տեսնէ իր ընկերներէն բաժնուած, միս-մինակ անտառին մէջ, խելքը կը թոցնէ, կը շուարի եւ կը սկսի վազել, մինչդեռ ամենէն օգտակար դործը ըրած պիտի ըլլար, նախ պարիւնը պահել եւ յետոյ պարզապէս ետ դառնալ, իսկ եթէ այդ ալ անկարելի է, փայտ ճարել, մեծ կրակ մը վառել, որպէսզի այդ կերպով իմաց տրուի փնտռողներուն:

Բայց, անշուշտ, ամենէն լաւը, չկորսուելն է:

Ամէն մէկ սկառուտ, երբ առտուն դուրս կ'ելլէ, ամենէն առաջ կը նայի թէ հովը ո՞ր կողմէն կը փչէ:

Երբ մինակ կամ խմբովին ճամբայ կ'ելլէք, նախ, կողմնացոյցի միջոցով, պէտք է ապահովէք թէ ի՞նչ ուղղութիւն կը բռնէք եւ նայել թէ հովը ո՞ր կողմէն կը փչէ. ատիկա ձեզի շատ պիտի օգնէ ձեր ուղղութիւնը պահելու մասնաւոր եթէ կողմնացոյց չունիք եւ եթէ արեւն ալ չի փայլի:

Յետոյ, պէտք է որ նշանակէտեր փնտռէք: Ուշադրութիւն դարձնել բլրան մը, աշտարակի մը, զանգակներու, յատկանը-

չական ճառերու, ժայերու, կամուրջներու, եւ այլն: Կարճ՝ ամէն բանի որ պիտի նպաստէ ձեր ճամբան գտնելու, եւ կամ հրահանգներ տալու անոնց որ կ'ուզեն ձեզմէ յետոյ՝ նոյն ճամբուն հետեւիլ: Եթէ խնամքով նշանակէք այս կարգի նշանակէտները, ձեզի շատ դիւրին պիտի ըլլայ՝ վերադարձին գտնել ճամբան. բայց ուշադրութիւն ըրէք որ երբեմն ետ դառնաք դանոնք դիտելու, որպէսզի երբ վերադարձին հակառակ ուղղութեամբ կը քայլէք, դիւրաւ ճանչնաք դանոնք: Օգտակար է այս խորհուրդին հետեւիլ, երբ անձանօթ քաղաքի մը մէջ կը գտնուիք, կամ հոն կը հասնիք ձեզմէ թացով: Անմիջապէս որ կայարանէն դուրս կ'ելլէք, նայեցէք արեւուն դիրքը եւ դիտեցէք թէ ծուխը ի՞նչ ուղղութեամբ կը բարձրանայ:

Ձեր մտքին մէջ պահեցէք նաեւ մէկ քանի նշանակէտներ, ինչպէս յուշարձաններ, եկեղեցիներ, դործարանի ծխնկոյզներ, փողոցի կամ վաճառատան անուններ, եւ այլն, որպէսզի բազմաթիւ փողոցներէ անցնելէ յետոյ, կարենաք վերադառնալ եւ առանց դժուարութեան գտնել կայարանը: Շատ դիւրին է՝ քիչ մը վարժութիւն ձեռք ձգելէ յետոյ եւ սակայն, շատերը կը կորսուին անձանօթ քաղաքներու մէջ՝ քանի մը փողոցի անկիւններ դառնալէ յետոյ:

Երբ շատ թեթեւ կը փչէ, հովին ուղղութիւնը ճշտելու համար, օդին մէջ նետեցէք քանի մը չոր խոտի շիւղեր, քիչ մը բարակ փոշի վերցուցէք եւ վար թափեցէք եւ կամ ձեր բթամատը ծծեցէք, մինչեւ որ բոյորովին խոնաւ ըլլայ եւ ձգեցէք որ հովը փչէ վրան. Մատին այն կողմը որ պաղ է, ձեզ պիտի ըսէ թէ ուրկէ կուգայ հովը: Եթէ յանձն առած էք իրրատաջնորդ ծառայել շրջապայտներու խումբի մը, պէտք է դուրսէն քաշէք եւ ձեր ամբողջ ուշադրութիւնը յարէք ձեր բրածին վրայ, որովհետեւ շատ տկար նշաններու հետեւելով է որ պիտի ուղղուիք եւ եթէ խօսակցութեան բռնուիք, կամ ուրիշ բաներով զբաղիք, չպիտի կրնաք պէտք եղած կերպով նշանակէտներ ճշտել: Զին սկառուտները առհասարակ

լուսկեաց են, որովհետեւ սովորութիւն ըրած են լուրջ ուշադրութիւն դարձնելու իրենց բրածին վրայ:

Յաճախ, կը տեսնենք որ նորեկները, երբ առաջին անգամ խմբովին կը քայլեն, կը տեսնեն թէ խմբապետը մինակ է, կը մօտենան անոր, քովէն կը քայլեն եւ կը սկսին խօսիլ, մինչեւ որ ստիպեն խմբապետը ըսելու կամ հասկցնելու թէ շատ ալ չի հետաքրքրուիր ինձմով: Շոգեմտաւերու վրայ յաճախ նշմարած կ'ըլլաք յայտարարութիւն մը՝ որով կ'աղաքարարուի ճամբորդներուն որ չխօսին նաւուղիին հետ, նոյն պատուէրը պէտք է կիրարկել նաեւ սկառուտին հանդէպ որ խումբ մը կ'առաջնորդէ:

Օ Դ Ը

Սկառուտ մը պէտք է ճանչնայ օդին նշանները, մանաւանդ երբ կը նաւարկէ կամ լիւ կը բարձրանայ: Ան պէտք է կարգալ դիտնայ օդին հաւանական վիճակը ցոյց տուող գործիքները:

Կանոններ կան զոր պէտք է մոռնալ:

Արեւամուտին՝ վարդադոյն երկիրք. —
դեղեցիկ օդ:

Առտուն՝ կարմիր — դէշ օդ:

Արեւամուտին՝ փայլուն դեղին — հով:
Մարած դեղին — անձրեւ:

Առտուն կանուխ՝ մառախուղ — աղուոր օդ:

Պայծառ տեսարան հորիզոնէն — անձրեւ եկած է կամ պիտի գայ:

Խառնակ, անորոշ շրջապիծով թեթեւ ամպեր — աղուոր օդ:

Թանձր ամպեր՝ յստակ շրջապիծով — հով, եւ այլն:

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ

Սկառուտները պէտք է դոց դիտան կողմնացոյցին կէտերը: Սկառուտի մը համար որ իր ճամբան կը փնտռէ, շատ կարեւոր է դիտնալ թէ ո՞ւր կը գտնուի հիւսիսը:

Եթէ կողմնացոյց չունիք, արեւը ձեզ ցերեկ ատեն պիտի ըսէ թէ ո՞ւր է հիւսիսը:

սը: Լուսինը եւ աստղերը ձեզ հիւսիսը ցոյց կուտան՝ դիշեր ատեն:

Առտուան ժամը 6ին՝ արեւը ճիշտ արեւելքի վրայ է — ժամը 9ին, հարաւ-արեւելք, ժամը 3ին հարաւ արեւմուտք, երեկոյան ժամը 6ին՝ արեւմուտք: Չմեռը՝ 6ն ատաջ մարը կը մտնէ, բայց դեռ արեւմուտք հասած չըլլար այդ պահուն:

Փիւնիկեցիները որ Ափրիկէի շրջանը բրին դարեր առաջ, նշմարեցին թէ իրենց մեկնած պահուն, արեւը կ'ելլէր իրենց ձախէն. դէպի հարաւ կ'երթային: Յետոյ պատմեցին թէ հասան տարօրինակ երկիր մը, ուր արեւը դէշ կողմէն կ'ելլէր, աջէն: Իրողութիւնն այն է որ անցած էին Բարեյուսոյ հրումդանէն եւ կ'երթային դէպի հիւսիս արեւելեան Ափրիկէի ծովեզերքին երկայնքին:

Արեւուն օգնութեամբը, ցերեկ ատեն, որեւէ ժամու, հարաւը գտնելու համար, ձեր ժամացոյցը տափակ բռնեցէք, թուանշաններու սկաւառակը դէպի վեր, այնպէս որ արեւը վրան զարնէ: Փոքր ասեղը ուղղեցէք արեւուն: Այն ատեն, առանց ձեր ժամացոյցը շարժելու թուղթի կտորի մը եղբերը կամ մատիտ մը դրէք սկաւառակին վրայ, այն ձեւով որ ժամացոյցին 12 թուանշանին եւ պզտիկ ասեղին միջոցով կազմուած անկիւնը երկու հասար մասի բաժնուած ըլլայ: Այս միջին դիժը կ'երթայ հարաւէն հիւսիս:

Խմբապետը այս կերպով իր տոզը վարժութիւններ ընել պիտի տայ՝ հիւսիսը գտնելու համար:

ԱՍՏՂԵՐԸ

Գիշերը՝ այնպէս կը կարծեսք թէ աստղերը կը դառնան մեր գլխուն վերեւ: Իրականութեան մէջ, մեր Երկիրն է որ կը դառնայ ինքն իր վրայ՝ անոնց ներքեւ:

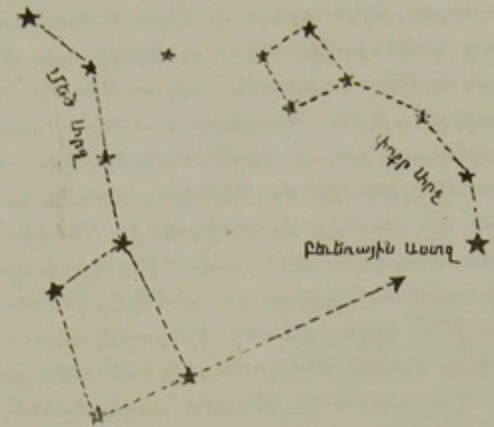
Բազմաթիւ հոյեր կան որոնց անուններ տրուած են, որովհետեւ, անոնց ձեւը կը յիշեցնէ մարդկային կամ անասնական պատկեր մը:

Մեծ Արջը կարելի է դիւրաւ գտնել, իր երկար սրչով: Շատ օդտակար է ճանչնալ այս աստղախումբը, որովհետեւ անոր

ատջեւի երկու թաթերը թոյլ կուտան ճիշտ ու ճիշտ գտնելու հիւսիսը:

Մեր ակնարկը երկարելով անոնց կազմած դժին վրայէն կը հանդիպինք շատ փայլուն աստղի մը — Բեւեռային աստղը, որ Փոքր Արջի սրչին վերջինն է:

Բոլոր աստղերը եւ համաստեղութիւն-

Մեծ Արջ — Փոքր Արջ

ները շրջանաձեւ կը շարժին. բայց Բեւեռային աստղը կը մնայ անշարժ՝ հիւսիսի վրայ:

Ուրիշ համաստեղութիւն մը կայ, Որիննը (Orion), որուն Հայերս տուած ենք մեր Հայկ նահապետի անունը: Գիշերը՝ առաջին ակնարկով՝ անմիջապէս կը տեսնենք անոր երեք աստղերը, որ կը կազմեն կամարը — Հայկայ կամարը — եւ ուրիշ երեք աստղեր, որոնք կը կազմեն իր թուրը: Յետոյ՝ ակելի վար ուրիշ երկու աստղեր՝ աջէն ու ձախէն — ոտքերն են: Ուրիշ երկու աստղեր մէջքէն վեր՝ իր ուսերը կը կազմեն եւ քիչ մը վերօք եւ երկուքին մէջտեղը երեք փոքր աստղերու խումբ մը — գլուխն է:

Որիննը թոյլ կուտայ դիւրաւ գտնելու Բեւեռային աստղը եւ հարաւը: Ուր ալ գտնուիք, անոր շնորհիւ, միշտ պիտի գտնէք հիւսիսն ու հարաւը: Մեծ Արջը տեսանելի է հիւսիսային կիսագունտին մէջ, իսկ Հարաւային Պաշը հարաւային կիսագունտին մէջ:

Եթէ ձեր գաւազանը երկնքին դէմ բռնելով՝ դիժ մը քաշէք Հայկայ կամարին կեդրոնի աստղէն սկսեալ, գիժը անցնէք

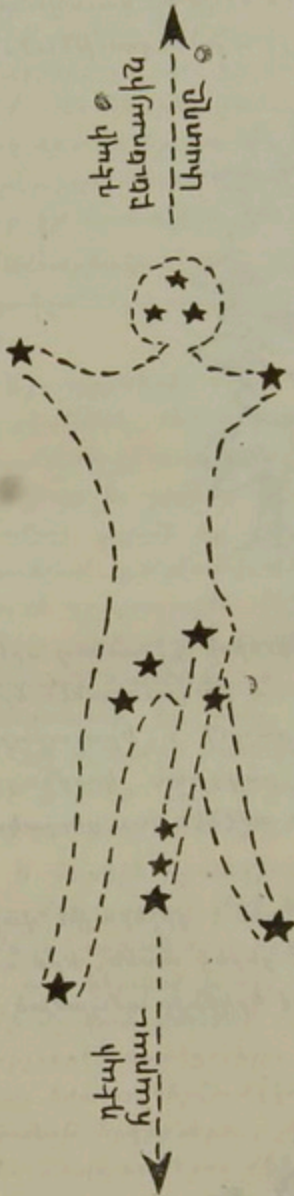
դիտուն մէջտեղէն, յետոյ երկու փայլուն աստղերէն մինչեւ երրորդ մը՝ այս վերջինը Բեւեռայինն է:

Հակառակ ուղղութեան վրայ, եթէ մեկնիք կամարին կեդրոնական աստղէն, անցնելու համար թուրին մէջտեղի աստղէն, կը հանդիպիք նոր աստղախումբի մը. դի-

ԽՄԲԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ձեր սկաուտներուն սորվեցուցէք դտնել Մեծ Արջը, Բեւեռային աստղը եւ Որինոնը, ժամը դիտնալ արեւուն նայելով, ժամացոյցով հարաւը երեւան հանել: Վարժե-

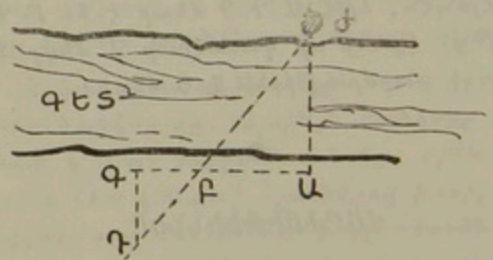

Որինոն եւ իր թուրը որ միշտ Հիւսիսն ու Հարաւը ցոյց կուտայ

ցուցէք զանոնք քարտէս կարդալու, քարտէսին նայելով՝ իրենց ճամբան դտնելու եւ ճամբաներուն վրայ նշաններ դնելու՝ կտորած ճիւղերով, կամ նշաններով:

Գետի մը լայնքը հասկնալու համար, գետին միւս եզերքին վրայ՝ առարկայ մը

ընտրեցէք, ծառ մը կամ ժայռ մը: Մեկնեցէք Ա. ուղղանկիւն կէտէն՝ օրինակ, եւ օրինակ՝ քալելով չափեցէք 90 մետր: Երբ վաթսուն մետր հաշուէք, գաւազան մը անկեցէք: Երբ Գ. կէտին կը հասնիք, 30 մետր աւելի հեռուն ուղղանկիւն դարձէք եւ ձեր քայլերը համրեցէք մինչեւ այն պահը որ կը նշմարէք թէ գաւազանը եւ հեռաւոր առարկան նոյն գծին վրայ կ'իյ-

ծը երկարելով կը հասնիք հարաւային բեւեռ, որ դժբախտաբար չէ նշանակուած որեւէ աստղով:

Որինոնի սուրը (երեք փոքր աստղերը) ուղղուած է հիւսիսէն հարաւ:

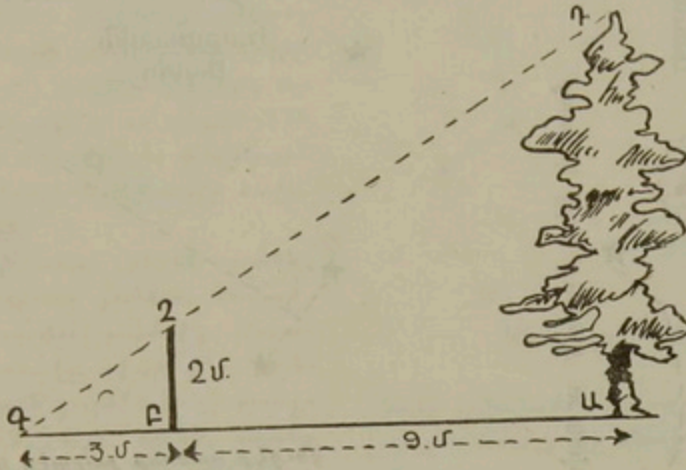
նան: Գ. էն Գ. կէտերուն հեռաւորութիւնը կ'ըլլայ ընտրուած առարկայէն մինչեւ Ա. կէտը հեռաւորութեան կէտը:

Ծառի մը կամ շէնքի մը բարձրութիւնը չափելու համար, անոր ոտքէն սկսեալ՝ համրեցէք՝ օրինակի համար՝ 9 մետր: Հող հողին միեցէք դաւազան մը՝ երկու մետր բարձրութեամբ: Յետոյ հեռացէք մինչեւ այն պահը որ, երբ հողին վրայ պառկիք, ծառին զագաթը եւ դաւազանին

եթէ ոտքով են: Ամէն մէկը պարտաւոր է քարտէսին վրայ կարգաւ ճամբան, ուրիշ պէտք է քալեն: Ամէն մէկուն ճարպիկութիւնը պիտի գնահատուի նիշերով:

ԼԵՐԱՆ ՎՐԱՅ ՀԻՒՍԻՍԸ ԳՏՆՆԵԼ

Սկառտները կը կենան իրարմէ 20 մեղր հեռու. ամէն մէկը իր դաւազանը կը դնէ հողին վրայ, այն ուղղութեամբ որ

ծայրը պիտի տեսնէք նոյն դծին վրայ: Այն ատեն, Ա Գ հեռաւորութիւնը այն է Ա Բ բարձրութեան համար, զոր կ'ուզենք գիտնալ, ինչ որ է Բ Գ հեռաւորութիւնը դաւազանին բարձրութեան համար:

Այսպէս, եթէ Ա Գ 9 մետր է եւ Բ Գը 3 մեղր (քանի որ դաւազանը 2 մեղր է) ծառին բարձրութիւնն է 6 մեղր:

կ'ենթադրէ թէ հիւսիսն է, առանց որեւէ գործիքի դիմելու, և իր դաւազանէն երեք մեղր հեռու կը քաշուի: Իրաւարարը՝ դաւազանները կը բաղդատէ կողմնացոյցին հետ: Այն որ ամէնէն լաւ գուշակած է, կը շահի:

Այս խաղը շատ լաւ է գիշերային վարժութիւններու թէ ցերեկ ատեն, երբ օդը պայծառ ըլլայ կամ երկինքը ամպամած:

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔԱՐՏԷՍՈՎ

Պետը՝ իր խումբը կը տանի անձանօթ քաղաք մը, կամ վայր մը, իր հետ ունենալով նոյն վայրին ճամբաները ցոյց տըւող քարտէս մը: Անոնց բացատրելէ յետոյ թէ ո՞ւր պէտք է երթալ, ամէն մէկ սկառտի պաշտօն կը յանձնէ կարգով առաջնորդել խումբը եօթը վայրկեան, եթէ խումբը հեծանիւով է, իսկ քառորդ մը՝

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

ՆՇԱՆՆԵՐ ԵՒ ՀՐԱՄԱՆՆԵՐ

Սկսուածները շատ ճարպիկ են, հեռուէն իրարու հետ խօսելու նշաններով եւ իրարու տեղեկութիւններ հաղորդելու մէջ:

Առաջին անգամ, նշաններով հեռախօսութիւնը փորձած է հարիւրապետ ձօն Սմիթ, ասկից 300 տարի առաջ, երբ Աւստրիացիներուն հետ կը կռուէր Թուրքերուն դէմ: Ան հնարեց ջահախօսութեան եղանակ մը: Գիշեր ատեն, ջահերը կը տեղաւորէր այն տեսակ ձեւով մը, որ որոշ բառեր կը նշանակէին:

Աւստրիական բանակէն շատ մը սպաններ այս նշանները սորվեցան եւ սկսան դործածել:

Այս սպաներէն մէկը՝ օր մը Թուրքերու յարձակման ենթարկուեցաւ: Ձօն Սմիթ խումբ մը զինուորներով անոր օգնութեան փութաց եւ գիշերը հասաւ քաղաքին մօտակայ բլրան մը վրայ: Այնտեղէն իր ջահերով՝ բազմաթիւ նշաններ ըրաւ եւ սպան որ քաղաքին մէջ պաշարուած կը մնար, յաջողեցաւ հասկնալ այդ ջահերով տրուած նշանները, եւ գիտցաւ թէ ի՞նչ պարտաւոր էր ընել, այն պահուն որ Սմիթ թշնամիի բանակին յարձակում պիտի դործէր: Այս կերպով՝ թշնամին ըստիպուեցաւ նահանջել:

Ի հարկին նշաններով խօսելու եղանակը մէկ օրուան մէջ կարելի է սորվիլ: Եայց, օգտակար է սորվիլ: Ետտ հաճելի է այս կերպով խօսիլ հեռուէն՝ բարեկամի մը կամ ընկերոջ մը հետ, առանց ուրիշներէն հասկցուելու եւ յետոյ՝ ամէնէն լաւ եղանակներէն մէկն է, մանաւանդ անձանօթ երկիրներու, լեռնային վայրերու եւ անապատներու մէջ:

Նշանով խօսելու բազմաթիւ եղանակներ կան: Նախ ԿՐԱԿԸ:

Ամէն երկիրներու սկսուածները կրակը կը գործածեն նշանի տեղ: Այնպէս մը կ'ընեն որ ցերեկին կրակը կը միացնեն, իսկ գիշեր ատեն, կը բոցավառեն:

ԾՈՒԽԻ ՆՇԱՆՆԵՐ.— Իրարու յաջորդող ծուխի երեք թանձր ծուէններ՝ կը նշանակէ.— շարունակեցէք: Ծուխի անդադար բարձրացող սիւն մը կը նշանակէ.— կեցէք: Ծուխի մեծ ծուէններու յաջորդող փոքր ծուէններ կը նշանակեն.— վրտանդ կայ:

Կրակը միացնելու համար, սովորականին պէս վառեցէք, եւերը կրակը կը բռնկի, վրան դրէք կանանչ տերեւներ, թարմ խոտ, կամ խոնաւցած չոր խոտ:

Թաց ծածկոցով մը ծածկեցէք կրակը, յետոյ վերցուցէք ծածկոցը, որպէսզի ծուխի ծուէն մը բարձրանայ, յետոյ, նորէն ծածկեցէք կրակին վրայ: Որքան ուշ կամ կանուխ հանէք ծածկոցը, այնքան մեծ կամ փոքր պիտի ըլլայ ծուխի ծուէնը:

Կարճ ծուէնի մը համար, ծածկոցը վերցուցէք մէկ-երկու համրելով: Յետոյ ծածկեցէք՝ մինչեւ ութ համրելով. յետոյ դարձեալ վերցուցէք մէկ-երկու համրելով եւ շարունակաբար:

Երկար ծուէնի մը համար, վեց երկ-վայրկեանի չափ ծածկոցը վերցուցէք:

ԼՈՒՍԱԻՈՐ ՆՇԱՆՆԵՐ.—

Կարճ կամ երկար բոցի ժայթքերը նոյն իմաստն ունին ինչ որ մուխի նշանները, որոնց մասին խօսեցանք: Կրակը վառեցէք չոր փայտով եւ ճիւղերով, որպէսզի բոցը կարելի եղածին չափ երկար տեւէ:

Երկու սկսուածներ բոցին առեւ կը բռնեն ծածկոց մը, այսինքն ծածկոցը բռնած կ'ըլլան բոցին եւ անոնց միջեւ, որոնց հետ կ'ուղուի նշաններով խօսիլ, որպէսզի այս վերջինները բոցը տեսնեն ուղուած պահուն միայն: Կարճ ժայթքերու համար՝ ծածկոցը գետին կը ձգէք՝ «մէկ-երկու» համրելով, եւ վեց կը համրէք՝ երկար ժայթքերու համար՝ բոցը ծածկելով եւ ամէն մէկ ժայթքի միջեւ՝ 4 համրելով:

Վայրենի ցեղեր կան որ թմրուկի հարուածներով կը խօսին իրարու հետ գիւղէ գիւղ՝ եւ յաճախ շատ աւելի մեծ հեռաւորութիւններու վրայ:

Բոլոր սկաուտները պէտք է սորվին Մորսի այբուբենին զործածութիւնը: Շատ օգտակար է, ծովու թէ ցամաքի վրայ, ամէն անգամ որ կ'ուզէք հեռազերեր ուղարկել՝ դրօշակներու միջոցաւ: Դժուար չէ սորվիլ, եթէ փափաքով զործի ըծուիք:

ԴՐՕՇԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Դրօշի մը չափերը եւ գոյները.— Գայլիկներու համար՝ դրօշին ձողին երկայնքն է 40 սանդիմեղր, տրամադիծը 4 սմ: Կերպասը՝ 25×25, ձողին վրայէն անցնելիք՝ խողովակի ձև կարով:

Դրօշին գոյնը կ'ըլլայ կարմիր կամ դեղին՝ երբ դրօշախօսութիւն կատարուած վայրին կոնակը անտառուտ է: Կանանչ կամ շագանակագոյն, բաց վայրերու վրայ:

Սկաուտներու համար՝ ձողին չափերն են 60×5 — դրօշը 40×40:

Դրօշախօսութեան պահուն ցուցամա — տին առաջին մատնոսկրը պէտք է հպի դրօշին (կերպասին): Ձողին վերջաւորութիւնը ասին մէջտեղէն անցնելով՝ կը մընայ նախարազուկին ուղղահայեաց: Դրօշախօսին դիրքը «պատրաստ» դիրքն է ոտքերուն, կուրծքին եւ զլիսուն համար: Գալով թեւերուն, պէտք չէ պրկել, այլ թեթեւօրէն ցցել միայն՝ շարժումները դիւրացնելու համար:

Պայմանադրական նշաններ

Հինգ պայմանադրական նշաններ կան.

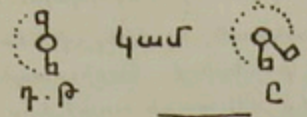
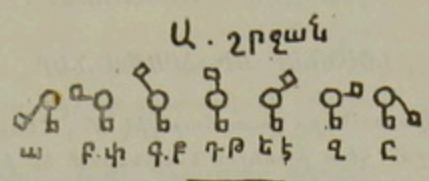
1 — Խօսիլ ուղեւ.— «Ս» զիրը:

Հեռաւոր, բայց աչքով կամ դիտակով տեսանելի հեռաւորութեան մը վրայ՝ խումբ մը կ'ուզէ յարարերութեան մտնել ուրիշ խումբի մը հետ որեւէ պատճառով մը (հրահանգ, խաղ, սնունդ, տեղ, եւն): Դրօշախօսը անմիջապէս կը ներկայացնէ «Ս» զիրը, ասիլ անդադար շարժելով դրօշին հետ, մինչեւ որ դիմացէն նոյն կերպով պատասխանին:

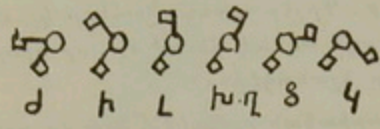
Այն ատեն կը սկսի իր հեռազիրը փոխանցել դրօշով:

2 — Թիւ տալու համար «Ը» զիրը:

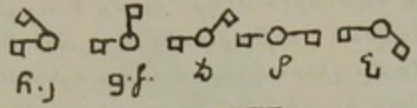
3 — Սխալ ըլլալը հասկննելու համար «Մ» զիրը:

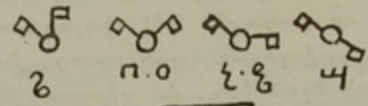
Բ. շրջան

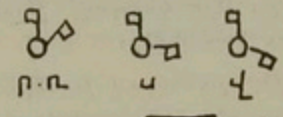
Գ. շրջան

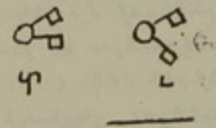
Դ. շրջան

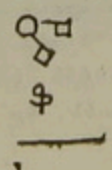
Ե. շրջան

Զ. շրջան

Է. շրջան

4 — Կրկնել տալու համար «Կ» գիրը, այն պարագային որ հեռագիրը ստացողները գիր մը չեն հասկցած այն ատեն հեռագիր ստացողները շարժուն «Կ» գիրէն յետոյ, անշարժ կուտան վերջին ստացուած գիրը, անկից յետոյ՝ հեռագրողները կը սկսին այդ գիրէն:

5 — Վերջաւորութեան համար «Վ» գիրը:

Իսկ եթէ ստացողները սենին պատասխան, անմիջապէս կուտան «Ս» գիրը, միշտ սկսելով պայմանագրական նշաններէն, այսինքն դրօշներուն հետ միասին շարժելով:

Դրօշախօսութեան փորձերը որպէսզի աւելի կենդանութիւն ստանան, կը կատարուին որոշ հեռաւորութեան մը վրայ՝ 100 կամ 200 մետր, երկու խումբերու միջեւ, որոնք փոխն ի փոխ՝ տուող կամ ստացող կ'ըլլան:

Տուող եւ ստացող կը բազկանան երկուական հողիէ, պատասխանատուի մը հըսկողութեան տակ, այդ երկու հողիէն մէկը կ'ըլլայ գրող կամ կարդացող:

Ինչ որ պիտի հեռագրուի, նախապէս կը գրուի թուղթի մը վրայ: Կարդացողը թուղթին վրայէն կը սկսի կարդալ բառերը, որոնց գիրերը հատիկ հատիկ կուտայ դրօշախօսին, որ կը փոխանցէ. ամէն բառէ վերջ, կարդացողը 5 երկվայրկեան կը սպասէ՝ յաջորդ բառին անցնելու համար:

Կէտադրութիւն ըլլալով՝ միայն վերջակէտ կը գործածուի, որով ըսել կ'ուզէք թէ առաջին հեռագիրը վերջացած է եւ տարբեր նիւթի մը մասին, ուրիշ մը կը սկսիք փոխանցել: Այս նշանը կը տրուի երկու դրօշները գլխուն վերեւ բռնելով:

Հակոտնեայ

. —	ա
— . . .	բ. փ.
— . — .	գ. ք.
— . .	դ. թ.
. . .	ե. է.
. . —	զ
— — . .	ը
. — — —	ժ
. . .	ի
. — . .	լ
— . —	խ. ղ
— . — —	ծ
— — .	կ
. . . .	հ. յ
— . . . —	ց. ճ
— — . —	ճ
— —	մ
— .	ն
— — — —	շ
— — —	ո. օ
— — — .	չ. ջ
. — — .	պ
. — .	բ. ր
. . .	ս
. . . —	վ
. — —	ւ
—	տ
. . — .	ֆ
. . — —	եւ
. — . —	ու
— .	ն
. — — — —	ժ
. — . —	ու
. — —	ւ
—	ո
— — .	կ
. . — —	եւ
— . . .	բ. փ
— —	մ
— . — —	ծ
. — .	բ. ր
. — . . .	լ
. . —	ղ
— — — —	շ
. — — .	պ

... . Ֆ

.. . ի
.. . ա
... . չ.յ
... . ս
... . վ
— ց.ձ
— խ.ղ
— — — ո.օ
— — — չ.ջ
— ղ.թ
. ե.է
— — ճ
— — լ
— զ.թ

կէտաւորներ
եւ գծաւորներ

. ե.է — ս
.. . . . ի — — ժ
... ս — — — — ո.օ
... չ.յ — — — — շ
. ա — ն
. ղ — — . . . կ
... վ — — — . . չ.ջ
. եւ — — — . . լ
. ժ — բ.փ
. ու — զ.թ
. լ — ղ.թ
. լ — ծ
. ը.ն — խ.ղ
. սլ — ձ.ց
.. . . . Ֆ — — . . . ճ

ՄՕՐՍ թիւեր

1
2
3
4
5
6 —
7 — — ...
8 — — — ..
9 — — — — .
0 — — — — —

ԿէՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

,
:
.
? ,, — — ,,

! — — ,, — —

Անջատման նշան — ... —
Խօսակցութ. սկսել — —
Հասկցած — .
Սխալ
Վերջ խօսակցութեան — . — .
Սպասել մէկ կողմէն . — . . .
Վերջ . — . . . — . — .

ՇԱՐՔԻ ՀՐԱՄԱՆՆԵՐ

Ուշադրութիւն :
Կարգի :
Յրուեցէ՛ք :
Պատրաստ :
Հանդիստ :
Հանդարտ :
Աջէն ուղղութիւն ան :
Աջէն թիւ տո՛ւր :
Աջէն 1—2 համրէ՛ :
Աջէն 1—4 համրէ՛ :
Աջէն 1—8 համրէ՛ եւն. :
Աջ դա՛րձ :
Ետ դա՛րձ :
Ձախ դա՛րձ :
Կէս աջ դա՛րձ :
Կէս ձախ դա՛րձ :
Երկ շարք կազմէ՛ :
Մի շարք կազմէ՛ :
Երբեակ կազմէ՛
Աջէն չորս շարք :
Ձախէն մէկ շարք :
Ճակատ կազմէ՛ :
Քայլ յառաջ օ՛ն :
Խմբակներով ճակատ կազմէ՛ :
Խմբակները շարքի՛ :
Խումբ, աջ կամ ձախ դա՛րձ :
Խումբ, Ե՛տ կա՛ց :
Պատո՛ւի ան :
Դէմքերը ա՛ջ կամ ձա՛խ :

ՍՈՒԼԻԶՈՎ ՀՐԱՄԱՆՆԵՐ

Ուշադրութիւն —————
Հաւաքում
Յրուեցէ՛ք —————
Տանապետներ . . . — . . . —
Խմբապետներ , — — — .
Քայլ յառաջ օ՛ն ,, — — ,
Խումբ կա՛ց — — ,
Վտանդ . — . — . — (3 անգամ)

ՊԵՏԸՆ ԲԱՌԻԼԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Բ.

ՄԱՅՐ ՈՒ ՈՐԳԻ

ՊԵՏԸՆ ԲԱՌԻԼԻ ԲԱԽՏԸ

Պետրն Բաուլ խոր սէր կը տածէր իր մօրը հանդէպ: Կարելի է ենթադրել թէ մօր ու զաւկին վարած կեանքը որ բոլորովին կը տարբերէր, աւելի պիտի նպաստէր զիրենք բաժնելու: Ընդհակառակն:

Պետրն Բաուլ իր կեանքին ընթացքին, մեծ դժուարութիւններու հանդիպեցաւ, որոնց ստիպուեցաւ յաղթել իր սեփական միջոցներով, առանց որեւէ մէկուն օգնութեան: Շնորհիւ իր արժանիքներուն, յաջողեցաւ ամէնէն բարձր աստիճաններուն հասնիլ, մեկնելով ստորոտէն: Իբր Մէքթիսկի պաշտպան, շնորհիւ իր յամառութեան, Անդլիոյ մէջ ազգային հերոսի անունին արժանացաւ, վայելեց բացառիկ շնորհ մը՝ ընդունուելով թագաւորէն, իր մտածումը խրախուսանքով ընդունուեցաւ եւ զործադրութեան դրուեցաւ բոլոր երկիրներուն մէջ: Իր խանդավառ ու եռանդուն աշակերտներուն թիւը միլիոններու հասաւ: Հասաւ պատուի եւ փառքի զագաթնակէտին եւ հակառակ այս բոլոր յաջողութիւններուն, որոնք կրնային զինքը զինովցնել, իր «մայրիկ»ին առջեւ կը մընար տղու պէս խոնարհ:

Մասնաւոր զգացումով մը կապուած էր իր մօրը. երախտագիտութեան կամ որդիական սիրոյ պարզ արտայայտութիւն մը չէր, ինչ որ շատ բնական պիտի ըլլար: Կատարեալ ամբողջակամ վստահութեան զգացում մըն էր որ զինքը կը կայէր իր մօրը եւ այդ զգացումը յաճախ, կ'արտայայտէր շատ յուզիչ ձևերով:

Իր այցելուներուն ցոյց կուտար՝ իրեն համար շատ թանկագին բան մը: Տարիներ առաջ իր մօրը զբաժնած նամակներն էին որ կազմել տուած էր բազմաթիւ հատորներով:

Այդ նամակներուն մէջ, Պետրն Բաուլ իր մօրը կը պատմէր իր վարած կեանքին, իր մղած պատերազմներուն, իր արկած

ներուն մանամասնութիւնները՝ անոնց կըցելով իր կողմէ գծուած նկարներ՝ որպէս զի աւելի հասկնալի ըլլան:

Եւ այդ նամակներուն տաք ու կենդանի շեշտը, պարզ ու մտերմիկ ոճը ցոյց կուտան թէ Պ. Բաուլ իր կեանքը պատմելով՝ իր սիրական մօրը հետեւ կարծիքով խօսակցութեան, սրտբաց մտերմութեան կարօտն էր որ կ'առնէր, պզտիկ տղու մը պէս, որ ամէն ինչ իր մայրիկին ըսելու, անկէ ոչինչ ծածկելու պէտքն ունի:

Մեծ չափով, իր շնորհիւ է որ մայրերու տօնը այսօր մոռացութեան չէ մատնուած: Ինքն իսկ հաւատարմօրէն կը տօնէր զայն ամէն տարի, եւ եթէ պատահէր որ հեռուները գտնուէր այդ միջոցին, անպատճառ պարտք կը սեպէր, Մայրերու Տօնին առթիւ իր մօրը հասցնել նամակ մը կամ նուէր մը:

1914ին էր որ մայրը մեռաւ:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն այդ առթիւ ստացաւ համակրանքի արտայայտութիւններ եւ մխիթարութեան մաղթանքներ, որոնց պատասխանեց նամակով մը: Այդ նամակը ցոյց կուտայ յուզիչ կերպով թէ որքան կապուած էր իր մօրը, եւ զոր կը վերջացնէր հետեւեալ տողերով՝

— Չճանչցայ իսկապէս բարի մարդ մը, որ միեւնոյն ատեն, բարի զաւակ մը եղած չըլլար եւ հնազանդելով իրենց մօրը իղձերուն, շատեր հասած են սանդուղին զագաթը»:

Յաճախ կը փորձուինք մէկու մը յաջողութեան զաղտնիքը վերադրել բախտին:

Արդ, չէք կրնար ցոյց տալ մէկը որուն յաջողութիւնը միայն ու միայն բախտին կամ զիպուածին կապուած ըլլայ: Եթէ կան որ ըստ բախտի յաջողութիւն մը ունեցած են, ատիկա սակայն տեւական չէ եղած:

Յաջողութեան մէջ, անպայման, անձ - նակախ արժանիքի մեծ բաժին մը կայ: Եւ փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ մարդ կրնայ իր ուշած բախտը ունենալ: Եթէ մարդ օտուտած չէ իրական յատկութիւններով և արժանիքով, երբեք լաւ արդիւնքի չպիտի հասնի:

Այս է ճշմարտութիւնը Պետրն Բաուլի համար:

Իր դիրքերուն մէջ, միշտ կը վստահեցնէ թէ լիուլի գոհ էր իր յաջողական վիճակներէն: Ամէն անգամ որ նոր պաշտօնի մը կը կոչուէր, իր խօսքով՝ ճիշտ ու ճիշտ՝ իր փափաքներուն լրիւ դոճացումն էր որ դուստը կ'ըլլար:

Կը տեսնէ՞ք, պիտի ըսեն ոմանք: Ատիկա, իրօք, դիպուածին արդիւնքն է:

Բայց, բախտը չէր որ արտակարգ կանոնաւորութեամբ մը անոր կը վերապահէր ճիշտ ու ճիշտ ինչ որ ինքը կը փափաքէր, այլ ինքն իսկ էր որ սովորութիւն ըրած էր միշտ ուրախութեամբ ընդունելու, ինչ որ բախտը իրեն կուտար:

Նոյն բանը չէ: Եւ այս ընթացքը, մեզ չի դարձացներ երբեք երբ հարցը կը դառնայ Պ. Բաուլի պէս մարդու մը վրայ, որ կը յանձնարարէ միշտ ամէն բանի լաւ կողմը տեսնել, ժպտիլ երբ դժուարութեան առջեւ կը դռնուինք:

Բայց, ան եթէ այսպէս կը գործէր, որովհետեւ, իրօք, ունէր ինչ որ «նկարագիր» կը կոչենք: Անոնցմէ չէր որ թոյլ կուտան որ մարդիկ իր քիթէն բռնեն ու տանին, կամ պատահարներու եւ դէպքերու խաղալիք կը դառնան: Ընդհակառակն, միշտ կը ջանար ինքզինքը պարտադրել ոմանց եւ հրամայել միւսներուն:

Եւ այդ, իր փոքր տարիքէն սկսեալ: Հազիւ 13 տարու էր, երբ յաջողեցաւ իրբեւ պետական թոշակաւոր Զէրթըրհաուզ մտնել: Մինչեւ այն ատեն, նախնական վարժարանի մը դասընթացքին հետեւած էր: Եւ այն պահուն որ այդ դպրոցը պիտի ձգէր, տնօրէնը կը յայտնէր անոր մօրը թէ շատ կը ցաւի որ պատանին կը հեռանայ դպրոցէն եւ թէ պատրաստ է առանց որեւէ վճարման զայն պահելու դպրոցին մէջ, այնքա՛ն մեծ եւ լաւ աղղե-

ցութիւն մը ունէր իր ընկերներուն վրայ:

Եւ իր ամբողջ կեանքին մէջ, Պետրն Բաուլ բարի օրինակներու եւ լաւ աղղեցութիւններու մարդն եղաւ:

Նիւթական շատ համեստ կացութիւն մը ունէր եւ հազիւ փոխ-տեղակալի աստիճանն ստացած, երբ դիմում կատարեց Հնդկաստան մեկնելու համար, չափով մը՝ արկածասիրութեամբ էր, բայց նաեւ նիւթական հաշուով ալ. դաղթապայրերու մէջ՝ թոշակները աւելի բարձր են եւ հետեւաբար, պիտի կրնար միմիայն իր դրամովն ապրիլ, առանց բեռ ըլլալու իր մօրը վրայ:

Ինչ ալ ըլլայ սակայն, տեղակալի մը թոշակը մեծ բան մը չէ եւ «երկու ծայրերը իրար բերելու» համար, կը սկսի ինքզինքը զրկել կարգ մը քմահաճոյքներէ, զոր ուրիշ տարեկիցներ պիտի նկատէին իբր անհրաժեշտութիւն:

Բոլորովին կը դադրի ծխելէ, որպէսզի կարենայ վճարել իր սնունդը: Կը դոճանայ պարզ ըմպելիով մը, երբ ուրիշներ սուղ գինիներ կը գործածեն:

Եւ շնորհիւ իր ժողովրդականութեան, որ իրեն կ'ապահովէ տեսակ մը անկախութիւն եւ թոյլ կուտայ որ իր ուղած ձեւով ապրի, իր ընկերները զէչ աչքով չեն նայիր իր խնայասիրութեան:

Սակայն առանց դժուարութեան չէ որ կը հասնէ այս արդիւնքին՝ իրեն կը նպաստեն նաեւ իր զուարթ բնաւորութիւնը, իր անաչառ եռանդը, դերասանի եւ երաժիշտի իր տաղանդը. բոլոր անոնք որ զինքը կը ճանչնան, յաճախ զինքը կը հրաւիրեն իրենց տունը:

Իր աշխարհիկ յաջողութիւնները զինքը բնաւ չեն շեղեցներ իր զինուորական պարտաւորութիւններէն: Ան դիտէ հաճոյք եւ աշխատանք իրարմէ անջատել եւ շատ լաւ կը յաջողի զինուորական ասպարէզի մէջ: Ապացոյցը այն է որ, ժամանակէն երկու տարի առաջ կը նշանակուի տեղակալ:

Բախտ թէ դիպուած: Ոչ մէկը, ո՛չ ալ միւսը: Անոնք որ զինքը ճանչցած են այդ միջոցին, իր այս յաջողութիւնը կը վերադրեն իր անդուլ աշխատանքին, իր յամառութեան որ երբեք կենալ չէր դիտեր:

Պէտք է մասնաւորաբար յիշատակել Պետրն Բառւելի երեք դիտաւոր յատկու - թիւնները, զոր մշակած էր ինքն իսկ մինչեւ կատարելութիւն, շնորհիւ լուրջ ինքնալարժուութեան:

Նախ որ օտուած էր դիտելու կարո - դութիւնով, դիտել չի նշանակեր նայիլ կամ տեսնել: Բոլորովին ուրիշ բան է:

Դիտել, անշուշտ կը նշանակէ նայիլ եւ տեսնել, այլ նաեւ հասկնալ եւ բացատրել կատարուած դիտողութիւնները եւ մանաւանդ՝ խնամքով նշանակել զանոնք (տես - րակի մը մէջ կամ յիշողութեան մէջ) եւ աւելի, զանոնք նկատի ունենալ միշտ յարմար առեմիմ:

Յետոյ, ան դիտէր խորհրդածել: Ըսել չէ թէ վճռակամութենէ զուրկ էր, որո - շում տալ չէր դիտեր: Ընդհակառակն, բազմաթիւ պարագաներու մէջ ցոյց տուած է թէ քանի մը վայրկեան կը բաւեն իրեն դիտնալու թէ ի՞նչ պարտաւոր է ընել եւ ըստ այնմ հրամաններ տալ:

Ուշագրաւ է նոյնիսկ որ իր ամբողջ կեանքին մէջ, իր ամբողջ գործերուն մէջ շատ յստակ ուղեգծի մը կը հետեւէր եւ կը գործադրէր գործունէութեան ծրագիր մը զոր մշակած կ'ըլլար երկար խորհրդա - ծութեամբ: Այդ էր որ յետոյ, իրեն թոյլ կուտար արագ գործել եւ ուժեղ զարնել:

Եւ վերջապէս Պետրն Բառւլ առտուան մարդ էր: Առտուն կանուխ կ'ելլէր՝ բոլորէն առաջ. օր մը մէկու մը տուաւ պատասխան մը, որ ցոյց կուտայ իր կորո - վը, թէ եւ արդէն տարիքը առած ըլլար:

Իրեն կը հարցնէին թէ ժամանակ պիտի ունենա՞յ բաներ մը ընելու՝ օգնելու հա - մար սկառուտներու խումբի մը:

— Անշուշտ, ըսաւ, ատոր համար ան - հրաժեշտ ժամանակը պիտի ունենամ, պատասխանեց: Բայց երբ ժամանակի պէտք ունենամ, կ'ընեմ չեմ ընել կը դա - նեմ, սովորականէն քիչ մը աւելի կանուխ ելլելով:

Քանի՞ն՞ք կան որ նոյնիսկ շատ երկ - տասարդ, ժամանակ շահելու համար, նոյն բանը ընելու կորովը պիտի ունենան:

Այս տեսակ կորով մը պէտք է ի յայտ գայ մարդու ամէն մէկ գործին մէջ,

կեանքի ամէն պարագաներուն մէջ: Պար - տաւոր է ստողջ պահել իր մարմինը, լաւ վիճակի մէջ, մարդիկ բոլոր ուժերը զոր Աստուած մեզ տուած է, միշտ, կատար - եալ ձեւի մէջ պահելու համար ինքզինք - նիս:

Անոնց որ շուտով կը յուսահատին (եւ որքա՞ն շատ է անոնց թիւը, Պետրն Բա - ուլ, իր սովորական ժպիտով եւ կատա - կախօսութեամբ, կը յանձնարարէ. — Դեռ չմեռած՝ մեռնելու խօսք մի ընէք:

Կարճ, եթէ կարելի է ըսել թէ Պետրն Բառւլ, յաջողութեան ճամբուն վրայ «բախտ ունեցաւ», փոխարէն սակայն, վճռապէս պէտք է ըսել թէ ան ըրաւ ինչ որ պէտք էր օգնելու համար բախտին, բախտը իրեն կանչելու, լաւ արդիւնքներ ապահովելու, յաջողութեամբ վերջացն - լու համար:

Բայց, ինչ որ ամենէն աւելի կարեւոր է, եթէ մարդ իր կեանքին մէջ ամենէն ա -ւելի կը ձգտի գոհ ու երջանիկ ապրիլ, իր յաջողութիւնները, իր ստացած պատիւ - ներն ու աստիճանները չէին որ զինքը եր - ջանիկ կը դարձնէին, կամ գոհունակու - թեամբ կը լեցնէին իր սիրտը:

Ինքն իսկ ըսած եւ յաճախ կրկնած է թէ հաւատարմօրէն իր պարտականութիւնը կատարած ըլլալու դպացումն է որ ամենէն աւելի գոհունակութիւն կը պատճառէր ի - րեն, իբր իր հայրենիքին եւ Աստուծոյ հա -ւատարիմ ծառայ մը, իբր մարդկութեան պարկեշտ եւ օգտակար անդամ մը:

Սկառուտին օրէնքները զոր մշակեց եւ ինքն իսկ գործադրեց ամբողջ կեանքին մէջ, կը վերջացնէր ծանօթ բնաբանով. — Միշտ պատրա՛ստ:

Այսինքն՝ ըստ իր իսկ բացատրութեան «Մարմինն ու հոգին միշտ պարտականու - նութիւնը կատարելու վիճակին մէջ պա - հել»:

Եւ հաւանաբար, Սկառուտին օրէնքն - բուն եւ այս բնաբանին գործադրութեան մէջ է որ կը գտնենք «յաջողութեան» եւ աւելի՛, «եքրանիլութեան» գաղտնիքը:

Յաջորդ Բիւով՝
ԿՈՐՈՎ ԵՒ ՅԱՆՊԳՆՈՒԹԻՒՆ

Մարմնակրթանքը, պատանիին բնախօսական զանազան պրպտումներով զբաղելէ շատ, պէտք է նաեւ այդ միջոցներուն քննական ուսումնասիրութեամբը ամբողջացուի:

Հ.Մ.Ը.Մ.ը եւ Հայ Սկաուտիզմը պարտականութիւնն ունին հետեւելու իրենց յանձնուած պատանիներու Ֆիզիքական աճումին: Այս պատճառով, անհրաժեշտ է որ Միութեանս ամէն մէկ Մասնաճիւղի Վարչութիւնն ունենայ եւ կանոնաւորաբար նորոգէ, պատանիին եւ երիտասարդին բնախօսական աճումի քննական ցուցատախտակը: Բաւականին փափուկ հարց մըն է, որ Մասնաճիւղերու Վարչութիւնները կամ տեղական խորհուրդները պէտք է նկատի ունենան: Բնախօսականը չչփութենք սակայն առողջապահական տախտակի մը հաստատման հետ, որուն՝ միայն բժիշկ մը իրաւասու եւ լիազօր է, իր աշխատատեղիին մէջ, իր գիտնականի պաշարովը եւ զանազան մասնագիտական գործիքներովը: Այդ մեծածախս աշխատանքը մերինին նման ցիր ու ցան կազմակերպութեան մը համար անհնարին է, բացի ներկայ Սորհրդային Հայաստանի պետական կազմակերպութենէն եւ կամ մէկ քանի բախտաւոր Մասնաճիւղերէ (ինչպէս օրինակ՝ Փարիզը եւ Պէյրութի Մասնաճիւղը, ուր՝ բրոֆ. Մարլմեան եւ Օննիկ իրենց հաստատութեան շնորհիւ, մեծապէս կրնան օգտակար ըլլալ Միութեանս): Առողջապահական ցուցատախտակը դադոնիք մ'է, որ միայն ծնողաց եւ բժիշկին կը պատկանի: Ուրեմն մեր պէտք ունեցած տախտակը առողջապահականը չէ, այլ բնախօսականը, որ պարզապէս կը բաղկանայ դիւրին եւ մեղ համար կարելի տեղեկութիւններէ եւ չափերէ: Մարդիչ մը կամ պատասխանատու սկաուտ մը կարող են յաջող կերպով դըլուխ հանել զայն: Այս տախտակները ընդ-

հանրապէս միօրինակ են եւ որոշ դադափար մը կուտան մարդիչին ու խմբապետին, իրենց յանձնուած պատանիներուն Ֆիզիքական աճման վրայ, իբար յաջորդող եռամսեայ արձանագրութեանց բաղդատութեամբ: Խնդրոյ առարկայ տախտակին բաժանումներուն մանրամասնութիւնները տալէ առաջ, պարտք կը զգամ շեշտել որ զանազան պարագաներու առթիւ, նոյնիսկ առանց յողնութեան եւ տկարութեան նշաններ տեսնելու, օրինակ, երբ՝ լեռ մաղլցիլ, լողալ կամ ըմբշամարտ, կուխամարտի նման ուժի մարզանքներու պարագային, անհրաժեշտ է, բժշկական քննութիւն եւ արտօնութիւն:

Աւելորդ է ըսել նաեւ որ, Մասնաճիւղային, Շրջանային թէ Կեդրոնական վարչութեանց մէջ, բժիշկի մը ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, որուն պէտք է յանձնուի, մեր անդամներուն՝ սովորակազմութեան, յօղուածներու, շնչառութեան, մարսողական, արեան շրջանի դործարաններու, աղեթափի (hernie), մէզի եւ այլն քննութիւնը, առանց զանցառութեան: Այս բոլորէն վերջ ահա՛ այն կարեւոր չափերը, որ պիտի կաղմեն բնախօսական տախտակը, եւ ինչպէ՞ս պէտք է առնել այդ չափերը:

I.— Կշիռ.— Նշանակել քիլօ եւ հէքթօկրամով: Ընդհանրապէս անօթի, եւ ըստ կարելւոյն մերկ:

II.— Հասակ.— Նշանակել սանթիմետր եւ կէս սանթիմետր, ոտքերը բոպիկ: ա. Գլուխէն-կրունկ, պատրաստ վիճակի մէջ. բ. Բարձրութիւն վերին մարմնի լանջուկրէն: գ. Բարձրութիւն ստորին մարմնին:

III.— Կուրծքի շրջագիծ.— ա. Առնել առաւելագոյն շնչառութեամբ: բ. Առաւելագոյն արտաշնչումով, կրծոսկրի (sternum) վարէն: գ. Հանդարտ վիճակի մէջ,

բնական շրջագիծը: Ուշագիւր ըլլալ չափանիշի ուղղահայեացութեան: Վստահ ըլլալու համար մի քանի անգամ կրկնել չափառութիւնը: Նշել նաեւ՝ շնչառութեան եւ արտաշնչումի տարբերութիւնը, ունենալու համար կուրծքին առանձազանութիւնը:

IV. — Շնչաչափութիւն (գործիքով) (spirométrie). — Արձանագրել ստացուած թիւը, որ կ'որոշէ թորքերու առաձգականութեան կարողութիւնը (լաւ վարժեցնել պատանիներուն փչելու կերպը). կրկնել 4—5 անգամ, եւ նշանակել այդ փորձերէն ստացուած միջին թիւը: Ամէն մէկուն համար, զատ-զատ շիշեր ունենալ եւ կամ ամէն անգամ հականիսել շիշերը:

V. — Շնչառութեան տեսողութիւն. — Համրել եւ նշել թէ՛ պատանին մէկ վայրկեանի մէջ քանի՞ անգամ շունչ կ'առնէ. ա) Նստած եւ հանգիստ. — բ) Բաւական յոգնեցուցիչ աշխատանք մը վերջ:

VI. — Բազկերակի զարկը. — Նշել վերոյիշեալ կերպով: (Չախ նախաբազուկի բթամատի կողմէն):

VII. — Չափել. — ա) Ստորին անդամները, կոնքոսկրի (iliaque) ներքին եւ արտաքին կողմերէն մինչեւ գետին, առանց կօշիկի, պատրաստ դիրքի մէջ: բ) Վերին անդամները ուսուկրին ծայրէն (l'acromion), մինչեւ միջնամատին ծայրը: Չափել նաև, փիղ, բազուկ, նախաբազուկ, դաստակ, մէջք, զիստ, ազդր և զնդերներ, պրկուած եւ հանդարտ (թէեւ պատանիներուն մօտ մեծ տարբերութիւն մը չունի):

Գործնական չափանիշերը կապ ունին, արագութեան, ճարպիկութեան, ուժի եւ դիմացկունութեան հետ, որոնցմով ամէն պատանի, առանց չափանիշ կոտրելու մտադրութեան, պէտք է տայ պարզապէս իր կշիռը, կարողութիւնը: Առաջութեան համար 8-11 տարեկան գայլիկները, պէտք է վազեն 30 մեթր. 11-14 տարեկան սկաուտները՝ 50 մեթր եւ 14էն անդին՝ 80

մեթր: Ճարպիկութիւն. — (նետել) 90 կրամնոց զնդակ մը նշանառութեամբ նետել տալ, մէկ մետր տրամագիծով ուղղահայեաց շրջանակի մը վրայ՝ 8—11 տարեկաններու համար 6 մետր հեռաւորութեամբ. 11—14՝ տասը մետր, եւ 14էն վեր՝ տասնըչորս մետր հեռաւորութեամբ, եւ նշանակել 10 փորձի վրայ յաջողած կէտերը:

Գունատ. (կշիռ, ուժ). — 9—14 տարեկաններու համար երկու քիլօ՝ աջ եւ ձախ ձեռքերով. 14—17 տարեկաններուն՝ 5 քիլօ. 17 տարեկանէն վեր 7քիլօ 250 կրամ (կանոնական չափ):

Ծանօթ. — Սկաուտական զնացքէն զատ, երկար վազքերը, բժիշկին արտօնութեամբ միայն կատարել, յամենայն դէպս, կրտսերներու համար (Junior) 1200 մետրը չ'անցնել:

Նուազագոյն, տարին երկու անգամ վերաքննել բնախօսական տախտակը: Ամէն տարի կրաֆիկ թուղթի վրայ գծաւոր կերպով նշել՝ հասակի, կուրծքի եւ կշիռի յաւելումները: Այսպէսով՝ մարդիչը և սկաուտ խմբապետը ամէն ատեն հայելիի նման իրենց առջև կ'ունենան իրենց խնամքին յանձնուած պատանիներու պատկերը, եւ կը տեսնեն թէ, մարդական ի՞նչ փորձեր, ո՞ր տեսողութեամբ օգտակար կրնան ըլլալ պատանիին: Պէտք եղած պարագային ծնողքներուն ալ ցոյց կուտան եղած յառաջիմութիւնները, ատեն-ատեն այցելելով անոնց, բնախօսական տախտակի եւ կրաֆիքի ընկերակցութեամբ:

Ժ. Ա. Մ.

Փարիզ

Բնախօսական տախտակի օրինակը տեսնել յաջորդ էջը

ԲՆԱԽՕՍԱԿԱՆ ՏԱԽՏԱԿԻ ՕՐԻՆԱԿ

(ԹՈՒԱԿԱՆ, վայր)

Մականուն	Թուական
Անուն	Հասակ
Ծննդեան քուական	Կշիռ
Մուտֆի քուական	Կուրծքի պարզ չափ
Ծննդավայր	Կուրծքի շնչառ. չափ
Հասցե	Շնչաչափ դործիքով
Մասնանիւղ	1 վրկ. շնչառ. հանդիստ
Արհեստ	1 վրկ. շնչառական աշխ. վերջ
Խմբապետ	Բազկերակ, հանդիստ 1 վրկ.
	Բազկերակ, աշխատանքէ վերջ 1 վրկ.
	Վերին անդամներ
	Վարի անդամներ
	Վիզ, բազուկ, նախարազուկ
	Դաստակ, մէջք
	Զիստ, ազդր
	Ծանօթ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԶԱՓԱՆԵՇԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿ

(ԹՈՒԱԿԱՆ, վայր)

Մականուն	Հասցե
Անուն	Մասնանիւղ
Ծննդեան քուական	Արհեստ
Մուտֆի քուական	Խմբապետ

Մանրամասնութիւն .	1946	1946	1947	1947	Ծանօթ.
	Ա.ճամսեայ	Բ.ճամսեայ	Ա.ճամսեայ	Բ.ճամսեայ	
Վազք, 30.50 80 մեզր. Երէց 100 մեզր.					
Կէս երկար վազք (բժշկ. արտօնութեամբ) Կրտսեր 1200 մ. Երէց 3000 մ.					
Երկար վազք (կրտսերներու արդիւուած)					
Արդելարչաւ 83 ս.մ. կրտսեր 120 ս.մ. Երէց					
Գունտ 2—4 քիւօ, կրտսեր 7.250 քիւօ, երէց					
Գնդակ 90 կրամ եւ այլն եւ այլն.					

ՄԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄ ԿՐԱԿԸ

Բնութեան կողմէ մարդոց տրուած պարգեւներուն ամէնէն օգտակարներէն և միեւնոյն ատեն ամէնէն վտանգաւորներէն մին է կրակը: Ճշմարիտ սկսուտ մը պէտք է լաւ ճանչնայ անոր ամէն յատկութիւնները և դայն ընտելացնելով օգտուի անոր բարիքներէն և ամէն վայրկեան պատրաստ ըլլայ սանձելու անոր պատճառած վտանգաւոր աղէտները:

Կրակը սկսուտին կը ծառայէ շատ մը կերպերով: Անոր կերակուրները կ'եփէ, դայն կը տաքցնէ, քանակուծի խարոյկի ձեւին տակ հաճոյք և անսահման զուարճութիւններ կ'առթէ ու նաեւ անոր ծոխովն ու բոցովը հեռուէն իր եղբայր սկսուտներուն նշաններ տալու և «Մորս» վ խօսակցելու կը ծառայէ:

Կրակի մը պատրաստութեան համար ամէն սկսուտ պարտաւոր է նկատի առնել քանի մը կարելոր օրէնքներ:

Պէտք է կրակ վառել, անտառի ծառերու քով, փայտէ հիւղակներու մօտ, խոտի խուրձերու կամ դիւրամառ առարկաներու առընթեր: Կրակի մը պատրաստութեան ատեն միշտ նկատի պէտք է ունենալ հովին ուղղութիւնը և ձեռքի տակ ունենալ բաւական քանակութեամբ ջուր: Պէտք է լաւ դիտնալ որ նոր սկսած հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը կամ հրավառ լուցկի մը մարելու համար, եթէ քանի մը կաթիլ կամ դաւաթ մը ջուր կը բաւեն, տասը վայրկեան վերջ արդէն դոյլերով ջուր և նոյնիսկ հրշէջներու օգնութեան կը կարօտին սանձելու համար անոր անարգել յառաջխաղացումը:

Կրակ մը վառելու համար երկու տեսակ նիւթ անհրաժեշտ է: Նախ փայտ, ամուխ, չոր խոտ և այլն, յետոյ հրձիգ նիւթեր, լուցկի, կայծքար և այլն: Բնութեան ծոցին մէջ շատ տեղեր կարելի է հայթայթել փայտը, և փափաքուած քանակութեամբ, ուստի կ'ուզենք փայտով կրակ վառելու մասին խօսիլ հոս:

Գալով լուցկիին կամ կայծքարին, ամէն սկսուտ որ նախատեսող է պէտք է միշտ

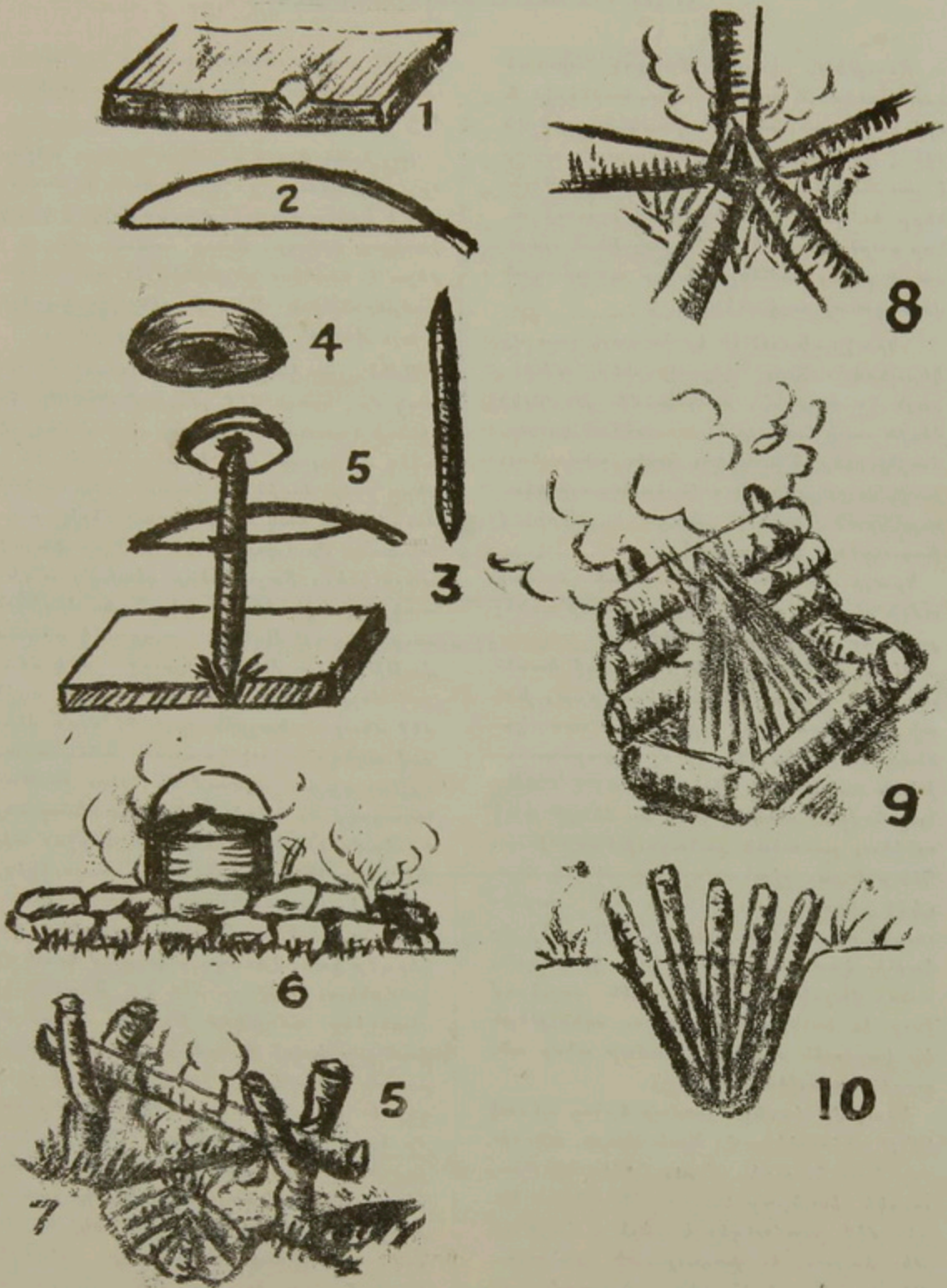
ձեռքին տակ ունենայ զանոնք և խոնաւութենէ հեռու, չոր թիթեղէ տուփերու մէջ գետեղէ զանոնք:

Կայ նաեւ կրակ վառելու երրորդ միջոց մը, նախամարդոց զործածած մէթոտը, այն է երկու փայտերը իրար քսելով կրակ հանելու միջոցը: Ատոր համար անհրաժեշտ է հուժկու դնդերներ և անսահման համբերութիւն: Ահա թէ ինչպէս կարելի է այս վերջին մէթոտը օգտագործել:

Առնել չոր կաղամախի (peuplier) տախտակ մը, որուն մէջ զմեկիով փոս մը կը շինուի (պատ. 1), չուանէ լարով փայտէ աղեղ մը (պատ. 2), կարծր փայտէ ծայրերը սուր ձողիկ մը (պատ. 3), սունկի ձեւով մէջը ծակ մը փորուած ճնշիչ փայտի կտոր մը (պատ. 4) և չոր փայտի տաշուկներ: Տաշուկները գետեղել տախտակին փոսին մէջ ինչպէս նաեւ ձողիկին սուր ծայրը: Աղեղին լարը մէկ անգամ փաթթել այդ ձողիկին շուրջ, մէկ ձեռքով ճնշիչ փայտը սեղմել ձողիկին օղին մէջ մնացած ծայրին վրայ և միւս ձեռքով աղեղը բռնած կատարել արագ արագ երթալ դալու շարժում մը, թաւ ջութակ նուազողի մը նման: Եթէ յարատեւող ենք և համբերութիւն ունինք ի վերջոյ պիտի յաջողինք փոսին մէջի տաշուկները բռնկցնել (պատ. 5):

Հիմա տեսնենք թէ կրակ վառելու ինչ կերպեր կան: Լաւագոյն կերպով կրակ մը բռնկցնելու միջոցը մէկ է: Գետինը կը գետեղենք ճմռթկած թուղթի կտոր մը կամ չոր խոտի խուրձիկ մը: Ատոր չորս բոլորը կոնածեւ կը շարենք փայտի շիւղեր և փոքրիկ ճիւղեր: Յետոյ լուցկիով մը կը վառենք ճմռթկած թուղթը կամ չոր խոտը: Երբ բոցը լաւ մը կ'ելլէ հետզհետէ աւելի հաստ փայտեր կը շարենք բռնկած կոնին շուրջը, քառանկիւնի ձեւով, այսպիսով կ'ունենանք գեղեցիկ կրակ մը, լաւ կառուցուած, աղուոր քաշող, կեդրոնական փայլուն բոցով մը վառող:

Եթէ ձեռքի տակ թուղթ կամ չոր խոտ

ծշտում.— 5 թիւը պիտի ըլլայ 7:

տեր չունիք, կրնաք կոնաձեւ շարել երկու երեք կտոր իւղոտ փայտի (օրինակի համար եղեւենի) շատ բարակ տաշուկ - ներ, որոնք լուցկիով մը դիւրութեամբ կը բռնկին, յետոյ կարելի է շուրջը աւելցնել հետզհետէ աւելի հաստ շիւղեր եւ ճիւղեր, վերը նկարագրուածին համար - ձայն: Հեռատես սկաուտ մը երբ կը բանակէ, այդ փայտի տաշուկներէն իր հետ միշտ կ'ունենայ, չոր տուփի մը մէջ կամ celluloid պարկի մը մէջ փակուած:

Քարէ անցքի մէջ կրակ. — Կերակուրի ամաններ վրան դնելու համար կարելի է կրակը վառել երկու շարք 20 սանդիմեթր բարձրութեամբ իրարու դուրսհանական եւ իրարմէ 25—30 սանդիմեթր հեռաւորութեամբ քարէ պատեր շինել (պատ. 6): Այս պարագային պէտք է նկատի ունենանալ հովին ուղղութիւնը եւ անոր դիմաց շինել քարէ անցքը, որպէսզի կրակը լաւ քաշէ: Եթէ հովը զօրաւոր է եւ կրակը շուտ կ'անցնի, կարելի է անցքերէն մէկ կողմը քարով մը կամ թիթեղի կտորով մը փակել կամ պղտիկցնել:

Խրամի մէջ կրակ. — Քարերու չզոյութեան պարագային կարելի է 20 սանդիմեթր խորութեամբ երկար խրամ մը փորել եւ քարէ անցքի նման օգտագործել դայն (պատ. 7):

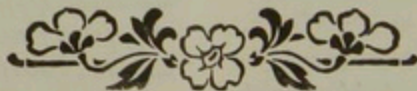
Ճանանչաձեւ խրամներ. — Եթէ հովը իր

ուղղութիւնը յաճախ կը փոխէ կարելի է կրակը վառել կեղբոնական փոսի մը մէջ եւ շուրջը ճաճանչաձեւ խրամներ փորել օգտագործելու համար հովը իր առած ուղղութեան համեմատ (պատ. 8):

Քանառական կրակ. — Հիւսիսային Ամերիկայի անտառներուն մէջ կ'օգտագործուի ցոլացնող կրակը: Այս կրակը կը վառուի վրանի մը մուտքին դէմ, ուղղաձիգ կերպով վրայ վրայի բարձրացուած հաստ փայտերու պատուար մը որուն առջեւ կրակը վառուած է, ջերմութիւնը կը ցոլացնէ դէպի վրանին մուտքը (պատ. 9):

Բոլիւնգիական կրակ. — Բոլիւնգիացիները խիստ հանճարեղ և նախնական կերպ մը ունին կրակ վառելու: Հողին մէջ 45 սանդիմեթր խորութեամբ ձազարաձեւ փոս մը կը հորեն, պղտիկ կողմը փոսին խորը: Յատակը կոնաձեւ կրակը կը վառեն: Այս կրակը լաւ կը քաշէ ձազարին շրջապատին միջոցաւ առանց նայելու հովին ուղղութեան: Եթէ կրակին քովէն հեռանալու պէտքը զգան, կրակը կրնան վառ պահել ձազարին շուրջը լորը ուղղահայեաց փայտեր շարելով: Այս փայտերը քանի ստորոտէն վառին, շնորհիւ իրենց ծանրութեան վար կը սահին կամաց կամաց եւ այսպէսով կրակին չի ծարելու պատճառ կ'ըլլան (պատ. 10):

ԺՊՏՈՒՆԻ

ԿԱԶՄԵՑԻՔ ԼՄՂՄԻ ԽՈՒՄԲԵՐ ՀՈՆ, ՈՒՐ
ԶԿԱՆ, ԻՍԿ ՀՈՆ ՈՒՐ ԿԱՆ ԱՐԴԻՆ, ՊԱՀԱՆՋԵՑԻՔ ՈՐ
ԿԱԶՄԵՆ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱԿԱԿԱՆ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԱԶՆՈՒԱՑՆԵԼ ՄԵՐ ՑԵՂԸ

Նախ կ'ուզեմ ծնողքներու հետ խօսիլ:

Զաւակ մը աշխարհ բերելէ առաջ, պէտք է լաւ մտածել, եթէ ամուսինները հիւանդ են երբեք զաւակ ունենալու չեն, վասնզի մեծ է իրենց պատասխանատուութիւնը, կարող է պատահիլ որ իրենց ամբողջ կեանքի տեղութեան թէ իրենք տառապին եւ թէ նախարհ եկած երեխան տառապեցնեն:

Նորածինը կարող է առողջ եւ կամ ապառողջ վիճակի մէջ աշխարհ գալ: Ծնողաց առաջին դործը պիտի ըլլայ հետեւիլ իրենց զաւակին առողջութեան եւ երբ կը տեսնան որ նորածինը չի զարգանար քնականոն տուեալներու համաձայն, իսկոյն բժիշկին օգնութեան դիմելու են: Ի՞նչ են նորածիններու զարգացման նախնական պայմաները: Ամենէն առաջ մաքրութիւն: Մաքրութիւն առողջութիւն ըսել է. այլապէս երեխան կը տառապի եւ չի զարգանար: Քթին մէջ մտակոյտեր կ'ունենայ, նոյնպէս կոկորդին մէջ նշիկներ, որով շնչառութեան արգելքներով երեխան չի զարգանար: Որդ կ'ունենայ, ամենավտանգաւորը. որքան ալ լաւ ուտէ երեխան չի զարգանար եւ երեսը տփոյն կ'ըլլայ: Այսպիսի պարագային երեխան անհանգիստ կը քնանայ եւ միշտ բերանը բաց, շնչառութիւնը բերնէն կ'աննէ: Պէտք է իսկոյն բժիշկի դիմել եւ կարելի եղածին չափ շուտ դարմանել տալ, պառկեցնել օդաւէտ սենեակ եւ պտտեցնել օրական առնուազն երկու ժամ մաքուր օդի մէջ:

Երբ երեխան կը հասուննայ եւ կը սկսի առաջին քայլերը փորձել, պէտք է զգուշանալ որ ոտքերը չծախի իր ծանրութեան հետեւանքով:

Երբ երեխան 6—7 տարեկան կ'ըլլայ, այն ատեն ծնողքը պէտք է զգոյշ կերպով հետեւին անոր նստելու, քալելու եւ պառկելու մէջ կատարած սխալներն ուղղելու համար:

Ինչպի՞սի պարագաներու մէջ մենք սըխալներ կը դործենք:

Մաքրութիւն, — քալել, — նստիլ, — պառկիլ, — ուտել, — նայիլ եւ չտեսնալ, — լսել ու չհասկնալ, — պնդութիւն:

Առողջ մարմին ունենալու համար պէտք է նախ մաքուր մարմին ունենալ: Մարդու մարմնին ծակոտիկները պէտք է մաքուր ըլլան, որ ազատ շունչ առնելով, մարմինը զարգանայ: Այլապէս մեքենան լաւ չի դործեր եւ զանազան հիւանդութեանց պատճառ կ'ըլլայ:

Օրինակ, եթէ ոտքերը մաքուր չըլլան, աղտոտութենէ կոշկոռ կապելով, ու կոշտեր կազմելով հանդարտ ու հանգիստ քալել կ'արդիւնէ: Առնուազն չաքաթը երեք անգամ պէտք է որ ոտքերնիս լուանք:

Մեր ձեռքերը եթէ մաքուր չպահենք, մանաւանդ եղունգները, կարող ենք շատ մը միքրոպներ տեղէ տեղ փոխադրել: Պէտք է թոյլ տալ որ երեխան մատներով՝ աչքերը, բիթը եւ ականջները խառնէ:

Ակոսներու մաքրութիւն. — Գոնէ օրական երկու անգամ վրձինել վարէն վեր,

վերէն վար, իսկ լինտերը ուղղահայեաց, այսպիսով կրնանք մեր ակոսները առողջ պահել, երկար առնել:

Ականջներու մաքրութիւն, — Եթէ ականջներու մաքրութեան չհետեւինք, ականջին մէջ գոյացած հիւթին կը խառնուի փոշին եւ ատկէ առաջ կուզայ խտացած մարմին մը եւ այդ ժամանակի ընթացքին խտանալով եւ չորնալով կրնայ մինչեւ խլութեան տանիլ:

Քայլու մէջ մեր գործած սխալները եւ այդ սխալները ուղղելու եղանակը:

Անկանոն շնչառութեամբ կը քալենք. դուրսնիս ծոած, ուսերը առաջ բռնած, մէկ ուսը վեր, մէկ ուսը վար, փորերնիս տնկած, ոտքի ծայրերը դուրս կամ ներս, մտադրազ կը դանդաղ, ու ամենօրեայ մեր գործած սխալներով պատճառ կ'ըլլանք տղեղ եւ դանդաղ մարմին ունենալու:

Այս սխալները ուղղելու եղանակը, — քալելու ժամանակ մեր աչքերը 100 մետր հեռուն նետելու ենք, հարիւր մետր հեռուն դիտելով քալենք: Այդ վարժութեամբ կարող կ'ըլլանք 5—10 մետր հեռուն տեսնել նոյնիսկ ամենափոքր իր մը կամ փոս մը եւ կը զդուշանանք սայթաքելէ:

Մարմինը պէտք է հետեւի ոտքերու շարժումներուն, առանց աջ ու ձախ կամ այլանդակ շարժումներ ընելու, թեւերու շարժումները պէտք է որ չափազանցենք, արմուկէն վար պէտք է որ 30 սանթիմէն աւելի շարժենք եւ առաջ դացած առն թեթեւ մը դէպի ներս, այսինքն դէպի պորտին ուղղութեամբ ծոելու է: Ընդհանրապէս մարդոց մէկ ուսը վեր, միւսը վար կ'ըլլայ, եւ ընդհանրապէս տեսնուած է որ ամենէն շատ գործածուած ձեռքին կողմին ուսը վար ծոած կ'ըլլայ: Այս ալ կարելի է ուղղել, թէ եւ ուշ, բայց կարելի է: Վար ծոած ուսին թեւին տակը ծրար մը, նոյն իսկ լրագիր մը պահելով, ժամանակի ընթացքին կարելի է հաւասարեցնել միւս ուսին:

Ոտքերը ներս կամ դուրս կոխելու խնդիրը. — Բաւական դժուար է ուղղել, բայց կարելի է, պայմանաւ որ ենթական իր միտքով իր ոտքին սխալը ուղղելու ջանայ: Հոս միտքն է որ ուղղութիւն պիտի

տայ իր ոտքերուն, ինչպէս առանց հայելիի անիլու ող մը մտքով պիտի հետեւի անելիի շարժումներուն, որ սխալ շարժումով մը չկարէ երեսը:

Ոչ մէկ առն դանդաղ քալելու չէ. դանդաղ քալող մարդու մը միտքն ալ դանդաղ կը դործէ: Նմանելու ենք այն արարական նօսիլին որ իր առջեւը չի հանդուրժեր ուրիշ սովորական ձի ու միշտ կ'ուզէ առաջ անցնիլ:

Շնչառութիւն. — Նոյնիսկ սովորական քալուածքի մէջ պէտք է շնչառութիւնը քթէն առնենք եւ բերնով արտաշնչենք: Երեք քայլին մէկ շունչ առնելու ենք, բացօդին մէջ, մանաւանդ խմբական քալուածքի ժամանակ շնչառութիւնը կարող ենք երկարել մինչեւ 8 քայլին մէկ շունչ առնելու եւ 4 քայլ արտաշնչել բերնէն, 4 քայլ առանց շունչ առնելու հանդստանալ եւ այսպիսով թոքերու ընդլայնումի մարզանք ըրած կ'ըլլանք:

Նիստ ու կաց. — Մեր սովորական նրստուածքի դիրքն ալ դէշ է: Կը նստինք մարմինը դէպի առաջ, ողնաշարը ծոած, ծունկ ծունկի եւ մատները իրարու մէջ անցուցած: Պէտք է միշտ ողնաշարը շիտակ բռնել, ուսերը ետ, քնաւ ծունկ ծունկի վրայ, եւ մատները իրարու մէջ սեղմելու չենք, վասնզի արեան շրջառութեան արդեւ կ'ըլլանք: Փորձեցէք մէկ վայրկեան ծունկ ծունկի կամ մատները իրարու մէջ անցած եւ յետոյ բաժնեցէք իրարմէ, պիտի տեսնաք թէ ինչպէս արիւնը սկսաւ հոսիլ: Եթէ օրուան մէջ մէկ ժամ արդեւ ըլլանք մեր արեան կանոնաւոր շրջառութեան, որ շատերու մօտ սովորութիւն եղած է, ատկէ առաջ կուզայ երակներու ընդլայնում կամ ուրիշ հիւանդութիւններ:

Գրելու առն պէտք է որ դուրսնիս ծոենք. առնուաղն 30 սանթիմ հեռու պիտի պահենք մեր դուրսը, եւ կուրծքը դըպելու չէ դրասեղանին: Նոյնպէս կարգալու միջոցին, ուտելու ժամանակ նոյնպէս մենք մեզ պահելու ենք 30 սանթիմ հեռու սեղանէն, այսպիսով ծոած չենք ըլլար մեր ողնաշարը:

Պատկերն պարագային.— Պէտք է նախ օղատուն սենեակ. սենեակին պատուհանը վերի մասէն բաց պահել որ հոսանքէ հետու ըլլանք, եւ ամառ ձմեռ կարելի եղածին չափ վարժուելու ենք մերկանալով պառկելու եւ կամ առնուազն ցորեկուան ներքնազգեստները հանել եւ գիշերանոց հագնիլ, ոտքերը ուղիղ պառկելու ենք, գլուխը վերմակէն դուրս եւ կէս-աջ, թեւերը շիտակ բերանը գոց, քթէն շնչառութիւն: Ան որ բերանը բաց կը պառկի, քրթին մասկոյտէն կը նեղուի, անհանգիստ կը քնանայ, միջուանջներ կ'ունենայ. իսկոյն պէտք է բժշկական օգնութեան դիմելով գործողութեան ենթարկուի:

Ուտել գիտնալ՝ կենսական պայմաններէն մին է. չափազանց զգոյշ պէտք է ըլլանք ուտելու ժամանակ, շիտակ նստիլ, լաւ ծամել. մէկ պատառը մինչեւ 60—70 անգամ ծամելու ենք, մինչեւ լորձուկը լաւ մը թրծուի, վասնզի լորձուկն է որ մեծապէս կը նպաստէ մարսողութեան, այլապէս կը խանգարենք մեր ստամոքսը:

Կերակուրի ժամանակ, շատերը դաւաթներով ջուր կամ գինի կը խմեն. չափազանց վնասակար է. դաւաթ մը ջուրը ումպ ումպ խմելու է ամբողջ կերակուրի ընթացքին, այլապէս ստամոքսի խանգարումը անխուսափելի է:

Նայիլ եւ շտեմնալ: — Ճամբայ մը քալած ատենիս, մեր աչքը եւ միտքը միասին գործելու են: Պատկերահանի նման քաշելու ենք մեր շուրջ անցած դարձածը, մեր մտքին մէջ տպաւորելու համար: Շատերու կը պատահի որ չկարենան վերջիչել թէ ճամբուն վրայ ի՞նչ տեսած, ինչպիսի շրջաններէ անցած են: Ուրեմն աչքին հետ միտքը գործելու է որ կարելի ըլլայ տպաւորել տեսածը:

Նոյնպէս լսել եւ չհասկնալ, բնական է, անուշադրութեան հետեւանքով. անուշադրութիւն որ յաճախ կը բխի մարմնական ապառոզով փիճակէ մը: Առած մը կ'ըսէ. «Մէկ ականջէն մտած, միւսէն ելած է»: Բնական է եթէ լարուած միտքով հետեւինք խօսակցութեան, կամ շրջապատին եւ անցուդարձին, յետոյ կարող կ'ըլլանք վերջիչելու: Ուրեմն ամէն մէկ շարժու-

մին մէջ մեր միտքը գործելու եւ հետեւելու է դէպքերուն:

Պնդուքիւն

Մարդու մը առողջութիւնը պնդութեան հետ կապուած է, եթէ պնդութիւն ունիք, ըսել է մեքենան չի գործեր եւ մեր մարմինը առողջ չի կրնար ըլլալ:

Ընդհանրապէս պնդութիւնը դէշ սովորութեան հետեւանք է. այսինքն շտապել, ձանձրանալ եւ անժամանակ արտաքնոց երթալ, սխալ պրկումներ ընել, եւ այդպիսով սովորութիւն կը դառնայ անկանոնութիւնը եւ երեք չորս օրը անգամ մը կ'արտաքսենք, ինչ որ մարմինը թունաւորել ըսել է: Պնդութիւն չունենալու համար մարմինդ կարգապահութեան պիտի ենթարկես: Առաջին գործը պիտի ըլլայ առտուն կանուխ, վաղել արտաքնոց եւ նոյն ժամուն ամէն օր: Եթէ մենք մեղ վարժեցնենք ամէն օր նոյն ժամուն անպայման դուրս կ'ըլլանք, իսկ եթէ անկանոն երթանք եւ մանաւանդ ձանձրանանք գործը ուշանալուն պատճառաւ, մեր մեքենային անկանոն գործելուն պատճառ կ'ըլլանք եւ որու հետեւանքով շատ մը հիւանդութեանց կ'երթարկուինք: Այն մարդը, որ օրը երկու անգամ դուրս կ'ելլայ երջանիկ է, բայց առնուազն մէկ անգամ անպայման: Շատ կ'օգնէ մարձումը առողջութեան: Աղիքներու դասաւորումը աջէն ձախ ըլլալուն, պէտք է մարձում ընել աջէն ձախ, ամբողջ ձեռքին ափովը սողացնել աջէն ձախ եւ ձախ ձեռքով քշել դէպի վար, այսպէս օրական 50—60 անգամ շարժումներ ընելով ծուլացած աղիքները շարժման մէջ դրած կ'ըլլանք, պայմանաւ որ ամէն առաւօտ նոյն ժամուն առանց ձանձրանալու ուզենք արտահանել:

Արտահանելէ յետոյ պաղ ջուրով լուալը շատ ազէկ է:

Իսկ մարզանք ընողները պէտք է առաւօտուն կանուխ մարզանքն ու մարձումը ընելէ յետոյ իսկոյն վաղեն արտաքնոց: Մարմնի մը առողջութեան պայմաններէն մին եւ առաջինն է պնդութիւն չունենալ: Յաջորդով կը ցուցնեմ թէ որ մարզանքները օգտակար են եւ որոնք վնասակար:

Գ. ՄԵՐՃԱՆՕՅ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԱՆՄԻԶԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔՆԵՐՈՒ

ՇՆՉԱՀԵՂՉՈՒԹԻՒՆ ԵՒ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՆՉԱՌՈՒԹԻՒՆ

Երբեմն կը պատահի որ զգայազիրի գե-
տին փոռած մարդու մը առջև դանուկիք:

Եթէ մարդը չի շնչեր, շնչահեղձ ըլլա-
լու մահացու վտանգին կրնայ ենթարկու-
իլ: Պէտք է լուրջ փորձ մը կատարել շնչ-
չառութիւնը վերահաստատելու, եթէ ոչ
մէկ քանի վայրկեանի մէջ՝ կրնայ մեռնիլ:

Ահա պարագայ մը, ուր քիչ մը զործ-
նական այս ծանօթութիւններուն վարժը-
ւելով, կրնաք կեանք մը փրկել:

1 — ԿՐՆԱՅ ՊԱՐԶ ՆՈՒԱՂՈՒՄ ՄԸ Ե-
ՂԱԾ ԸԼԼԱԼ. — Քանի մը ապտակներ,
կամ թաց սրբիչով քանի մը հարուածներ
կրնան շնչառութիւնը վերահաստատել:

Եթէ նուազումը մէկ վայրկեանէ աւելի
կը տեւէ, պէտք է փութով ի դործ դնել
ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՇՆՉԱՌՈՒՄ:

2 — ԶՈՒՐԸ ԻՆԿԱԾ ԸԼԼԱԼՈՎ՝ ՇՆՉԱ-
ՀԵՂՉ. — Նայեցէք ամենէն առաջ թէ խեղ-
դուածը ՏԺՊՈՅՆ է (արիւնը կեցած է)
թէ ԿԱՊՈՅՏ (շունչը կեցած է): Կրնայ
նաև պատահիլ որ քանի մը վայրկեան
մարդուն գլուխը ջուրին տակ մնացած ըլ-
լալով, ինքզինքը կորսնցուցած կ'ըլլայ:

Երեք պարագաներուն ալ պէտք է ի
գործ դնել արուեստական շնչառութիւնը:

Բայց վերջին պարագային, պէտք է
զգուշանալ շնչառութիւնը նեղելէ, որով-
հետեւ տակաւին, նուազածը կը շնչէ, մի-
այն պէտք է մեղմօրէն օդնել անոր:

3 — ԱՐԿԱԾԵԱԼԸ ԵԼԵԿՏՐԱՀԱՐ ՄԸՆ
Է ՈՐ ՄԵՌԵԱԼԻ ԿԵՐՊԱՐԱՆՔ ԿԸ ՆԵՐ-
ԿԱՅԱՑՆԷ. — Արկածը պատճառող առար-
կայէն հեռացնել զայն եւ յետոյ արուես-
տական շնչառութեամբ, կեանքի բերելու
փորձ մը ընել, որովհետեւ ելեկտրահա-
րումը շնչառական ղնդերները կ'անդամա-
լուծէ:

4 — ԵՐԲ ԹՈՒՆԱՒՈՐ ԿԱԶՈՎ ՇՆՉԱ-
ՀԵՂՉ ԵՂԱԾ Է. — Ինչպէս լուսաւորու-
թեան կազը զոր սովորութիւն ունինք կո-
չելու օդային կազ, կամ գէշ վառարաննե-
րէն արձակուած կազերը: Ինչպէս նաև
փլուզումի եւ այլ արկածի մը հետեւան-
քով՝ օդէ զրկուած մնալով:

Հոս եւս պէտք է կիրարկել արուեստա-
կան շնչառութիւն, միանգամայն թթուա-
ծին շնչել տալով:

5 — ԲԱՆՈՒՄԻ ՄԸ ՀԵՏԵԱՆՔՈՎ
ՇՈՒՆՉԸ ԿԸ ԿԵՆԱՅ. — (Ստամոքսին տը-
ուած հարուած մը, կամ արկածի մը հե-
տեւանքով բուռն բախում մը) կրնայ մահ
պատճառել, եթէ փութով արուեստական
շնչառութիւն ի դործ չդրուի:

Ամէն անգամ որ որեւէ արկածով շնչա-
հեղձ եղած մէկու մը կը կանգնալիք, նոյն
իսկ եթէ մեռած կը քուի ըլլալ, պէտք է
փորձել արուեստական շնչառութիւնը,
փութով, կորովով եւ երկար ժամանակ:

Միայն մէկ պարագայի մէջ պէտք է
զգուշանալ. — Երբ պատերազմական կազով
թունաւորում կայ (հեղձուցիչ եւ կիզիչ
կազեր):

Արուեստական շնչառութեան ձեռնար -
կելով մէկտեղ, պէտք է փութով իմաց
տալ հրշէջ խուսբերում կամ բժիշկին:

Արուեստական շնչառութեան զատ, ա-
մէն մէկ առանձին պարագայի վերաբեր-
եալ մասնաւոր խնամքներ կան զոր պէտք
չէ զանց առնել. ատոնք յիշուած են քիչ
անդին՝ արուեստական շնչառութեան մի-
ջոցներուն նկարագրութեանէն յետոյ:

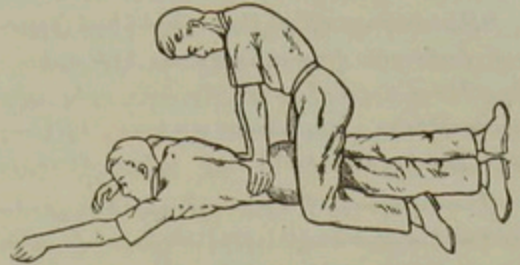
Ինչպէ՞ս կիրարկել արուեստական շնչա-
ռութիւնը:

Ստիպողաբար, արուեստական շնչառու-
թեան ձեռնական միջոցները ի գործ կը
դրուին:

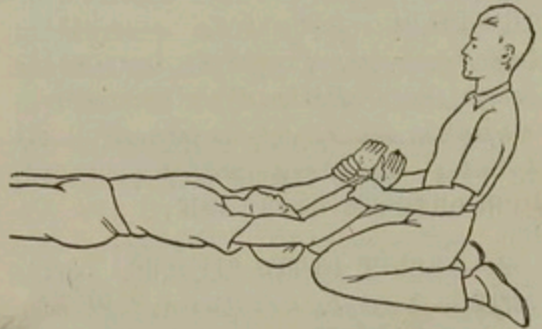
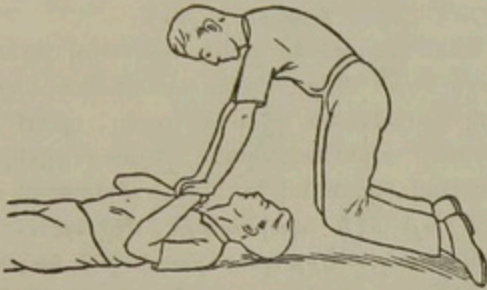
1 — Պէտք է արագօրէն ի գործ դնել
այդ միջոցները, անմիջապէս որ արկած-
եալը ձեր ձեռքին տակ կը գտնուի եւ ա-
ռանց վարանումի: Յաջողութեան հաւա-

նականութիւնը այնքան մեծ է, որքան շուտ կը սկսիք գործի:

2 — Պէտք է կորովի շարժիլ. — Այդ միջոցներուն գործադրութիւնն ուրեմն կը պահանջէ մարմնական ուժ, եւ որովհետեւ յոգնեցուցիչ են, պէտք է փոխն ի փոխ ուրիշներ յաջորդեն իրարու:

Շէֆէրի եղանակ

Սիլվեստերի եղանակ

3 — Երկար ատեն պէտք է ի գործ դրուին: Այս կերպով մեռած կարծուածներ, խակապէս յարութիւն առած են, երկար ժամերով՝ արուեստական շնչառութեան միջոցներու գործադրութեամբ: Միայն բժիշկին կողմէ, մահուան հաստատման պարագային պէտք է լքել:

Արուեստական շնչառութեան երկու զլխաւոր եղանակներ կան:

1. Շէֆէրի եղանակ

Ենթական կը պառկեցնէք փորի վրայ, բազուկները դէպի առաջ երկարած, գլուխը քովէն՝ օդին անցքը դիւրացնելու համար: (Տեսնել պատկերը): Ձեր երկու ծունկերուն մէջտեղը կ'առնէք ենթակային սրունքները, ուրիշ խօսքով հեծնալու ձեւով կը նստիք անոր սրունքներուն վրայ

եւ ձեր ամբերը լայն բացած կը դնէք եղնայարի սիւնին երկու քովերը, կողերէն վար եւ ոչ քէ կողերուն վրայ:

Առաջին ժամանակ. — Արուեստական արտաշնչում. — Բազուկները պիտի երկարած կը կոխէք ձեր ձեռքերով, որպէսզի առաւելագոյն ճնշումը ի գործ դնէք:

Երկրորդ ժամանակ. — Արուեստական ներշնչում. — Երեք համբելէ յետոյ, կը թուլցնէք ձեր ճնշումը, որպէսզի ենթակային կուրծքը վերստանայ իր բնական ծաւալը:

Դանդաղ չափով պէտք է ընթանալ. — Մինչեւ չորս համբել երկու շարժումներուն համար (15 շունչ վայրկեանը):

Այս տեղական ճնշումը յաճախ կը բուէ շնչառութիւնը վերահաստատելու, բայց, երկար ժամանակ յետոյ:

2. Սիլվեստերի եղանակ

Ենթական կը պառկեցնէք կոնակի վերայ, ուսին տակ պլորելով ծածկոց մը: Ազատարարը կը տեղաւորուի անոր զլխուն վերեւ (տես'ս պատկերը):

Առաջին ժամանակ. — Արուեստական

արտաշնչում.—Կը բռնէ՛ք ենթակային բազուկներէն եւ զանոնք կը բերէք կուրծքին վրան եւ այդ վիճակին մէջ, ուժեղ ճընչում մը ի դործ կը դնէք կուրծքին վերելի մասէն, ինչ որ կը ձգտի տափակցնել կողերու կազմը, որոնք իրարու կապուած են:

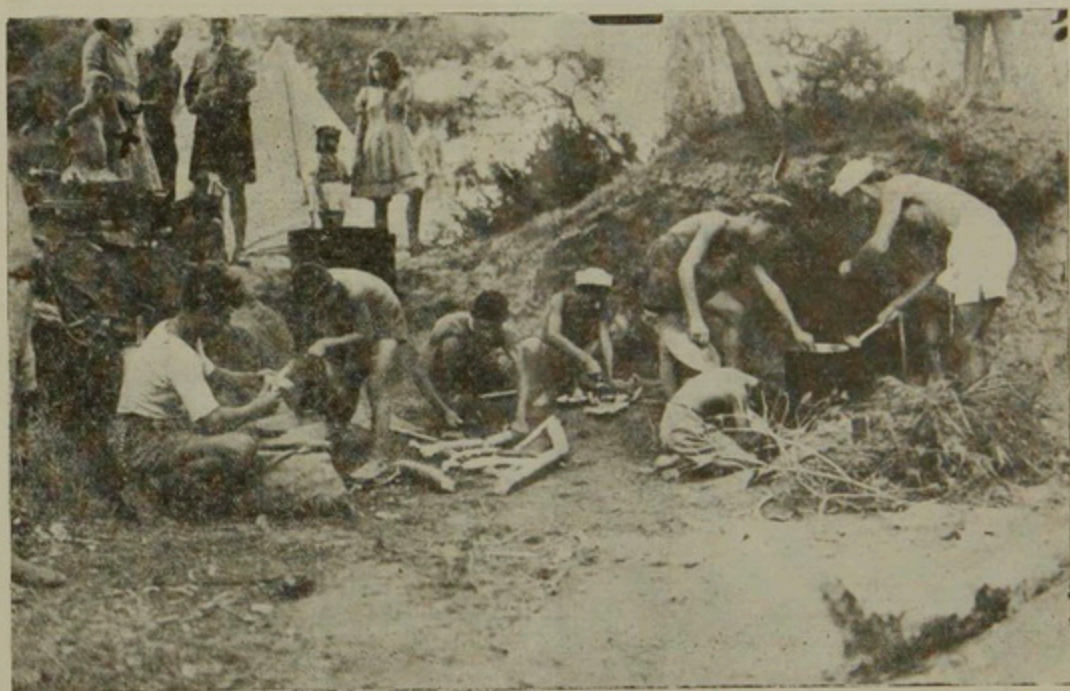
Երկրորդ ժամանակ. — Արուեստական ներշնչում. կը շարունակէք ուժով մը բազուկները քաշելով վերէն դէպի ետ, զանոնք իրարմէ հեռացնելով:

Շէֆէրի եղանակին մէջ տրուած բացատրութեան համաձայն, նոյն չափով

պէտք է ընթանալ, 15 շարժում վայրկեանի մէջ:

Այս եղանակներէն մէկը կամ միւսը յաճախ բաւական են: Կարելի է այս եղանակներուն խառնել նաեւ լեզուն քաշելու եղանակը: Ձոր լաթով մը կը բռնէք լեզուն, որպէսզի չսահի. ներշնչումի ատեն լեզուն կը քաշէք բերնէն, արտաշնչումի պահուն, թոյլ կուտաք որ ներս մտնէ, բայց միշտ լեզուն բռնած պահելով:

(Շարունակելի)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐ.— ՍԷՆ ՍԻՌ ՍԻՐ ՄԷՐԻ Սկաուտական բանակումէն տեսարան մը (15—8—1946)

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՔԱՅԼԵՐԳ ՄԸ

Խօսք՝ ԺՊՏՈՒՆԻ

Երաժշտութիւն՝ ՆՇԱՆ Յ. ՍԵՐԳՈՅԵԱՆ

(Գրուած եւ եղանակաւորուած 1920ին)

Ո՛վ հայ արի, նա՛խ բարձրացիր .
Մարմնով, մտքով հսկայ դարձիր :
Զանգ, սիգ թափէ դու ամէն օր
Գործադրելու բարիք մը նոր :

Հաւատարիմ նախ Աստըծոյդ,
Թշուառութեան դէմ ո՛չ անփոյր :
Ազգիդ համար միշտ աշխատէ .
Եղի՛ր բարի, ո՛չ ոք ատէ :

Հընազանդէ՛ մեծերուդ միշտ .
Մի պատհաներ ո՛չ ոքի վիշտ .
Անուր պահէ՛ երդումըդ սուրբ
Քաղաքավար եղիր ու նուրբ :

Ով հայ ա րի նախ բարձրացիր մարմնով մտքով

մտքով հրա կայ դարձիր Զանգ ճիգ թա փէ

դու ա մէն օր գործա զրե լու թա թիք մը

նոր Զանգ ճիգ թա փէ դու ա մէն օր

գործա զրե լու թա թիք մը նոր

հաւ առ տառ զիտ շափե ինչ տու ինչ թոշ ուն ուն
 թեան զիտ ոչ առ փոյթ ազ փոյ հա մայր
 միշտ ազ թա տե տ զիտ թա թի
 ոչ ոք ա տե զիտ թա թի
 ոչ ոք ա տե

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՍԿԱՌԻՏԵՆՐ.— ՍԷՆ ՍԻՐ ՍԻՐ ՄԷՐԻ ՍԿԱՌՈՒՄԿԱՆ ԲԱՆՏԿՈՒՄԷՆ
 տեսարան մը (15—8—1946)

(Շարունակութիւն)

Սլալներ եւ անտեղի արարքներ.— Խաղացող մը կը պատժուի, եթէ նպատակաւոր կերպով գործադրէ հետեւեալ սխալներէն մէկը.

ա) Հակառակորդ խաղացողի մը ոտքի հարուած տայ, անոր զարնէ կամ վրան ցատկէ:

բ) Հակառակորդ խաղացողի մը ոտքին կեռ անցնելով (croc en jambe), այսինքն զայն վար ձգէ կամ ձգել փորձէ իր ոտքը անոր ոտքերուն մէջտեղ անցունելով կամ ծռելով անոր առջեւ կամ ետին:

գ) Գնդակին ձեռքովը դպի, այսինքն ձեռքը բռնէ, զարնէ կամ նետէ զնդակը ձեռքով կամ թեւով: (Այս օրէնքը չի կիրարկուիր բերդապահին համար, պայմանաւ որ հատուցումի մակերեսին վրայ դտնուի:

դ) Հրէ կամ բռնէ հակառակորդ խաղացողին մարմնէն հեռու դիրքի մէջ զբտնուող թեւով կամ ձեռքով:

ե) Յարձակի ուժով կամ վտանգաւոր կերպով եւ կամ յարձակի եւ հրէ կռնակի կողմէն խաղացող մը որ իրեն արդելք չի հանդիսանար: (Գլխ.— Ասիկա չի նշանակեր թէ պէտք է պատժել ամէն յարձակում. յարձակումը ներելի է որքան ատեն որ դատաւորը զայն օրինաւոր կը նկատէ, այսինքն, երբ զնդակը հեռու կը դտնուի շահադրգոտող խաղացողներէն եւ անոնց իւրաքանչիւրը կը փորձէ նախապատուութիւնը ձեռք բերել զնդակին դպչելու համար, ըլլայ յարձակելով, ըլլայ հրելով ուսովն ու մարմնովը իր հակառակորդը):

զ) Յարձակի բերդապահին վրայ եթէ ան զնդակը ձեռքը չ'ունի, չի նեղեր խաղացող մը կամ թէ չի դտնուիր հատուցումի մակերեսէն դուրս:

է) Ըլլալով բերդապահ պէտք եղածէն աւելի պահէ զնդակը ձեռքին մէջ, այսինքն չորս քայլէն աւելի առնէ, զնդակը ձեռքը բռնած առանց զայն ցատկեցնելու դետնին վրայ:

ը) Խաղը սկսելէն վերջ դաշտ մտնէ, կամ ուէ պատճառաւ մը դաշտէն դուրս ելած ըլլալով առանց դատաւորին լուր տալու վերստին դաշտ մտնէ:

թ) Խաղայ դատաւորին կողմէ վտանգաւոր նկատուած կերպով մը:

ժ) Անտեղի վարմունքներով յանցաւոր նկատուի դատաւորին կողմէ:
Պատիժ

1. — Հատուցումի մակերեսէն դուրս, ամէն յանցանքի համար, որ կը պատկանի ա. բ. գ. դ. ե. յօդուածներուն, հակառակորդ կողմին կը տրուի ուղղակի ազատ հարուածի մը իրաւունք, սխալը գործուած կէտին վրայէն:

2.— Հատուցումի մակերեսէն ներս.

Ա.— Ամէն յանցանքի համար, որ կը պատկանի ա. բ. գ. դ. ե. յօդուածներուն, գործուած յարձակող խումբին կողմէ, պաշտպանող կողմին կը տրուի ուղղակի ազատ հարուածի մը իրաւունք, սխալը գործուած կէտին վրայէն:

Յօդուած է.ին անաստուամը կը պատժուի անուղղակի ազատ հարուածի մը իրաւունքը տալով հակառակորդ խումբին:

Բ.— Կ. Բ. Գ. Դ. Ե. յօդուածներուն ամէն անաստում, կատարուած պաշտ — պանող խումբին խաղացողներէն մէկուն կողմէ, կը պատժուի հատուցումի հարուածով մը: Հատուցումի հարուածի իրաւունքը կը տրուի, ինչ որ ալ ըլլայ զնդակին զիրքը, հատուցումի մակերեսին վրայ կատարուած սխալի մը ատեն, բաւ է որ զնդակը խաղի մէջ ըլլայ:

Գ.— Յօդուած Գ.ի ամէն անաստում կը պատժուի անուղղակի ազատ հարուածով մը:

3.— Հատուցումի մակերեսէն հետու կամ դուրս. Բ. եւ Ժ. յօդուածներուն ամէն անաստում կը պատժուի անուղղակի ազատ հարուածով մը, տրուած հակառակորդ խումբին կողմէ, սխալը գործուած կէտին վրայէն:

4.— Եթէ խաղացող մը անաստած է ը. յօդուածին տրամադրութեան եւ կը գործէ դաշտին վրայ սխալ մը, կը պատժուի օրէնքին տրամադրութեան համաձայն, առանց նկատի առնելու որ օրինաւորապէս խաղին մասնակցելու իրաւունք չունէր:

Սխալացող մը կը ստանայ ազդարարութիւն մը.

1.— Եթէ խաղը սկսելէն վերջ մտնէ խաղին մէջ, կամ ուրիշ պատճառաւ խաղէն դուրս ելած ըլլալով վերադառնայ առանց դատաւորին հաւանութեանը:

2.— Եթէ ակամայ կերպով կրկնէ խաղի օրէնքներէն ուրիշ մէկուն անաստումը:

3.— Եթէ խօսքով կամ ձեւերով անհամաձայն գտնուի դատաւորին որոշման:

4.— Եթէ անտեղի վարմունքով յանցաւոր նկատուի:

Տրուած ազդարարութենէն զատ եթէ այդ առթիւ խաղը դադարեցուցուած է հետեւեալ կերպով պիտի վերսկսի:

ա) Եթէ 1. յօդուածին անաստում կայ, խաղը վերսկսելու համար զնդակը գետնին կը դրուի դատաւորին կողմէ՝ սխալը գործուած կէտին վրայ:

բ) Եթէ 2, 3, 4 յօդուածներուն անաստում կայ, հակառակորդ խումբին կը տրուի անուղղակի ազատ հարուածի իրաւունք,

սխալը, սխալը գործուած կէտին վրայէն: Սխալացող մը դաշտէն դուրս կը հանուի.

1.— Եթէ ազդարարութենէ մը վերջ դարձեալ անտեղի վարմունք մը կ'ունենայ:

2.— Եթէ անկրթօրէն կը վարուի, այսինքն անարդական եւ աղտոտ խօսքեր կ'ընէ, կամ ըստ դատաւորին կարծիքին, կոշտ վարմունք մը կ'ունենայ:

Եթէ խաղը դադարեցուցուած է անտեղի վարմունքով յանցաւոր խաղացող մը դուրս հանելու համար, առանց սակայն ուրիշ անաստում տեղի ունեցած ըլլալու, խաղը կը վերսկսի յանցանքը գործուած կէտին վրայէն, հակառակորդ խումբին կողմէ տրուած անուղղակի ազատ հարուածով մը:

Ազատ հարուածներ (Coups francs). — Ազատ հարուածները կը բաժնուին երկու դասակարգի: Ուղղակի ազատ հարուած, որուն միջոցին կարելի է ուղղակի կէտ մը նշանակել յանցաւոր խումբին դէմ, և անուղղակի ազատ հարուած որուն միջոցին կէտ մը նշանակելու համար պէտք է որ զնդակը, հարուածողէն ուրիշ մէկու մը ոտքին դպի նախ:

Երբ ուղղակի կամ անուղղակի ազատ հարուած մը պիտի տրուի, հակառակորդ խումբէն ոչ մէկ խաղացող իրաւունք ունենք ունի զնդակէն 9 մետր 15էն աւելի մօտ գտնուելու, բացի երբ զարնողը կը գտնուի իր անձնական բերդի գիծին վրայ, բերդի ձողերու միջեւ:

Եթէ հակառակորդ խաղացող մը զնդակին 9 մետր 15էն աւելի մօտեցած է, դատաւորը պիտի սպասէ որ օրէնքին տրամադրութիւնը յարգուի, հարուածը տրուելէն առաջ:

Գնդակը խաղացուած չի նկատուիր մինչեւ որ տրամադծին երկարութեան չափ տեղ չի յառաջանայ գետնին վրայ: Ազատ հարուածի պարագային, զնդակը պէտք է անշարժ ըլլայ եւ հարուածը տուողը չի կրնար երկրորդ անգամ զարնել մինչեւ որ ուրիշ խաղացող մը զնդակին չի դպի:

Երբ պաշտպանող խումբին իր հատու-

ԼՈՒՐԵՐ ԳԱՅԱՍՏԱՆԵՆ

ՆՈՐԱՆՈՐ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յուլիս 21ին, Երեւանի զանազան Մարզարաններուն մէջ եւ հրապարակներուն վրայ, տեղի ունեցան մարզի զանգուածային խաղեր եւ մրցումներ, որոնց մասնակցեցան աւելի քան 1500 մարզիկներ:

Մարզանքի զանազան ձեւերուն, թեթեւատիւտիզմի, լողի, ֆութպոլի, պարան քաշելու եւ այլ ճիւղերու մէջ, հանդէս եկան Երեւանի զանազան գործարաններու 500 լաւագոյն մարզիկները:

Այս մրցումներուն մէջ հաստատուեցան նոր մրցանիշներ: 100 մետր տարածութեան վազքի մէջ հանրապետական մրցանիշ սահմանած է Վ. Բաղդասարեան, կիներէն՝ նոյն կարգի նոր մրցանիշեր սահմանած են Ս. Մուլլեանը եւ Շողիկ Շեգիրեանը:

ԹԵԹԵՒ ԱՏԼԵՏՆԵՐԸ

Երեւանի մարզական կեանքին մէջ, մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծած են Յուլիս 14ին եւ 15ին, Երեւան քաղաքի թեթեւատիւտիզմի 1946ի առաջնութեան մրցումները:

Առաջնութիւնը շահած է «Տինամօ» մարզական խումբը:

ցումի մակերեսին մէջ ազատ հարուածի մը իրաւունք տրուած է, բերդապահ իրաւունք չունի ձեռքով առնելու զնդակը եւ նետելու, այլ պէտք է ուղղակի դետինէն ոտքով տրուի հարուածը: Հակառակ պարագային հարուածը պէտք է վերսկսել:

Հակառակ կարգ մը աննպաստ պայմաններու, նախորդ տարիներու հետ բաղդատմամբ, այս մրցումները աւարտած են մեծ յաջողութեամբ: Թեթեւատիւտիզմի մէջ, սահմանուած են նոր մրցանիշեր: Մարմնակրթանքի ձեւարանի ուսանող Կ. Վարդանեան 1500 մետր տարածութիւնը կտրած է 4 րոպէ, 48,2 վայրկեանի մէջ: Լերեդեւ 100 մետր տարածութիւնը 11,2 ժամանակի մէջ: Ա. Դաւթեան կատարեց 175 սանդիմետր բարձրութեան թռիչք եւ 24 մետր 02 սկաւառակի նետում: Մ. Վէրիլեան կատարեց 39 մետր 45 նիզակի նետում: Հայկական Մանկավարժական ձեւարանի դասախօս Ս. Մելիքսէթեան կատարեց 26 մետր 15 սկաւառակի նետում:

Ինչպէս Երեւանի, նոյնպէս Լեւինականի, Կիրովականի, Ստեփանաւանի եւ ուրիշ վայրերու մէջ կը գործեն թեթեւատիւտիզմի բաղմաթիւ խումբեր:

ՄԱՆՐ ԱՏԼԵՏՆԵՐԸ

Հայաստանի մարզական գործունէութեան մէջ, նշանաւոր տեղ մը կը զբաղեցնենր ատլէտիզմը: Այս ճիւղի մէջ, Հայաստան տուած է այնպիսի ախոյեաններ,

Պատիժ.— Եթէ ազատ հարուածը տուող խաղացող մը կրկին զարնէ զնդակին, առանց սպասելու որ նախ ուրիշի մը ոտքին դպի անիկա, հակառակորդ կողմին կը տրուի ազատ հարուածի իրաւունքը, սխալը գործուած կէտին վրայէն:

ԳՆԴԱՍԷՐ

որոնց համարը տարածուած է Ս. Միութեան մէջ եւ անոր սահմաններէն ալ անդին, ինչպէս Ս. Համարածումեանը եւ Ռ. Մանուկեանը: Ասոնք սահմանած են թէ միութենական եւ թէ համաշխարհային բաղմամբիւ մրցանիշներ՝ ծանրութիւն բարձրացնելու մէջ: Ս. Համարածումեանը 1938ին, ծանր քաշի մէջ բարձրացուցած է 433,55 քիլոկրամ, իսկ Ռ. Մանուկեանը 1941ին, կիսածանր քաշի մէջ՝ 357,5 քիլոկրամ:

Այս տարուան սկիզբները տեղի ունեցած հանրապետական մրցումներուն մէջ, Հայաստանի ախոյեաններէն Ի. Աշտարով թեթեւզոյն քաշի մէջ, երկու ձեռքով սեղմած է 82,65 քիլոկրամ, կիսաթեթեւ քաշի մէջ, 95 քիլոկրամ. — Գ. Գարանէլեան՝ թեթեւ քաշի մէջ՝ 107,5, իսկ Ս. Համարածումեան՝ ծանր քաշի մէջ՝ 136 քիլոկրամ:

ԼՈՂԱԼՈՒ ՄԱՐԶԱՆՔԸ

Լողը հանդիսանալով մարզանքի կարեւորագոյն ձեւերէն մէկը, զարգացման խոչոր հեռանկարներ ունի Հայաստանի մէջ:

Յուլիսի առաջին կիսուն, տեղի ունեցած են համաքաղաքային լողի առաջնութեան մրցումներ, բաղմամբիւ խումբերու մասնակցութեամբ:

Կանանց մէջ առաջին տեղը զբաւեց Ա. Կովայինկոն, որ 400 մետրը կտրեց 7 րոպէ 12 վայրկեանի մէջ, երկրորդ տեղը՝ Կ. Գասպարեանը՝ 8 րոպէ 48, երրորդ տեղը՝ Վ. Եսայեանը՝ 9 րոպէ 26:

ԵՐԵՒԱՆ - ՕՏԵՍԱ ՄՐՑՈՒՄ ՄԸ

Փութպոլն ալ իր կարգին մեծ զարկ ստացած է Հայաստանի մէջ, ուր ամէն մէկ վայրի մէջ, կը դործեն Փութպոլի բաղմամբիւ խումբեր:

Աւելի քան մէկ ամիս, կը գրէ «Սովետ-Հայաստան», Սորհ. Միութեան զանազան քաղաքներուն մէջ, միութենական Փութպոլի «Բ.» երեք առաջնութեան մրցումներուն մասնակցելէն յետոյ, «Տինամո»ի խումբը իր դաշտին մէջ՝ հանդիպում ու

նեցած է Օտեսայի «Պիշչելիկ» (վարպետներ) խումբին հետ:

Պաղէն դեռ շատ առաջ, մարզարանը լեւի-լեցուն էր հանդիսատեսներով: Երեւանցիներու յարձակող թեւը սկիզբէն իսկ կը դիմէ անընդհատ դրոշներու եւ զնդար կը պահէ հակառակորդին դարպասին առաջ, ուր կը ստեղծուի պաշտպանողական ամուր պատուարներ:

Այնուհետեւ, փոփոխակի յաջողութեամբ, հակառակորդը զնդար կը բերէ տինամոյականներու դաշտը եւ կը ստիպէ վերջինները պաշտպանողականի:

Կոպիտ խաղի համար, դատաւորը կը ստիպուի քանի մը անգամ դիտողութիւններ ընել Օտեսացիներուն:

Պաղը վերջացած է ի նպաստ «Տինամո»-յի 1-0ով:

Հ. Մ. Ը. Մ. Ը ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՁ

Համամիութենական համբաւաւոր ախոյեանը՝ Սարո Համարածումեան, որ այս միջոցին Բարիդ կը գտնուի մէկ քանի օրուան համար, պատասխանելով հարցումի մը ըսաւ.

— Հ. Մ. Ը. Մ. Ը շատ ծանօթ եւ շատ սիրուած է Հայաստանի մէջ: Սուրբայէն ներգաղթող Հ. Մ. Ը. Մ. ական Փութպոլիստներ, փոխանակ խառնուելու տեղական խումբերուն նախընտրեցին անջատ խումբ մը կազմել եւ այդպէս ալ կը շարունակեն իրենց խաղերը:

ՄԱՐԶԱՆՔԻ ՀՆԳԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐ

Ասոնք որ Սովետ. Միութեան մէջ պատասխանատուութիւն ստանձնած են երկրին Ֆիզիքական բարորութիւնը զարգացնելու եւ օգնելու մասնաւոր մարդիկներու որ իրենց ասպարէզ ընտրած մարզանքին մէջ յաջողութեան զաղաթնակէտին հասնին, ջանքեր կը թափեն որ մարզանքի իւրաքանչիւր խաղը կատարեալ գիտութեան մը վերածեն:

Փորձագէտներու, դիտնականներու, բժիշկներու, հոգեբաններու, մասնագէտներու, մարդիկներու եւ հոշակաւոր մարզիկներու համագումարները յաճախադէպ

են: Մարզանքի եւ Ֆիզիքական մշակոյթի կեդրոնական խորհուրդը իրեն կից ունի գիտական խորհուրդ մը որուն պարտա - կանութիւնն է սրօրի եւ Ֆիզիքական դաս - տիարակութեան վերաբերեալ ամէն գործ - նական փորձառութիւն եւ տեսութիւն քն - նութեան ենթարկել:

Գիտական խորհուրդը իր վերջի նիստին 15 տեղեկագրեր քննեց: Այս տեղեկագրե - րէն մին գործունէութեան հնգամեայ բլան մը կ'առաջարկէր, սրօրի եւ Ֆիզիք. մշա - կոյթի կեդրոնական յետախոյզ հիմնար - կութեան համար: Իբր ուսումնասիրու - թեան առարկայ այս բլանը կը պարունա - կէ մարզելու գիտական սկզբունքներ, մա - նուկներու եւ ուսանողներու Ֆիզիքական դաստիարակութեան մեթոտներ, երիտա - սարդներու համար մարզանքի կազմակեր - պում, մարզական դիւրութիւններու դո - հացուցիչ կազմակերպում:

Կարդացուած տեղեկագրերէն մէկն էր ակադեմական Օրբէլիի մէկ տեսութիւնը բնագրական շարժումներու մասին արդի-

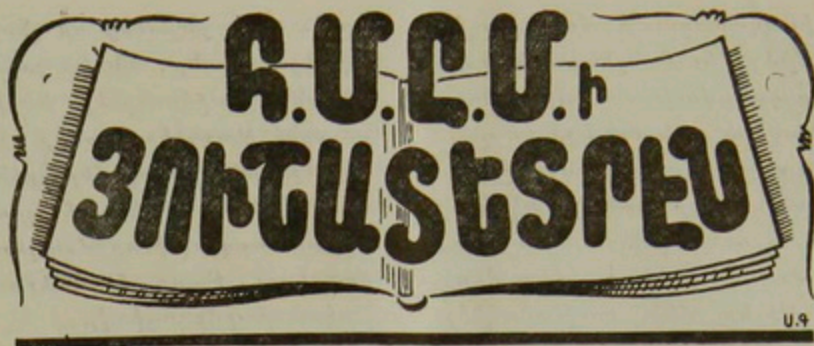
ական հոգեբանութեան լոյսին տակ: Ուրիշ մը գրուած փրօֆ. Պէրնշթայնի կողմէ, կը շօշափէր մարզական ուրիշ հոգեբաններու հայեցակէտէն դիտուած միջոցներ որոնց - մով կարելի ըլլայ աւելի պարզաբանել դայն ինչպէս նաեւ մարզական ձեռներէ - ցութեան որակը բարձրացնել:

Ամենահետաքրքրական տեղեկագրերէն մէկն էր Տօքթ. Լիւնովի տեղեկագիրը աթլէթիկ դաստիարակութեան մասին, բժշկական ուսումնասիրութեանց լոյսին տակ: Կատարուելիք շատ գործ կը մնայ տակաւին, բայց խորհրդաժողովը զգա - ցած է թէ գործը կ'ընթանայ դէպի աթլէ - թիկ մեծամեծ յաջողութիւններ:

Շատ հետաքրքրական տեղեկութիւն մը պատրաստուած է փրօֆ. Քրէսթովնիքոյի կողմէ երեւակայութեան դերի մասին, կանգնած կամ վազելով նիշակարձակման ընթացքին, մուրճ արձակման ընթացքին զանազան դիրքերու մէջ և սկաւառակ ար - ձակման ընթացքին, թէ կանգնած եւ թէ դառնալու դիրքին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԻ ՍԿԱՌԻՏՆԵՐ — Սէն Սիո Մու Մէոի Սկաուտական բաճակումէն տեսարան մը (15—8—1946)

Հ.Մ.Ը.Մ.ի ԸՆԴՌՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՊԱՏԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդր. Վարչութիւնը գովելի գաղափարը յղացած էր ընդունելութիւն մը սարքելու Հոկտ. 26ին, շարաթիրիկուն, ի պատիւ մեր փառապանծ հայրենակցին Սաքօ Համբարձումեանի և խորհրդային մարդիկներուն, որոնք տասնեակ մը օրերէ ի վեր Փարիզ կը գտնուին՝ մասնակցելու միջազգային մրցումներուն և ուր երեք մրցանիշեր կոտրեցին՝ Ֆրանսական մասնագէտ շրջանակներու հիացում և դարմանք պատճառելով:

Հրաւիրուած էին բազմաթիւ կազմակերպութիւններ, Հ.Մ.Ը.Մ.իութիւնը, Բարեգործականը, Նախկին Մարտիկները, Հայ Կանանց Միութիւնը, Ներգաղթի և Ազգ. Դատի Կեդր. Յանձնախումբերը ևն:

Դժբախտաբար, ժամանակի պակասը թոյլ չէր տուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդր. Վարչութեան, շատ աւելի լայն և ժողովրդական շրջանակի մէջ ներկայացնելու խորհրդային մարդիկները, որոնք ուր Սէն Լազար, Կրթիչ Ծօփինուայի սրահէն ներս իրենց մուտքը կատարեցին առաջնորդութեամբ ներգաղթի Միութեանական լիազօրքաղ. Հինայէկեանի, ներկաներու խանդավառ ու երկարատեւ ծափերուն մէջ: Քիչ յետոյ ժամանեց Կաթ. պատուիրակ Գ.Տ.Ս.Ա.բ. Սիրմէեան որ սիրալոյսով տրամադրութիւն յայտնած էր անձամբ ներկայացնելու Փարիզի դաղութը:

Բացումը կատարուեցաւ Պուա.Քօլոմպի Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկառուտական խումբին կողմէ «Ծաղկի՛ր, աղառ»ով, որ ունկնդրուեցաւ յոտնկայս:

Կեդր. Վարչութեան կողմէ՝ նախադասը

Պ. Գառլօ Շահինեան, ծափերով ընդմիջուած կուռ ու բովանդակալից ճառով մը բարիգալուստ մաղթեց հիւրերուն և յայտնելով Հ.Մ.Ը.Մ.ի բաղձանքները՝ թանկարժէք բաժակ մը նուիրեց յաղթական մարդիկներուն:

Խորհրդային մարդիկներու պետք Բուչքօֆ իր պատասխանին մէջ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելէ յետոյ այս և դրայրական ընդունելութեան համար, ներկայացուց օրուան յաղթականները, Սաքօ Համբարձումեանը, Նովաքը, Քուլցէնքօն, և պարզելով կատարուած տենդոտ աշխատանքները՝ միջազգային հին ու վարժհրապարակներու վրայ՝ խլել կարենալու համար յաղթանակի դափնիներ, ըսաւ. —

— Մեր խմբակը կաթիլ մը ջուր է որ իր մէջ կը ցոլացնէ ամբողջ Խ. Միութիւնը: Գալով Հայաստանի, ըսաւ, Խ. Հանրապետութիւններու շարքին մէջ՝ ան կը դըրաւէ պատուի և համակրանքի մասնաւոր անկիւն մը՝ շնորհիւ հայրենական պատերազմի ընթացքին իր ցոյց տուած արտակարգ հերոսութեան:

Ներկաներու բաղձանքին ընդառաջ երթալով և անոնց համակրանքի տաք արտայայտութիւններուն մէջ, խօսք առաւ Սաքօ Համբարձումեան, որ պարզ ու սրտարուխ խօսքերով՝ անօրինակ խանդավառութիւն ստեղծեց.

— Հայ ժողովուրդը, ըսաւ, դժբախտ օրեր շատ է տեսեր իր պատմութեան ընթացքին: Բայց 25 տարիէ ի վեր Սովետ. Հայաստանի մէջ ապրող Հայութիւնը, յաջողեցաւ հետապնդել իր դարաւոր և

բաղներուն իրականացումը, հաւաքել իր ցրուած դաւակները եւ ճանչնալով ներքին ու արտաքին ապահովութեան բարիքները՝ լծուիլ ստեղծադորձ աշխատանքի եւ զործունէութեան բոլոր մարզերուն մէջ արձանագրել պատուարեր յաղթանակներ: Հայրենական պատերազմի ընթացքին, խորհրդային ժողովուրդներու հետ ձեռք ձեռքի, հայութիւնը մեծ յաղթանակներ տարաւ Կերչէն մինչեւ Պերլին: Փոքրիկ հայ ազգը այսօր ունի հարիւրաւոր միութենական հերոսներ, 50է աւելի զօրավարներ: Բայց այսքան պանծալի արդիւնքի հասնելու համար, աշխատեցանք տենդազին, աշխատեցանք անվախ եւ ուրախ, արդիւնքը լիուրի վայելելու ապահովութեամբ: Ու կրցանք աշխատիլ, որովհետեւ մեզ մեր հայրենիքի հայրենիքի հայր Ստալինը, որ միջոցներ ստեղծեց եւ բացաւ դռները որ հայութիւնը վերադառնայ իր հայրենիքը»:

«Հայը շատ է տանջուեր որպէսզի ստեղծէ իր ազգային միացման անհրաժեշտ պայմանները: Ատիկա անկարելի եղաւ, մինչեւ որ մեր զործին չխառնուեցաւ մեր սիրելի հայր Ստալինը, որ միջոցներ ստեղծեց եւ բացաւ դռները որ հայութիւնը վերադառնայ իր հայրենիքը»:

Սաքօ Համբարձումեան իր խօսքը վերջացուց ըսելով.— «Թոյլ տուէք որ ի նշան եղբայրական սիրոյ, Փարիզի հայութեան նուիրեմ համաշխարհային ՌԲԲՈՒ պատիւը զոր շահեցայ դեռ երէկ իրիկուն»:

Յարգանքի եւ խոր համակրանքի ցոյցերու մէջ խօսք առաւ Խորհ. Դեսպանատան քարտուղար եւ ներդաղթի լիազօր քաղ. Հինայէկեան, որ անդրադառնալով խորհրդային յաղթանակներուն՝ մարդական, մարտական, ճարտարագործական թէ մշակութային գետնի վրայ, ըսաւ.— «Մեր ուսուցիչը Ստալին կը սորվեցնէ թէ յաղթանակը ինքնիրեն չի գար, այլ կը բերեն ու կը խնեն, ամենօրեայ ճիշդերով եւ այս յաղթանակները կ'ապահովուին անոր համար որ խորհրդային ժողովուրդները իրենք զիրենք կը զգան ազատ եւ ազատ ըզգալով՝ կը նուիրուին տենդազին աշխատանքի: Ծնորհակալութիւն յայտնեց Հ.Մ.Ը.Մ.ի որ սարքեց այս ընդունելութիւնը եւ յոյս յայտնեց որ շնորհիւ բոլորին աջակցութեանը, ան կը յաջողի նուաճել նորանոր բարձունքներ եւ իր ծոցէն կը բուսցնէ Սաքօներ, որոնք սիրալոյսով կը լիւրջանան մեր երկրի վերելքին, ու մաղթեց որ Հ.Մ.Ը.Մ.ը ի վիճակի ըլլայ զաղթահարելու արտասարդութիւնը մարդելու Մամիկոնեաններու, Բաղրամեաններու հայրենասիրական բարձր ոգիովը:

Մէջ ընդ մէջ կ'երգէին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պուաթօլօմպի սկաուտները:

Ի վերջոյ ներկաները խոր յուզումով եւ լարուած ուշադրութեամբ լսեցին կաթող. պատուիրակ Սրբազան հօր խօսքերը.

— Ուրախ եմ որ ըսաւ, հազիւ պաշտօնիս դուրսն անցած, ինքզինքս կը դռնեմ Ֆրանսայի ամենէն կենսունակ կազմակերպութիւններուն մէջ: Հ.Մ.Ը.Մ.ը արդէն իր ետին ունի պատուարեր անցեալ մը: Իր կազմութեան առջի օրերէն իսկ՝ Պոլսոյ մէջ, առիթն ունեցած եմ հետեւելու իր զործունէութեան: Եթէ միայն նուազուէր Պոլսոյ երիտասարդներու մարդական դաստիարակութեան, այնքան հետաքրքրական չպիտի ըլլար: Բայց Հ.Մ.Ը.Մ.ը որուն նահատակներուն առջեւ պէտք է խոնարհիլ, սրբազան պարտականութիւն նկատեց հետեւիլ զաղթական հայութեան՝ մինչեւ սփիւռքի ամենէն հեռւոր եւ խոնարհ անկիւնները՝ Հայը հայ պահելու համար: Ճակատազիր մը եղաւ իրեն համար, իր եղբայրները տալ բոլոր ճակատներուն վրայ, Արարայէն սկսեալ մինչեւ Կիլիկիա, Յունաստան, Պալքանները եւ Ֆրանսա: Ան չզոհացաւ միայն հայ երիտասարդին դնդերները մարզելով, այլ հողի մը դրաւ անոնց մէջ:

«Այսքանը կը բաւէ որ ան արժանանայ ժողովուրդին դնահատանքին»:

«Այժմ որ մեր բոլոր ուժերը լարուած վիճակի մէջ կը դնենք հայրենիքի տրամադրութեան տակ, Սփիւռքի Հ.Մ.Ը.Մ.ականները պէտք է իրենք զիրենք պարտաւոր զգան երթալ միանալու այն հոյակապ փաղանգին, որ Սովետ. Հայաստանի ուժը կը ներկայացնէ:

«Էմիաճնի վեհափառէն սկսեալ մինչեւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսը եւ Պոլսոյ պատ-

ըխարքը, հովանաւորած են Հ.Մ.Բ.Մ.ը, որովհետեւ բոլորս այն հաւատքն ունինք թէ անոր մէջ միայն կրնայ ուսանալ հայրենիքի անկեղծ եւ խոր սէրը, շնորհիւ այն սքանչելի հողիին, որ իր հիմնադիրներունն եղաւ, եւ որոնց բոլորը կը ճանչնամ՝ իբր զոհարեցող եւ հայրենասէր անձեր: Եւ այսօր, գիտեմ թէ Փարիզի մէջ՝ հաւաքւելով Սաքոյի եւ իր մարդիկ եղբայրներուն շուրջ՝ Հ.Մ.Բ.Մ.ը արդէն ինքզինքը կը նկատէ իր հայրենի հողին վրայ դործող կաշմակերպութիւն»:

ԳԻՆԵՉՈՆ

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ՆՈՐԱԿԱՉՄ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵ -
ՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅԻՉԻՆ Ի ՊԱՏԻՒ

23 Հոկտ. չորեքշաբթի երեկոյ Հ.Մ.Բ.Մ.ի Կեդր. Վարչութիւնը գինեձօն մը սարքեց 41, Rue St-Augustin, թէյասրահի մը մէջ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, ի պատիւ ընկեր Ս. Ալթունեանի, Հ.Մ.Բ.Մ.ի նորակազմ Պուշ տիւ Ռօնի մասնաճիւղի նախագահ եւ ներկայացուցիչ Մարտէյի արուարձաններու 13 նորակազմ մասնաճիւղերու: Հանդէսը ի ներկայութեան 50է աւելի անձերու, բացուեցաւ նախագահ Գ. Շահինեանի կողմէ որ հակիրճ բառերով հաւաքոյթին նշանակութիւնը բացատրելէ վերջ, օրուան հանդէսին վարիչ նշանակեց ընդհ. քարտուղար Ժպտունին, որ իր կարգին խօսք առնելով ըսաւ.— «Այսօր Հ.Մ.Բ.Մ.ի շէնքին վրայ նոր յարկ մը եւս բարձրացուցինք եւ այդ շինութեան ամենադիստոր ճարտարապետն է ընկեր Ս. Ալթունեան, որ ջանք չի խնայեց Հ.Մ.Բ.Մ.ի դրօշին տակ բերելու «Նորք» մարդական միութիւնը որպէս զօրաւոր կազմակերպութիւն մը, ինչպէս նաեւ Հայ Երիտասարդաց Միութեան 13 մարզական խումբերը: Սոյն իրողութիւնը մեզ երկու տեսակէտով կ'ուրախացնէ: Առաջինը հետեւեալն է: Ամէն անգամ որ Հ.Մ.Բ.Մ.ի կեդր. գրասենակը կը հասնի նամակ մը գրուած հին Հ.Մ.Բ.Մ.ական ընկերոջ մը կողմէ որ երկար լռութենէ մը վերջ կը

գիմէր մեզի միշտ միեւնոյն ողիով, մեր սիրելի Գառլօն խանդավառուած կը դռնէր, «ահա հիներէն մէկն ալ դառուեցաւ» ու մեզ բոլորս ալ կը խանդավառէր այդ բացազանջութեամբ: Արդ, ընկեր Ս. Ալթունեանը մեր մէջ ընդունելով ճիշդ միեւնոյն տպաւորութիւնը կրեցինք, որովհետեւ ընկերոջ զպացումները այնքան մօտ էին մերիններուն, իր բմբունումները այնքան վայել էին Հ.Մ.Բ.Մ.ականի մը որ մենք չէինք ուզեր հաւատալ թէ ան նոր կուզար մեր մէջ, այլ կը խորհէինք թէ ան հին ընկեր մըն էր որ երկար լռութենէ մը վերջ մէջտեղ կ'ըլլէր: Մեզի ուրախութիւն առթող երկրորդ կէտը հետեւեալն էր: Ընկեր Ալթունեան եւ իր ընկերները որոնց հայրենասիրական անկեղծ զգացումները ամէն կասկածէ վեր են, առանց ուրիշ պայմանի Հ.Մ.Բ.Մ.ի դրօշին տակ գալով պայացոյցը տուած եղան որ իր հիմնարկութենէն ի վեր Հ.Մ.Բ.Մ.ի ընդգրկած ուղղութիւնը եւ հետապնդած նպատակը ամենաճիշդն էր եւ միակ վայելը ամէն ճամարիտ հայրենասէր Հայու: Ու ստիկա հպարտութեամբ կը լեցնէ մեր սրտերը:

Իրաւ է թէ վերջերս քանի մը փոքրիկ ամպեր եկան մթազնել Հ.Մ.Բ.Մ.ի պայծառ երկինքը եւ առիթ մը տալ որ աջէն ձախէն յարձակումներ գործուին Հ.Մ.Բ.Մ.ի վրայ կասկածի տակ դնելու համար անոր հայրենասիրական բնոյթը, սակայն այդ յարձակումները անարդար էին: Հ.Մ.Բ.Մ.ը հսկայ ծառ մըն է գեղեցիկ պտուղներով լեցուն, եւ եթէ մերթ ընդ մերթ վնասակար միջատներ կուզան խոցել իր պտուղներէն մէկ քանին եւ որդեր դնել անոնց մէջ, ոչ ոք իրաւունք ունի ամբաստանելու որ ծառը փտած է եւ բոլոր պտուղները որդնոտած են: Որովհետեւ աշնան առաջին քամիին արդէն այդ մէկ քանի որդնոտ պտուղները կը թափին ու կը փճանան թողլով առողջ եւ ընտիր պտուղները միայն:

Բնական է տարիներու ընթացքին երբ ծառ մը կը տարածէ իր ճիւղերը, կը բազմանայ, անոր պէտք եղած խնամքը տանջու համար պարտիզպաններու թիւը ան-

բաւական կը դառնայ եւ պէտք կ'ըլլայ նոր պարտիզպաններ բերելու: Ահա այդ տեսակ պարտիզպան մըն է որ Հ.Մ.Ը.Մ. կը գտնէ յանձին ընկեր Ալթունեանի, որը վստահ ենք թէ իր ջանքերը չպիտի խնայէ որպէսզի Հ.Մ.Ը.Մ. -ի ծառէն հեռու պահենք վնասակար միջատները»:

Յետոյ հետզհետէ խօսք առին Երիտասարդաց Միութեան, Ռազմիկներու, Ազգ. Ընդհանուր Միութեան, Ներգաղթի Յան. նախուժի ներկայացուցիչները եւ ընկեր Ալթունեանի բարեկամներէն մէկ քանին, որոնք դովեստով խօսելէ վերջ ընկերոջ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. -ի մասին, յոյս յայտնեցին որ ընկեր Ալթունեան Հ.Մ.Ը.Մ. -ի շարքերուն մէջ շատ աւելի յարմար դետին պիտի գտնէր իր հայրենասէր աշխատանքներուն համար:

Մէջ ընդ մէջ, հայրենաշունչ եւ դեղձկական երգեր երգուեցան, անէկթոտներ պատմուեցան, և ի վերջոյ ընկեր Ալթունեան խօսք առնելով ըսաւ թէ ինք ինքզինքը անարժան կը նկատէր այդքան պատիւի, եւ թէ ինք ազգասիրական պարտականութիւնը միայն կատարած էր զբաղելով մարդիկ երիտասարդներով ու խոստացաւ աւելի մեծ եռանդով ու բացարձակ չէզոք ու մարդական ոգիով աշխատիլ ու ծառայել Հ.Մ.Ը.Մ. -ի դրօշին տակ: Գինեձօնը վերջ գտաւ ժամը տասնըմէկին, ներկաները մեկնեցան դռն եւ խանդավառ զգացումներով:

«ՆՈՐԲ»Ը ԿԸ ՄԻԱՆԱՅ Հ.Մ.Ը.Մ. -ի

Հ.Մ.Ը.Մ. -ի Առժամ. Կեդր. Վարչութիւնը, իր մէկուկէս տարուան գործունէութեան ընթացքին, գլխաւորաբար մրտահոգուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ. -ի Ֆրանսայի մէջ վերակազմութեամբն ու միանգամայն պատերազմէն առաջ թէ վերջը կազմուած մարդական այլազան խումբերու Հ.Մ.Ը.Մ. -ի միացման հարցովը:

Ուրախ ենք յայտնելու թէ իր կատարած աշխատանքները ապարդիւն չմնացին: Կեդրոնական Վարչութեան ձեռնարկներն

ու դիմումները այս ուղղութեամբ, լայն ու ջերմ ընդունելութիւն գտան ամէն կողմ, բոլորը բարունած ըլլալով որ նոյն նպատակի ճամբուն վրայ՝ այլանուն եւ ատով իսկ հակամարտ խումբերու գոյութիւնն ու գործունէութիւնը, բնականօրէն կը ստեղծեն խաչաձեւումի եւ խորթ-եղբայրութեան! միջոլորտ մը, ինչ որ եթէ չվտանգէ իսկ հասարակաց գործը, մեծապէս կը վնասէ անոր: Գաղթական հայ ժողովուրդին ներկայ պայմանները, երբ կը ձգտինք պահել մեր գոյութիւնը, տուելով օտար այլասերող հզօր ազդեցութիւններու, մինչև թոյլ տրուի մեզ վերջնապէս հաստատուիլ մեր հայրենական հողերուն վրայ, կը պահանջեն ճիշդեւ եւ զոհողութիւններու համադրում:

«Սփիւռք» որակուեցաւ գաղթական հայութիւնը: Բառը որքան ալ առարկայական ճշտութեամբ իր մէջ խտացնէ անբաղձալի իրականութիւնը, իրաւունք չի տար անշուշտ սփռելու, տարածելու, ցրուելու մեր ժողովուրդին ուժերը: Ընդհակառակն:

Հայ երիտասարդներն ու մարդիկները, որոնք ցարդ կը գործէին ուրիշ անուններու տակ՝ մարդական գետնի վրայ, խորապէս թափանցած են այս ճշմարտութեան ու մղուած անշուշտ՝ հայրենասիրական բարձր ու օրինակելի ոգիէ մը, չվարանեցան առանց որեւէ վերապահութեան, ընդառաջ երթալու մեր Առժամ. Կեդր. Վարչութեան հրաւերին՝ միանալու Հ.Մ.Ը.Մ. -ի եւ անոր դրօշին տակ ծառայելու հայ ժողովուրդին եւ անոր հեռուոր հայրենիքին:

Այսպէս է որ Սեպտեմբերի Գ. շաբթուան ընթացքին, մեր նախագահին Գ. Շահինեանի եւ քարտուղարին Ժպտունի Մարսէլ այցելութեան ընթացքին, «Նորք» մարդականը, իր քանի մը հարիւրեակ անդամներով եւ Հ. Ե. Միութեան չրջանի մարդական 10է աւելի խումբերը միացան Հ.Մ.Ը.Մ. -ի:

Կը յուսանք մօտ ատենէն նման խորխուսիչ յաջողութիւններ արձանագրել նաեւ Կեդր. Ֆրանսայի չրջանին մէջ:

Ի ՄԱՐՍԷՅԻ

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի Առժ. Կեղը. Վարչութեան երկու ներկայացուցիչներուն Մարսէյլ այցելութեան առթիւ ազգային շրջանակներու մէջ տեղի ունեցող եռուզեռը արտայայտելու համար խանդավառութիւն բառը շատ տկար կը մնայ:

Մանդավառութիւն հայ երիտասարդութեան մէջ, խանդավառութիւն հայ մարզիկներու մէջ, խանդավառութիւն զանազան միութեանց ներկայացուցիչներուն, ինչպէս նաև առհասարակ բոլոր ժողովուրդին մէջ:

Որովհետեւ ամէն ոք համոզուած էր թէ Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ներկայացուցիչները կուզային մասնաւոր առաքելութեամբ մը, հայութեան տարիներէ ի վեր երազած վսեմ մէկ նպատակը իրադործելու, այն է միութիւն հաստատելու բոլոր մարզիկներու միջեւ:

Հանդիպում մը տեղւոյն Հ.Մ.Բ.Մ.Ի վարիչներուն հետ, հանդիպում մը «Նորք» Մարզականի եւ Հ. Երիտ. Միութեան մարզական վարիչներու հետ, ցոյց տուին թէ մէկ էր բաղձանքը, մեծ էր բարիկամեցողութիւնը եւ նոյն դրօշին տակ աշխատելու տենչը կը վառէր բոլոր սրտերը: Ու եթէ այդ միացումը մինչեւ այսօր չէր եղած, պատճառն այն էր որ միջնորդող ազդակներ պակասած էին: Այդ պակասը լրացուած ըլլալով յանձին Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ներկայացուցիչներուն, երկարատեւ բանակցութիւններու հարկ չեղաւ որպէս զի «Նորք» Մարզականն ու Հ. Երիտ. Միութեան Մարսէյլի եւ արուարձաններու 12 մարզական խումբերը Հ.Մ.Բ.Մ. մկրտուին:

Գնահատութեան արժանի են Մարսէյլի Հ.Մ.Բ.Մ.Ի վարչութեան նախագահը, մեր հին ընկերներէն Եղը. Աթթարեան եւ իր ընկերները, որոնք անկեղծօրէն փափաքեցան սոյն միացումին, բայց առաւել ևս գովասանքի արժանի են «Նորք»ի եւ Հ. Երիտ. Միութեան ներկայացուցիչները, մասնաւորաբար Մարգիտ Ալթունեան իրենց անկեղծ ջանքերուն եւ միութեան անհրա-

ժեշտութեան մասին իրենց ցոյց տուած բարձր հասկացողութեան համար:

Եւ ահա տեղի ունեցաւ նորակազմ մասնաճիւղերու կողմէ Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ներկայացուցիչներուն ի պատիւ սարքուած դինեձօնը ճշմարիտ հայկական տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ:

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ներկայացուցիչները խօսք առնելով շեշտեցին օրուան կարևորութիւնը եւ պատմական հանգամանքը, քանի որ Հ.Մ.Բ.Մ. շարունակելով իր հիմնարկութեան օրերու ուղղութիւնը, կը հաւաքէր իր դրօշին տակ Հայ մարզիկ երիտասարդութիւնը, անոնց հետ ձեռք ձեռքի աշխատելու համար Հայրենիքի դադափարին շուրջ:

Պօսք առին նաև «Նորք»ի եւ Երիտ. Միութեան ներկայացուցիչները, յայտնելով թէ, քանի որ իրենց եւ Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ծրագիրները նոյն նպատակը կը հետապնդէին, այսինքն մարզել օտար երկիրներու մէջ հայ երիտասարդութիւնը Ֆիզիքս - պէս, եւ վառել անոնց սրտերուն մէջ Հայրենիքի հանդէպ սէրը, կը նախընտրէին Հ.Մ.Բ.Մ. անուան տակ դործել, եւ այսպէսով դործքով ցոյց տալ, միութեան եւ մէկ ճակատ կազմելու անհրաժեշտութիւնը հայութեան մէջ:

Հայրենաշունչ երգեր, արտասանութիւններ, ղուարթ պատմուածքներ, այնքան հաճելի մթնոլորտ մը ստեղծեցին որ ամէն ոք ցաւով բաժնուեցաւ սրահէն:

Նոյնքան ողբերիչ հաւաքոյթ մ'ալ վերապահուած էր յաջորդ օրուան:

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի Սկաուտ եւ Կայտերու Սէնթ Անի մասնաճիւղը հաւաքոյթ մը սարքած էր ի պատիւ հիւրերուն:

Մարսէյլի և շրջականերու Սկաուտ Աւագ խմբապետ Մ. Փափաղեանի անխոնջ ջանքերուն եւ իր երկու օգնական խմբապետներուն, Պերճի եւ Անդրանիկի գովելի աշխատանքներուն շնորհիւ օր ըստ օրէ սկաուտ շարժումը կը տարածուի այդ կարևոր դաղութիւն մէջ:

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ներկայացուցիչները սրտի մեծ յուզումով եւ խոնաւ աչքերով հետեւեցան Սկաուտ եւ Կայտերու եւ գիտակից ծնողքներու ստեղծած մտերմիկ շրջանա-

կին մէջ, փոքրիկներուն հայրենարազձերգերուն եւ արտասանութիւններուն: Ու խօսք առնելով շնորհակալութիւն յայտնեցին մեծերուն, եւ խրախուսիչ յորդորներ կարգացին փոքրերուն, որպէսզի անոնք սիրեն Հ.Մ.Բ.Մ.ը, եւ ճանչնան արժանիքը իրենց վարիչներուն, որովհետեւ անոնք հրաշք դորձած էին 18օրեայ բանակումի մը միջոցին հայերէն երգել եւ արտասանել սովորեցնելով, իրենց մայրենի լեզուին անձանօթ փոքրերու:

Մնողքներուն ուրախութիւնը անասման էր, եւ յաջորդարար իրենց ներկայացուցիչները արտայայտեցին յուզիչ խօսքերով Հ.Մ.Բ.Մ.ի հանդէպ իրենց երախտագիտութիւնը:

Ուրեմն վերսկսած է Հ.Մ.Բ.Մ.ի բեղուն առաքելութիւնը եւ չպիտի կանդ առնէ քանի օտար երկիւնքներու տակ ցիրուցան եւ բաժանուած երիտասարդութիւն մը գոյութիւն ունենայ:

● Հ.Մ.Բ.Մ.ի Կեդր. Վարչութիւնը 15 հազար Փրանքի նուիրատուութիւն մը ըրաւ Հ.Մ.Բ.Մ.ի սկուտական մասնաճիւղին: 500 Փրանք եւս նուիրեց Պ. Պաքըր-ճեան:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Հ.Մ.Բ.Մ.Բ. ՊՈՒԷՆՈՍ - ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ

ՊՈՒԷՆՈՍ - ԱՅՐԷՍԷՆ եղբ. Կ. Շահինեան հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզ Հ.Մ.Բ.Մ.ի կազմին ու գործունէութեան մասին:

— Հ.Մ.Բ.Մ.ը գաղութիւս մէջ կազմուած է 1928ին եւ մինչեւ օրս յարատեւ կը շարունակէ իր գործունէութիւնը: Մանաւանդ վերջին երկու տարիներու ընթացքին, լծուեցաւ տեղազին աշխատանքի, գլուխ հանելու համար իր սեփական մարդադաշտը, որ երեք հարիւր հազար քեսո պիտի արժէ (մօտ 75.000 տոլար): Մինչեւ այժմ պատրաստուած եւ յարգարուած են 3 թենիզի, 1 պասքէթպօլի, 1 վօլէյպօլի, 2 պօզայի (տեղական խաղ մը), ցատկելու, վազելու յատուկ խաղադաշտեր: Կը

մնայ ի գլուխ հանել Հօքէյի մարդադաշտինը եւ Հ.Մ.Բ.Մ.ի կեդրոնական շէնքը իր բոլոր յարմարութիւններով եւ լողաբանը վերջին նորաձեւութեամբ:

Մօտ ատենէն պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի մեծ հանդիսութեամբ, կաթ. պատուիրակ Գ. Արք. Սաչատուրեանի կողմէ, որ կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ Երեւան դացած ըլլալով, վերադարձին իր հետ բերած Հայաստանի հողն ու ծաղիկի սերմերը, բացման օրը պիտի խառնէ Հ.Մ.Բ.Մ.ի մարդադաշտի հողին ի նշան դաղութիւս անխախտ ու ջերմ հայրենասիրութեան:

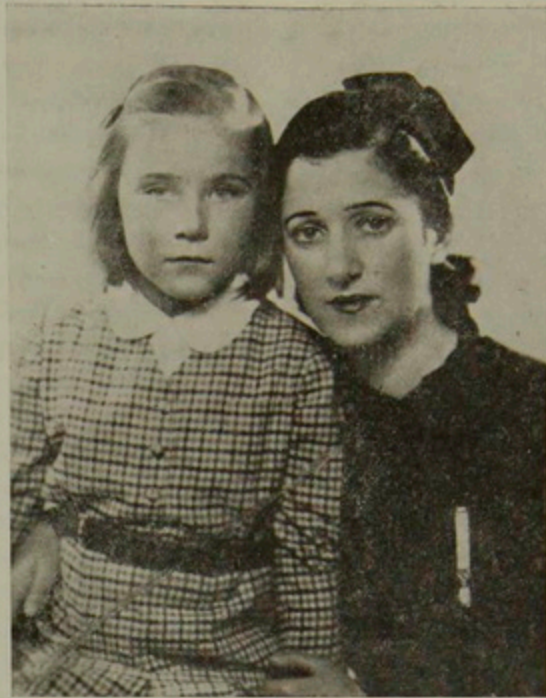
Բացման հանդիսութեանց կնքամայրութիւնը կը վիճակի Տիկին Մարթա Տիարպէքիրեանի, որ Հ.Մ.Բ.Մ.ի Վարչութեւս որոշումով եւ ընդհ. անդամական ժողովի վաւերացումով, արժանացած է «Հ.Մ.Բ.Մ.ի Մայր» տիտղոսին:

Տիկին Մարթա Տիարպէքիրեան, գաղութիւս մէջ մեծ համբաւ կը վայելէ իր ջերմ հայրենասիրութեամբ, բաղմաթիւ բարեգործութիւններով, Հայաստանի շինարարական ձեռնարկներուն ու մանաւանդ Ներդաղթի Փօստին բնծայած իր օժանդակութիւններով, Հ.Մ.Բ.Մ.ի մարդարանին համար նուիրած է մօտ 15.000 տոլար:

Վերջերս՝ Ֆլօրէսի (Պ. Այրէսի արուարձան) մէջ իր ծախքով շինուած եկեղեցիին օժման առթիւ, Կաթ. պատուիրակ Տ. Գ. Արք. Սաչատուրեան լանջախաչ նուիրեց ազնիւ Տիկնոջ:

Հ.Մ.Բ.Մ.ի տեղուոյս Վարչութիւնը կը բաղկանայ հետեւեալ անձնատուութիւններէն.— Նախագահ՝ Ա. Սարգիսեան, Ատենապետ՝ Թ. Պէօճէնեան, Ատենադպիրներ՝ Ա. Կիւզէլեան եւ Թ. Քէչիչեան, Գանձապահ՝ Ռ. Պէրկամալի. Խորհրդականներ՝ Էմպէքեան, Ա. Քէլչեան, Ա. Սարգիսեան, Պարսամեան, Ֆէրէճեան:

Մարմնակրթանքի հսկողութիւնը յանձնուած է յատուկ մարմնի մը որ կը կոչուի Մարմնակրթական Տնօրինութիւն՝ կազմուած հետեւեալներէն.— Տնօրէն՝ Կ. Շահինեան, Բ. Տնօրէն՝ Բ. Միրաքեան, Ա.

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԹԱ ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԵԱՆ
Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՄԱՅՐ

տենադպիր՝ Բ. Ներսէսեան, Ատենադպիր՝
Ի. Մօրլեան, Գանձապահ՝ Ս. Թիւֆէնքե-
ճեան եւ Վ. Շահինեան որդի:

Մարմնակրթական Տնօրինութիւնը իր
կողմէ կաշմած է յատուկ յանձնախումբ -
բեր:

Թէնիս — Յ. Թաշճեան, Բ. Մակալեան,
Ա. Ճենաղեան:

Պասէթ-պօլ — Գր. Թիւթիւնճեան, Մի-
նասեան:

Վօլէյ-պօլ — Թիւֆէնքեան, Ա. Ահա-
րոնեան, Զ. Խաչատուրեան:

Արլէթ-իզմ — Հ. Էմիրեան, Ա. Ահա-
րոնեան, Կ. Թօսունեան:

Կանանց բաժնի յանձնախումբ —

Տիկիներ՝ Մարի Կիւզէլեան, Մարի
Թաշճեան, Օրիորդներ՝ Նելլի Պէօճէնեան,
Էմմա Վարդապետեան, Ալեկրա Տիարպէ-
քիբեան, Շուշան Շահինեան:

Ներկայիս, մեծ աշխատանք կը տարուի
տեղուոյս ազգ. 14 վարժարաններուն մէջ
զարկ տալու մարմնակրթանքին եւ ուսու-
ցումը ղենելու ամուր հիմերու վրայ: Կր-

թական խորհուրդի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի վար-
չութեան կարգադրութեամբ, մեր Մար-
մնակրթական Տնօրինութիւնը ստանձնած
է մեր դպրոցականները մարզելու հոգը եւ
ամէն մէկ դպրոցի յատկացուցած է մար-
զիկներ: Այսպէս Վիժա Սօլտարիի Մես-
րոպեան վարժարան՝ մարզանքի ուսուցիչ՝
Վ. Շահինեան Որդի,— Նուելա Բոմբէժա՝
Սահակեան վարժարան՝ Բ. Ներսէսեան,
— Լանոս՝ Կիլիկեան - Լուսինեան վարժա-
րան՝ Ս. Թիւֆէնքեան, — Հայ Կեդրոն՝
Արսլանեան վարժ. Ս. Թիւֆէնքեան, —
Ֆլօրէս՝ Արծրունի վարժարան՝ Խ. Մար-
եան, — Ֆլօրեսթա՝ Կրթասիրաց՝ Գ. Տէր
Խաչատուրեան, — Լինքես՝ Նուպարեան
վարժարան՝ Հ. Թիւֆէնքեան, — Խաչիկ-
եան վարժարան՝ Վ. Պերպերեան, — Խրիմ-
եան վարժարան՝ Գ. Մարգարեան, — Վո-
լոբէս՝ Աղղ. վարժարան՝ Կղ. Թօսուն-
եան:

Մտադրութիւն կայ միջդպրոցական մր-
ցումներ կատարել Հ.Մ.Ը.Մ.ի սեփական
մարզադաշտին վրայ: Ունինք վօլէյ-պօլի

լաւ խումբ մը որ բազմաթիւ մըցումներու մասնակցած է յաջողութիւններ արձանագրելով: Նոյնը կրնանք հաւաստել թէնիսի մասին: Պասքէթ-պօլը կարող եւ ժբաջան ձեռքերու յանձնուած է: Չարկ կը տրուի Աթլէթիզմի: Մեծ պատրաստութիւն կը տեսնուի եւ ջանք կը թափուի պատուարեր ողիմպիական մը սարքելու համար:

Կ. ՇԱՀԻՆՅԱՆ

Պ. Այրէս

Հ.Մ.Ը.Մ.Ը ՍՈՒՐԻՈՅ Մէջ

Մուրիայէն ստացուած անձնակազմի մասին մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները այդ շրջանին մէջ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի գործունէութեան մասին:

Նամակագիրը՝ հայրենաւէր եւ առեջին օրերու Հ.Մ.Ը.Մ.ական մը, վերջերս Հ.Մ.Ը.Մ.ի շուրջ բարձրացող ազմուկին անդրադառնալով կը ներկայացնէ շատ լուրջ նկատողութիւններ ու խորհրդածութիւններ՝ որոնց կ'անդրադառնանք յառաջիկային:

...Մօտաւորապէս Հ.Մ.Ը.Մ.ի 24—25 մասնաճիւղեր եռանդաղին գործունէութեան մղուած՝ իրենց բաժինը կը բերեն մեր կազմակերպութեան զօրացման:

Երջաններ ունինք, ուր մեր անդամներուն մեծամասնութիւնը քրտախօս Հայեր են: Կան շրջաններ ուր Հ.Մ.Ը.Մ.ականներու մէկ մասը հայերէնէ զատ տարբեր լեզուներ կը խօսի. սակայն հայ են զգացումով եւ մտածումով. մանաւանդ խանդավառ Հ.Մ.Ը.Մ.ով եւ անոր ստեղծած շարժումով:

Ամէն տարի կը կազմակերպենք միջմասնաճիւղային Փութպօլի եւ ողիմպիական խաղերու հանդիպումներ: Առաջինը Հալէպի եւ Երկրորդը Պէյրութի մէջ: Սոյն ձեռնարկներուն կը մասնակցին մեր մասնաճիւղերուն մեծամասնութիւնը. կան մասնաճիւղեր որոնք, ի դին նիւթական մեծ զոհողութիւններու, չեն ուզեր զբերուիլ ա'յն վայելքէն որը կ'ուզեն ունենալ անպայման այս առիթներով, հոգ չէ

թէ երկու երբեմն ալ երեք օրուան յողնացիցի եւ սպառող ճամբորդութենէ մը յետոյ:

Հանդիպումներու վերջաւորութեան տեղի կ'ունենայ ընդհանուր տողանցք մը, եթէ կ'ուզես տեսակ մը ցուցադրութիւն, մասնակցութեամբ բոլոր մասնաճիւղերու սկաւառներուն, Փութպօլիստներուն, մարզիկներուն եւ արեւոյշներուն:

Չես կրնար երեւակայել 10—15.000ի հասնող երկսեռ բազմութեան մը խանդավառութիւնը, եւ խլացուցիչ ժխորը ի տես այս հոյակապ տեսարանին: Ամիսներ անդադար տուններու խօսակցութեան դըլ-խաւոր նիւթը կը կազմէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի միջմասնաճիւղային ձեռնարկները: Օրերով արձագանգ կը գտնեն անոնք օտար թէ հայ մամուլին սիւնակներուն մէջ:

Հայաստանի եւ հայութեան նկատմամբ մեր ուղղութիւնը եւ համոզումը նոյն է, ա'յն ինչ որ էր Հ.Մ.Ը.Մ.ի հիմնարկութեան թուականին: Արդէն Հ.Մ.Ը.Մ.ը սպրեցնողը եւ տարածողը միթէ այս ոգին չէ՞ եղած: Աւելի ճիշդը ըսելու համար անոր մղիչ ուժը:

Հայրենիքի եւ հայութեան սէրը արթնցնողը եւ արծարծողը դէթ մեր շրջաններու մէջ, մեր Միութիւնը եղաւ: Հայ երիտասարդին սրտին եւ մտքին առօրեայ սնունդը ասոնցմէ զատ ուրիշ բան չէ եղած 25 տարիներէ ի վեր:

Ժամանակին, դաղթականութենէ առաջ, իրենց ազդութիւնը կորսնցուցածներ եւ ուժացածներ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի շնորհիւ, հայ կոչուելու հպարտանքը ունեցան: Քիչ մը առաջ երթալով, պիտի ըսեմ առանց չափաշանցութեան թէ, տեղացի ժողովուրդը որ, Հայը իբր դաղթական ճանչցած արհամարհուած տարր մը կը նկատէր, սկսաւ, միջազգային գետնի վրայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի արձանագրած անվիճելի նուաճումներուն շնորհիւ, տեսակ մը յարգանք տածել ու արժէք ընծայել անոր: Ներկայիս մեր դէմ տարուած անիրաւ պայքարին հեղինակներն ալ մէջը ըլլալով, հայ ժողովուրդը բազմաթիւ առիթներով, հպարտացաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի երիտասարդութեան յաղթանակներուն ի տես: Քանի՞ քանի՞ ան-

դամներ, այս երկիրներու օտար եւ տեղացի հասարակութիւնը մեզ չի ծափահարեց ու չհպարտացաւ երբ, ըլլայ Սուրբոյ թէ Լիբանանի ազգային պատիւը եւ արժանապատուութիւնը Հ. Մ. Ը. Մ. ը կը պաշտպանէր: Դեռ քանի օրեր առաջ, Սուրբոյ Հանրապետութեան նախագահը իր Հալէպ այցին, իրեն ի պատիւ տեղի ունեցած տողանցքին առթիւ, որուն կազմակերպութիւնը Հ. Մ. Ը. Մ. ի վստահեցած էր, չզննահատեց ու չի ծափահարեց մեր տղաքը, յայտարարելով թէ «Դուք այս երկիրին ծաղիկն էք, դուք մեր ապագայ սերունդին կորիզն էք»:

«Նոյնիմաստ արտայայտութիւններ չընայուեցան նաեւ Յունիսին, Լիբանանի պետական անձնաւորութեանց եւ Հանրապետութեան նախագահին կողմէ մեր միջմասնաճիւղային ողիմպիականի առիթով: Տեղացի երիտասարդ մը, ամերիկեան համալսարանէն շրջանաւարտ, որ իրր դատաւոր նշանակուած էր միջմասնաճիւղային ողիմպիականին, հետեւեալ օր կը յայտարարէր մեզի թէ, տեղացիները դեռ 25 տարուան աշխատանքի կը կարօտին իրենց երիտասարդութիւնը մեր այսօրուանին աստիճանին հասցնելու համար»:

ՍԷՐԺ - ԿԱՐԷՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՆՈՅԵԱՆ

Սեպտ. 15ին, կիրակի կէսօրէն ետք, Քուրպըլուայի Սէնի աւազանին մէջ, տեղի ունեցաւ թիաւարումի ախոյեանու թեան 76րդ մրցումը, որ կերպով մը միջազգային դոյն ստացած էր շնորհիւ մասնակցողներուն: Ֆրանսայի կողմէ ժան Սէֆէրիատիս, Իտալիոյ կողմէ Սէրժ-Կարէն Տէր Ստեփանեան, Անգլիոյ կողմէ Պըրնէլ եւ Հոլանտայի կողմէ Նէօյմէլէր:

Առաջնութիւնը խլեց Ֆրանսայի ախոյեանը՝ Սէֆէրիատիս, ծագումով յոյն, երկրորդը՝ Տէր Ստեփանեան, որ Ֆրանսական թերթերու իսկ խոստովանութեամբ, մեծ յաջողութիւն մը ապահոված եղաւ այս կերպով՝ հակառակ իր վերա-

ՍԷՐԺ ԿԱՐԷՆ ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ւոր ձախ բազուկին:

Ստեփանեան ձախ բազուկէն կը տառապի, ինքնաշարժի արկածի մը ենթարկուած ըլլալով:

Սերժ Տէր Ստեփանեան զուակն է նախկին պատուիրակութեան անդամներէն բժիշկ Նշան Տէր Ստեփանեանի եւ Փարիզի իրաւարանական վարժարանի առաջին շրջանաւարտ Հայուհիին՝ Պէաթրիս Երէցեանի: Ծնած է 1922ին՝ Թորինոյի մէջ (Իտալիա), ուր այժմ կը հետեւի բժշկական վարժարանի դասընթացքին, զոր կ'աւարտէ յառաջիկայ շրջանին: Առաջնորդութեամբ իր հօրը, որ ցարդ անդամ կը մընայ Թորինոյի «Արմիտա» աղումբին, Տէր Ստեփանեան փոքր հասակէն մեծ վարժութիւն ձեռք ձգած է թիաւարումի սփորին մէջ եւ վեց տարիէ ի վեր Իտալիոյ նոյն ճիւղի անվիճելի եւ անմրցելի ախոյեանը եղած:

1941ին, Լուկանոյի մէջ շահած է առաջնութիւնը՝ անկէջ ասդին, զանազան մրցումներու ընթացքին՝ խլած է 26 յաղթանակի բաժակներ, Միլանոյի, Բատովայի, Թորինոյի, Թրիէսթէյի մէջ, ինչպէս նաև՝ Զուիցերիոյ մէջ՝ ուրկէ քանիցս

հրաւէրներ ստացած է եւ ուր մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ մարզական շրջանակներու մէջ: Բաղմաթիւ մրցումներու մասնակցած է նաև Ֆրանսայի մէջ, Ռոման, Էվիան, Էքս-լէ-Պէն, եւ այլն:

Բարիդի մրցման մէջ, մնաց Սէֆէրիտեսի ամենէն վտանգաւոր հակառակորդը. պիտի կրնար դիւրաւ տանիլ յաղթանակը, եթէ ձախ թեւէն նեղութիւն չզղար: Հակառակ ատոր, իր թեքնիքի ճկունութամբ, պատուարեր աստիճան մը ապահովեց:

Ստեփանեան, արժանի դաւակը իր հօրը, իսկական, անշահախնդիր մարդիկ մըն է, եւ երբեք չէ մտածած իր միջազգային յաջողութիւնները օգտագործել շահադիտական նկատումներով:

Յառաջիկայ դարեան, հաւանաբար հրաւիրուի Անգլիա, ուր յուսալի է որ ապահովէ առաջնութիւնը:

Սաքօ Համբարձումեան կոտրեց միջազգային մրցանիշ մը ձախ ձեռքով 96 քիլօ վերցնելով:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՅԱՆԻՇՆԵՐ

Ծանրութիւն վերցնելու միջազգային ախոյեանական մրցումները տեղի ունեցան հոկտ. 19ի շաբաթ երեկոյ, Բալէ տը Շայօի մէջ: Սկսելով ժամը 14.30ին, տեւեցին մինչև առաւօտեան ժամը 3:

Ազդերու մէջ առաջնութիւնը շահողները եղան Ս. Միւթիւնը, յետոյ Մ. Նահանդները:

Սովետական աթլէթները, որոնք այժմ մաս կը կազմեն միջազգային Ֆէտէրասիօնին, իրենց ամբողջական կեցուածքով զարմացուցին բոլոր ախօռէ հասկցողները: Խորհրդային մարզիկներու հանդէս դալը արդարեւ ամենամեծ վայելքը եղաւ ներկաներուն: Անոնք ապահովեցին բաղմաթիւ յաջողութիւններ, առանց հաշուելու համբաւաւոր նովաքը որ կէս-ժանրներու դասին մէջ համաշխարհային մրցանիշը կոտրեց 17 ու կէս քիլոյիտարբերութեամբ, վերցնելով 140 քիլօ:

Ծանր կշիռներու շաբէին մէջ՝ կը մաս-

«ԳՍՅԼԻԿԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ»

Հրատ. «Նուպար» հայ հետազոտիչներու, Գահիրէ, պատրաստուած՝ Թումիկ Աէտէֆնեանի կողմէ:

Փոքր ծաւալով այս գրքոյկը, կոչուած է մեծ ծառայութիւն մատուցանելու հայ սկսող պատահիներուն, որոնք հոն պիտի դռնեն սկսողական անհրաժեշտ ծանօթութիւններ:

Հակառակ որ սկսողողմը մեր մէջ տարիներու պատմութիւն ունի արդէն, տակաւին հայ սկսողը ի ձեռին չէ ունեցած իր արժանի ուղեցոյցը: Ինչ որ հրատարակուած է շարաթաթերթերու մէջ, կըրնանք անհետ կորսուած նկատել:

Անչուշտ, գաղթականի անկայուն կեանքը, հրատարակութեան մը կապուած նիւթական դժուարութիւնները, ու թերեւս նաեւ, նման ձեռնարկի մը համար, ընդունակ տարբերու պակասը, իրենց դերն ունին:

Բայց, սկսողական շարժման կենսական կարեւորութիւնը պէտք է որ ի վերջոյ յաղթահարէր ամէն դժուարութեանց, հայ պատանին օժտելու համար այս ուղեցոյցով:

Թումիկ Աէտէֆնեանի գրքոյկը շատ յաջող եւ օգտակար փորձ մըն է: Կարժէ որ ամէն մէկ սկսող իր ձեռքն ունենայ օրինակ մը:

նակցէր նաեւ հայազգի Սաքո Համբարձումեան, բայց թէ՛ իր մարմնի ծանրութիւնը եւ թէ՛ անցեալ տարի ունեցած արկածը թոյլ չտուին իրեն տալու իր ամբողջ կարելին: Բուալուրի մէջ առաջնութիւնը շահեցաւ Տէվիս (Ամբրիկա) իսկ Բ. Գուցէնդօ (Ս. Միութիւն):

Կէտերու առաւելութեան կարգով աղկերը դասաւորուեցան հետեւեալ կերպով.

- 1) Ս. Միութիւն (24 կէտ), 2) Մ. Նահանգներ (21 ուկէս կէտ), 3) Եգիպտոս (18 կէտ), 4) Ծուէտ (7 կէտ), 5) Յրանսա (2 ուկէս կէտ), 6) Տանըմարքա (2 կէտ), 7) Անդլիա (1 կէտ):

Վարդան Եղիշէեանի անունը կապուած է Աստուածարեւել Քաղաք հատորին, որ 1939ին լոյս տեսաւ, վերջին պատերազմէն առաջ, եւ այդ իսկ պատճառով գրեթէ անծանօթ մնաց:

1915—1918ի մեծ պատերազմէն յետոյ, երբ մեր քաղաքները աւերակներու վերածուեցան,— աւերակներ բարոյական ու իմացական, ժողովրդական բարքերու կորուստն ու մոռացումը նկատի առնելով,— տեսակ մը փափաք արթնցաւ վերապրող մտաւորականներուն մէջ, փրկելու ինչ որ մնացած էր մեր քաղաքներէն: Ատափազարն ալ ունեցաւ իր հեղինակը, յանձին Վարդան Եղիշէեանի: Եւ ահաւասիկ, Աստուածարեւել քաղաքին հեղինակը լոյս կ'ընծայէ նոր հատոր մը, Խառնարան խորագրին տակ: Առաջինը նշխարներ կը պարունակէր, բարքերու հետ մեղի կը բերէր, մարդոց նկարագիրէն ու ապրելա-կերպէն նշխարներ, որոնք հետզհետէ կորսուելու վտանգին ենթակայ են:

Վ. Եղիշէեանի նոր գիրքը, Խառնարան, ճշմարտասօք ծիծաղներ կը պարունակէ. ուրեմն ճշմարտութիւնները կը վարպուրէ ծիծաղներով, աւելի տանելի դարձնելու համար զանոնք: Արդէն այս հեղինակին գրիչը, իր առաջին ու նոր գիրքերուն մէջ, նուրբ, հազիւ զգալի երգիծանքի մը մէջ թաթխուած է: Բայց ասիկա պատճառ մը չէ, որ հեւիհեւ չհետեւինք իր պատմուածքներուն ու նկարագրական էջերուն, որոնք Ատափազարի երէկուան կեանքը կը պատմեն մեղի, յիշատակներու ձեւով:

Ընթերցողներուն քաջալերանքէն կախում խօսքերէն կ'իմանանք որ հեղինակը երրորդ հատոր մըն ալ ունի, արդէն պատրաստ, Համոզումներու Քառուղիէն խորագրով, հատոր՝ որմէ իբրեւ նախահաշակ, քանի մը հատուած դրուած է արդէն Խառնարանին մէջ:

Սահուն եւ կենդանի լեզուով գրի առնուած այս էջերը վկայութիւններ են քաղաքի մը երէկուան կեանքէն, այսօր մոռցուած եւ իր հայկական դիմագիծը կորսնցուցած:

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի ԾՐԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Ե Ր Կ Ո Ւ Խ Ո Ս Ք (*)

Հ.Մ.Ը.Մ. հիմնուած է համաշխարհային պատերազմի զինադադարին յաջորդօրն իսկ, 1918 Նոյեմբերին Կ.Պոլսոյ մէջ:

Հիմնադիրները նպատակ ունեցած են ի մի ձուլել նախկին բոլոր մարզական աղումքները եւ միակ ծրագրով ընդ առաջ երթալ ազգային վերականգնումի գործին, միեւնոյն ատեն՝ շարժումը տարածելով ամբողջ հայութեան մէջ:

Մարզականին հետ ձեռք առնուած է նաեւ Սկսուտական շարժումը՝ որ նոր է աշխարհի համար, զոր մտադրած են տարածել հայութեան բոլոր հատուածներու եւ խաւերու պատկանող պատանիներուն մէջ:

Հոս չենք ուզեր պատմականը ընել գործին, միայն կ'ուզենք շեշտել որ՝ Միութիւնը իր վրայ առած է բաւական ծանր եւ պատասխանատու դեր մը՝ որուն յաջողութեան համար ոչ մէկ զոհողութիւն չպիտի խնայէ, հաւատացած ըլլալով որ՝ իր ԳՈՐԾԸ՝ ազգային Ֆիզիքական-բարոյական տեսակէտով՝ ամենակենսական եւ հիմնական ձեռնարկներէն է:

19 Յունիս 1921 Կ. Պոլիս

Հ. Մ. Ը. Մ.

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր - Կ Ա Ն Ո Ն Ա Գ Ի Ր

Հ . Մ . Ը . Մ . Ի

(Հայ Մարմնակրթական Ընդհ. Միութիւն)

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

Յօդ. 1.— Հ.Մ.Ը.Մ. ի նպատակն է Ֆիզիքական առողջ դաստիարակութիւն մը տալով պատանիին, սատարել ցեղին բարոյական եւ իմացական բարձրացման: Սովորեցնել անոր՝ ըլլալ չարքաչ եւ ժուժկալ, կարգապահ եւ օրինապահ, արթուն, արագ եւ ճիշդ դատող, ձեռներէց, կորովի, արի, հայրենասէր, զարգացնելով անհատին մէջ պարտականութեան, պատաս-

խանատուութեան եւ պատուի զգացումներ, համերաշխութեան եւ փոխադարձ օգնութեան ոգի:

Մ Ի Զ Ո Յ Ն Ե Ր

Յօդ. 2. — Հ.Մ.Ը.Մ. ը իր նպատակը իրագործելու համար ի գործ կը դնէ հետեւեալ միջոցները.—

Ա. Սկսուտական կրթութիւն՝ կազմելով՝ սկսուտներու եւ կայտերու խումբեր, իրենց յարակից դասերով (դայլուկներ, կրէցներ եւ այլն):

Բ. Շուէտական մարզանք, իր նորագոյն մէթոտներով:

Գ. Արիւթիք եւ դաշտային խաղեր (փութպոլ, Պասգէտպոլ, Թէնիս եւ այլն Որսարդական արշաւներ, Ծովային մարզանքներ եւ այլն):

Դ. Դասախօսութիւններ

Ե. Հրատարակութիւն հանդէսներու, զրբոյկներու, զիրքերու միութեան նպատակին հետ սերտ առնչութիւն ունեցող նիւթերու վրայ:

Զ. Մտենադարաններ՝ օժտուած միութեան առաջադրած նպատակին իրագործման ծառայող զիրքերով:

Է. Հաւաքաւայրեր եւ մարզարաններ:

Ա Ն Դ Ա Մ Ա Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Յօդ. 3.— Հ.Մ.Ը.Մ. ի կրնայ անդամակցիլ եօթը տարեկանը լրացնող ամէն հայ:

Յօդ. 4. — Միութեան անդամակցիլ փ ա փ ա ք ո ղ մը պարտի դիմել իր մասնաճիւղին, ստորագրելով «Անդամակցութեան առաջարկ մը. մասնաճիւղային

(*) Ծանօթ.— Սոյն ծրագիրը որսէ մաս մը կուտանք այստեղ, վաւերացուած է Հ.Մ.Ը.Մ. ի Պատգմ. ընդհ. ժողովէն, Պոլսոյ մէջ, 1921ին: Սոյն ծրագիրն է որ վերաքննութեան պիտի ենթարկուի, Հ.Մ.Ը.Մ. ի յառաջիկայ Պատգմ. Ընդհ. ժողովին մէջ, համաձայն Սփիւռքի մէջ ստեղծուած նոր պայմաններուն:

վարչութիւնը պարտաւոր է մինչեւ 15 օր յայտնել իր որոշումը: Ընդունուած անդամի մը դէմ՝ կեդրոնական վարչութեան կողմէ ըլլալիք ունի դիտողութիւն եւ որոշում պէտք է նկատի առնուի եւ տառապէս դործադրուի մասնաճիւղային վարչութեան կողմէ:

Յօդ. 5.— Կեդրոնական վարչութիւնը անդամի մը մասին ունի առարկութիւն չունենալու պարագային կը զրկէ «Ինքնութեան Տոմս»ը:

Յօդ. 6.— Միութեան անդամները կ'ըլլաւ:

Ա. Գործօն.

Բ. Համակիր:

Յօդ. 7.— Գործօն կը նկատուին Եօրը տարեկանէն սկսեալ մինչեւ քսան տարեկանը լրացնողները:

Յօդ. 8.— Եօրէն տասներկու տարեկանները պարտին հետեւիլ սկաուտական նախապատրաստական ճիւղին:

Յօդ. 9.— Տասներկու տարեկանէն մինչեւ տասնըվեց տարեկան պարտաւոր են մնալ սկաուտական շարքերու մէջ:

Յօդ. 10.— Տասնըվեց տարեկանը լրացնելէ վերջ, միութեան անդամակցողները սկաուտական շարքերուն մէջ չեն ընդունուիր, եւ սակայն պարտաւոր են մինչեւ քսան տարեկանը լրացնելը, հետեւիլ ունի մարդական ճիւղի:

Յօդ. 11.— Համակիր կը նկատուին քսան տարեկանէն վեր եղողները. իսկ անոնք որ, ունի կերպով կը շարունակեն աշխատիլ մասնաճիւղերու ներքին կեանքին մէջ, եւ կը պահեն «գործօն»ի հանդամանքը:

ԲԱՐԵՐԱՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ԱՆԴԱՄՆԵՐ

Յօդ. 12.— «Բարերար» անդամ կը հրահակուին անդամ կամ ոչ անդամ այն անհատները, որոնք նիւթական կարելոր նուիրատուութիւն մը կ'ընեն միութեան:

Յօդ. 13.— «Պատուակալ անդամ» կը հռչակուին անդամ կամ ոչ անդամ այն անհատները, որոնք գնահատելի ծառայութիւն մը կը մատուցանեն միութեան:

Յօդ. 14.— Բարերար կամ Պատուակալ հռչակուելու առաջարկ մը պէտք է դայ

Մասնաճիւղային վարչութեան մը կողմէ, որմէ վերջ Երջանային վարչութիւնը հաւանութիւն տալու պարագային, կը տեղեկացնէ Կեդրոնական վարչութեան, ըստանալու համար հռչակուածի պաշտօնաթուղթը:

Յօդ. 15.— Կեդրոնական վարչութիւնը կրնայ ինքն ալ իր յարմար դատած մէկ անձը, ուղղակի բարերար կամ պատուակալ անդամ հռչակել:

Մ Ա Ս Ն Ա Ճ Ի Ի Ղ Ե Ր

Յօդ. 16.— Մասնաճիւղի մը կազմութեան համար անհրաժեշտ են աւելուաղն քսան հոգի:

Յօդ. 17.— Նուազագոյն ուրքը հոգի կրնան դիմել իրենց մօտ եղող շրջանի վարչութեան եւ անոր կողմէ ցոյց տրուելիք մասնաճիւղի մը հետ կապ հաստատել: Այս ուրքը հոգիները իրենց մէջէն կ'ընտրեն Երեք հոգիէ բաղկացած «Առժամեայ վարչութիւն» մը, որ ինքնազուխ չէ, այլ իր պատկանած Մասնաճիւղային վարչութեան հրահանգներով կը ղեկավարուի, մինչեւ որ անդամներու թիւը հասնի քսանի, որմէ յետոյ իր առանձին վարչութիւն կը վաւերացուի եթէ յարմար տեսնուի:

Յօդ. 18.— Մասնաճիւղերը ունին Երկու ժողով:

Ա. Մասնաճիւղային Ընդհանուր Ժողով:

Բ. Մասնաճիւղային վարչական Ժողով:

ՄԱՍՆԱՃԻՂԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ

Յօդ. 19.— Մասնաճիւղային ընդհանուր ժողովներու կը մասնակցին բոլոր անդամները, բացի պատուակալ, բարերար եւ տասներկու տարեկանը չի լրացնող անդամներէ:

Յօդ. 20.— Տասներկուէն տասներկու տարեկանները կը մասնակցին ընդհ. ժողովներու, առանց բուլի իրաւունքի:

Յօ. 21.— Եօրէն տասներկու տարեկանները իրենց առաջարկները կամ դիտողութիւնները կը ներկայացնեն Ընդհանուր Ժողովին իրենց խմբագետին, փոխ խմբագետին կամ խմբակի առաջնորդներու ներկայացուցիչին միջոցաւ:

Յօդ. 22.— Մասնաճիւղային Ընդհ. Ժո-

դովը կը ղեկավարուի առժամեայ ղիւանով մը :

Յօդ. 23.— Մասնաճիւղային Ընդհ. Ժողովին պաշտօնն է, լսել Վարչութեանց համարատուութիւնը եւ հաշուետուութիւնը, ընտրել Ծրջանային Ընդհ. Ժողովին համար պատգամաւորներ :

Յօդ. 24.— Մասնաճիւղային Ընդհ. Ժողովները կը զուգարուին տարին մէկ անգամ. բացառիկ ժողովներ կրնան ըլլալ,

Ա. Երբ Մասնաճիւղային Վարչութիւնը հարկ տեսնէ :

Բ. Երբ քուէի իրաւունք ունեցող անդամներու մէկ երրորդը դրաւոր պատճառաւորութեամբ մը պահանջէ :

Յօդ. 25.— Մասնաճիւղային Ընդհ. Ժողովներու ներկայ եղողներու ո եւ է թիւ մեծամասնութիւն կը նկատուի, պայմանաւ որ գումարումէն առնուազն երեք օր առաջ հրաւէր ըլլայ տեղական թերթերու միջոցաւ, եթէ կան, եւ կամ մասնաւոր նամակով :

ՄԱՆԱՃԻՒԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 26.— Վարչութիւնը կը բաղկանայ եօքը հոգիէ, որոնք կ'ըլլան էտեմապետ, ստեմադպիր, գանձապետ, համարակալ, գոյքապահ, (ասոնք կը կոչուին վարչական անդամներ), սկաուտ եւ շուէտականի խմբապետ, (սքիւթիքի եւ ֆուքսի խմբապետ (ասոնք կը կոչուին մարզական անդամներ) :

ԾԱՆՕԹ. — Մասնաճիւղերու վարչութեան ընտրելի անդամները, պէտք է 18 տարեկանը լրացուցած ըլլան :

Յօդ. 27.— Վարչութեան մը վարչական անդամներէն մէկ կամ երկուքին հրաժարման պարագային, տեղը նորեր կ'առնուին Ընդհանուր Ժողովին մէջ վարչութեան ընտրութեան առթիւ առաւելագոյն քուէ չահողներէն : Իսկ մեծամասնութեան հրաժարելու պարագային նոր ընտրութիւն կը կատարուի :

Յօդ. 28.— Վարչութիւնը կը պաշտօնավարէ միայն մէկ տարի :

Յօդ. 29.— Վարչութիւնը ընտրուելէ վերջ կը վաւերացուի Ծրջանի Վարչութեանէն :

Յօդ. 30.— Եթէ Մասնաճիւղի մը մէջ

գտնուին մէկէ աւելի սկաուտական խումբեր եւ անոնց վարիչները ունենան հաւասար աստիճաններ, անոնք կ'ընտրեն լիազօր աւագ վարիչ մը որ պէտք է մաս կազմէ վարչութեան իր սկաուտ եւ շուէտականի խմբապետ :

Յօդ. 31.— Մասնաճիւղային Վարչութիւնները պարտաւոր են ամէն ամսոյ վերջ իրենց տեղեկագիրը զրկել Ծրջանի վարչութեան :

Յօդ. 32.— Մասնաճիւղային Վարչութիւնները պէտք է ջանան Հ.Մ.Ը.Մ.ի առաջադրած նպատակը իրագործելու համար ցոյց տրուած միջոցները հաւասարապէս գործադրել :

ԾԱՆՕԹ. — Կեդրոնական վարչութեան, Կեդրոնի Յանձնախումբերու եւ Երջանային վարչութեան անդամները՝ Մասնաճիւղերու մէջ պատասխանատու պաշտօն չեն կրնար ստանձնել :

Շ Ր Զ Ա Ն Ն Ե Ր

Յօդ. 33.— Երբ երկրի մը կամ քաղաքի մը մէջ մէկէ աւելի Մասնաճիւղեր զբտնուին, Կեդրոնական Վարչութիւնը կրնայ անոնցմէ կազմել Ծրջան մը :

Յօդ. 34.— Ծրջան մը կ'ունենայ երկու ժողով .

- Ա. Ծրջանային Ընդհ. Ժողով .
- Բ. Ծրջանային Վարչական Ժողով :

Շ Ր Զ Ա Ն Ա Յ Ի Ն Ը Ն Ի Հ . Ժ Ո Ղ Ո Վ

Յօդ. 35.— Ծրջանային Ընդհ. Ժողովը կը զուգարուի տարին մէկ անգամ, Յունուար ամսոյ մէջ, չրջանը կազմող Մասնաճիւղերու Ընդհ. Ժողովներու կողմէ ընտրուած պատգամաւորներով :

Յօդ. 36.— Ծրջանային Ընդհ. Ժողովի տեղը, օրը եւ ժամը կը ծանուցուի Ծրջանային Վարչութեան կողմէ՝ զմարումէն ամիս մը առաջ : Ծրջանի մը կազմութեան յաջորդող առաջին Ծրջանային Ընդհ. Ժողովին հրաւէրը կ'ըլլայ Կեդրոն. Վարչութեան կողմէ :

Յօդ. 37.— Բացառիկ Ծրջանային Ընդհ. Ժողովներ կը զուգարուին եթէ այդ շրջանը կազմող Մասնաճիւղերու պատգամաւորներու մէկ երրորդը պահանջէ :

Յօդ. 38.— Մասնաճիւղերը փրենց պատ-

զամաւորները կ'ընտրեն հետեւեալ հիման վրայ.—

Ա. Նուազազոյն Բաան անդամի համար մէկ պատգամաւոր:

Բ. Քաանէն վեր իւրաքանչիւր յիսուսի անդամի համար մէկ պատգամաւոր:

Յօդ. 39. — Մասնաճիւղերը կրնան իրենց պատգամաւորները ընտրել ուրիշ Մասնաճիւղերու պատկանող անդամներէն ալ:

Յօդ. 40.— Երջանային Ընդհ. Ժողովի պաշտօնն է.

Ա. Քննել իրեն ենթակայ Մասնաճիւղերու տարեկան գործունէութեանց տեղեկագիրները՝ զորս պատգամաւորները պարտին ներկայացնել:

Բ. Ընտրել Երջանային Վարչութիւնը.

Գ. Ընտրել Ընդհ. Պատգամաւորական Ժողովին համար պատգամաւորներ:

Յօդ. 41. — Երջանային Ընդհ. Ժողովները իրենց պատգամաւորները կ'ընտրեն հետեւեալ հիման վրայ.—

Մէկէն մինչեւ եօթը պատգամաւոր ունեցող շրջանները մէկ պատգամաւոր, իսկ անկէ վեր՝ իւրաքանչիւր հինգ պատգամաւորի փոխարէն մէկ պատգամաւոր:

Օրինակ, Երջանային Ընդհ. Ժողովին մէջ 17 պատգամաւոր ունեցող շրջան մը կ'ընտրէ 3 պատգամաւոր Ընդհ. Պատգամաւորական Ժողովին համար:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 42. — Երջանային Վարչութեան պաշտօնը կը տեւէ մէկ տարի:

Յօդ. 43. — Երջանային Վարչութիւնը կը բաղկանայ 7 հոգիէ, որոնց Երկուքը կ'ըլլան մարդական և սկաուտ մասնազէտներ: Ասոնք կը մասնակցին 45րդ յօդուածի համաձայն կազմելի յանձնախումբերու:

Յօդ. 44. — Երջանային Վարչութիւնը կրնայ, եթէ պէտք տեսնէ, կազմել յանձնախումբեր՝ սկաուտական և դաշտային խաղերու համար:

Յօդ. 45. — Երջանային Վարչութիւնը ամէն ամիս իր իսկ գործունէութեան մէկ տեղեկագիրը, ինչպէս նաեւ 32րդ յօդուածի համաձայն իրեն ենթակայ մասնաճիւղային վարչութիւններէ զալիք ամսական

տեղեկագիրներու մէկ ամփոփումը կը զբ-կէ Կեդրոնական Վարչութեան:

Յօդ. 46. — Երջանային Վարչութիւնը կրնայ նշանակել քննիչներ, Երջանին վերաբերեալ գործերու մասին ամէն տեսակի քննութիւն կատարելու պաշտօնով:

Քննիչները կրնան մասնակցիլ, խորհրդակցական ձայնով, մասնաճիւղային ընդհանուր Ժողովներու:

Յօդ. 47.— Երջանի մը մաս չկազմող Մասնաճիւղերը ուղղակի Կեդր. Վարչութեան հետ կապ կը պահեն եւ անոր պատասխանատու են:

ՎԵՐԻՆ ԵՐԿՈՒ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Յօդ. 48. — Հ.Մ.Ը.Մ.ի վերին երկու Ժողովներն են.

Ա. Ընդհ. Պատգամաւորական Ժողով:

Բ. Կեդրոնական Վարչական Ժողով:

Յօդ. 49.— Ընդհ. Պատգմ. Ժողովը կը գումարուի երեք տարին անգամ մը, Երջանային Ընդհ. Ժողովներու կողմէ ընտրուած պատգամաւորներով. յարմարագոյն վայր մը կ'որոշուի Կեդր. Վարչութեան կողմէ:

Յօդ. 50. — Ընդհ. Պատգմ. Ժողովի պաշտօնն է.

Ա. Քննել շրջաններէ եկած տեղեկագիրները:

Բ. Ընտրել Կեդր. Վարչական Ժողովը:

Գ. Որոշել Միութեան ընդհանուր ուղեգիծը:

Դ. Քննել և վաւերացնել, ի հարկին, Միութեան ընդհ. Ելմտացոյցը:

Ե. Ընտրել մնայուն հաշուեքննիչ մարմին մը երեք հոգիէ բաղկացեալ:

Յօդ. 51. — Բացառիկ Ընդհ. Պատգմ. Ժողովներ կրնան գումարուիլ.

Ա. Եթէ Կեդր. Վարչ. Ժողովը պէտք տեսնէ:

Բ. Եւ կամ պատգամաւորներու մէկ երրորդը պահանջէ:

Յօդ. 52. — Ընդհ. Պատգմ. Ժողովոյ անդամներու պաշտօնը կը տեւէ երեք տարի:

ԿԵՂՐ. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Յօդ. 53.— Կեդր. Վարչական Ժողովը կ'ընտրուի Ընդհ. Պատգմ. Ժողովէն եւ կը բաղկանայ եօթն անդամէ և չորս փո-

խանդամէ . այս վերջինները ժողովներու
կը մասնակցին խորհրդակցական ձայնով :

Յօդ. 54.— Եթէ Կեդր. Վարչ. ժողովը
իր մեծամասնութիւնը կորսնցնէ, Ընդհ.
Պատգմ. ժողովը կ'ընտրէ նոր Վարչական
ժողով մը :

Յօդ. 55.— Եթէ Կեդր. Վարչ. ժողովի
անդամներէն մին հրաժարի, փոխանդամ-
ներէն առաւելագոյն քուէ շահողը անոր
կը յաջորդէ :

Յօդ. 56.— Կեդր. Վարչ. ժողովի զի-
ւանը կը բաղկանայ մէկ ատենապետէ եւ
մէկ ատենադպիրէ :

Յօդ. 57.— Կեդր. Վարչական ժողովի
անդամները կ'ընտրուին բաւերմէկ տարե-
կանը լրացնող գործօն եւ համակիր ան-
դամներէն :

Յօդ. 58.— Կեդր. Վարչական ժողովը
իրեն օժանդակ պէտք է առնէ հետեւեալ
յանձնախումբերը .

- Ա. Սկսուտական :
- Բ. Մարզական (շուէտական, Փուտ-
պօլ, աթլէթիք) :
- Գ. Բարձրական (մամուլ, դասախօսու-
թիւն եւ այլն) :

Յօդ. 59.— Վերոյիշեալ յանձնախումբ-
երէն զատ Կեդր. Վարչ. ժողովը կ'ընայ
իր անհրաժեշտ նկատած յանձնախումբե-
րը ընտրել :

Յօդ. 60.— Կեդր. Վարչական ժողովի
պաշտօնն է .

- Ա. Գործադրել Միութեան ծրագիրը :
- Բ. Միութեան բոլոր գործերուն վերին
հսկողութիւնը կատարել :
- Գ. Պատրաստել իր ելմտացոյցը եւ
ներկայացնել Ընդհ. Պատգմ. ժողովին :
- Դ. Ծանօթացնել հայութեան բոլոր
մասերուն եւ խաւերուն Հ.Մ.Ը.Մ.ը եւ
տարածել դայն :

Կեդր. Վարչութեան պաշտօնը կը տեւէ
երեք տարի :

Պ Ի Ի Տ Ճ Ի

Յօդ. 61.— Կեդր. Վարչ. ժողովի պիւտ-
ճէն ապահովող միջոցներն են .

- Ա. Ընդհ. Ողիմպիական մրցումներ .
- Բ. Վիճակահանութիւններ .
- Գ. Զանազան հանդէսներ (մարզական,
թատերական եւ երաժշտական) :

Դ. Ցուցահանդէսներ եւ պաշար (սկա-
ուաներու կողմէ շինուած առարկաներու) :

Ե. Վաճառում Միութեան կողմէ հրա-
տարակուած զիրքերու եւ զբքօյկներու :

Զ. Նուէրատուութիւններ եւ հանգա-
նակութիւն :

Է. Երջանին եւ Մասնաճիւղին զրկելիք
զուժարը (63րդ յօդուածին համաձայն) :

Յօդ. 62.— Մասնաճիւղերը պարտին ի-
րենց հասոյթներուն 30%ը զրկել այն շը-
ջանին վարչութեան, որուն մաս կը կազ-
մեն :

Յօդ. 63.— Երջանի մը մաս չկազմող
Մասնաճիւղերը վերոյիշեալ 30%ը պար-
տին զրկել ուղղակի Կեդր. Վարչութեան :

Յօդ. 64.— Երջանային Վարչութիւննե-
րը իրենց Մասնաճիւղերէն ստանալիք
30%էն 10%ը միայն իրենց համար վար
դնելով՝ 20%ը պարտին զրկել Կեդրոնա-
կան Վարչութեան :

Յօդ. 65.— Երջանային Վարչութիւննե-
րու նախաձեռնութեամբ զոյացած ո եւ է
հասոյթի 30%ը նոյնպէս պէտք է զրկուի
Կեդր. Վարչական ժողովին :

ՅԱԻԵԼՈՒԱՅԱԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱՅՆԵՐ

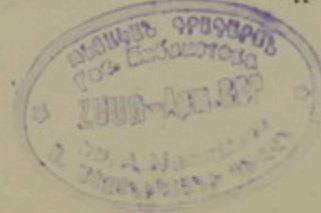
Յօդ. 66.— Միութիւնը պէտք է ջանայ .

Ա. Նիւթական միջոցներ տրամադրել
Միութեան անդամներէն պատրաստելու
համար մասնադէտներ՝ սկսուտական եւ
մարզական ճիւղերու :

Բ. Միջազգային Ողիմպիական մըլը-
ցումներուն մասնակցել : Սոյն մրցումնե-
րուն զրկուելիք մարզիկները կ'առնուին
Հայ. Ընդհ. Ողիմպիական մրցումներու
մէջ համաշխարհային մրցանիշներու մօտ
նիշ ունեցող իր անդամներէն, որոնց մէ-
ջէն յաջողագոյնները կ'որոշուին՝ Միջազ-
գային Ողիմպիական Մրցումներու թուա-
կանէն երկու ամիս առաջ՝ Կեդր. Վարչա-
կան ժողովէն նշանակուած դատաւորնե-
րու ներկայութեան տեղի ունենալիք մաս-
նակի մրցումէն :

Գ. Ունենալ զանազան երկիրներու մէջ
զուժարուող Միջազգային Սկսուտական
եւ Մարմնակրթական Համաժողովներու
մէջ ներկայացուցիչ :

1921 Յունիս 19 Հ.Մ.Ը.Մ.
Կ. Պոլիս Պատգ. Ընդհ. ժողով

Մ. Ը. Մ.

600 Փր.

50 Փր.

Գրամական առաքման համար.

U. G. ARMENIENNE

Mr. J. Artinian

Թղթակցութեան հասցէ

U. G. ARMENIENNE

« **Homenetmen** »

32 - 34 Rue St. Lazare - Paris (9e)

Փրկեցէ՛ք ձեր եւ ձեր տղոց սկոսաները
գործածելով

DOLINE ALCALINE

ակոսայ մաքրող հանրածանօթ փոշին :

Կեդրոնատեղի, 47, Rue Lafayette, Paris (9e)

Le Gérant : **K. GIBDOUNY**

Imp. A. Der Agopian, 17, rue Damesme